

POLITIHØGSKOLEN

Ekstremisters bruk av audiovisuelle
filmelementer for å underbygge sitt
fiendebilde på sosiale medier

Lars Kvinnegard

MASTER I POLITIVITENSKAP 2017

Sammendrag

Tittel: Ekstremisters bruk av audiovisuelle filmelementer for å underbygge sitt fiendebilde på sosiale medier.

Student: Lars Kvinnegard

Veileder: Anne Stenersen

Årstall: 2017

Denne studien har sett på filmer som blir delt i Facebook-gruppen til henholdsvis Profetens Ummah og SIAN.

Ekstremister søker en polarisering av samfunnet fordi det er i dette klimaet de kan vokse. Denne prosessen kan påvirkes med å skape hat mellom grupper.

Ekstremistene danner en gruppe med liketenkende mennesker, en inne-gruppe. Inne-gruppen består av mennesker med samme oppfatning, språk, religion osv., som har en samlende funksjon. Inne-gruppen ser seg ut en ute-gruppe eller fiende.

Denne ute-gruppen er den som har skylden for alt som ifølge inne-gruppen er galt og derfor må bekjempes.

Inne-gruppen vil hele tiden søke å rekruttere nye medlemmer og sympatisører. Disse blir presentert for et fiendebilde som identifiserer ute-gruppen. I tillegg søker fiendebildet å umenneskeliggjøre medlemmene i ute-gruppen ved å tillegge dem negative egenskaper. Samtidig er fiendebildet med på å bygge ned enkeltmedlemmenes indre sperre for å utøve vold mot ute-gruppen.

Det er viktig for ekstremistene å publisere sitt budskap for å rekruttere flere medlemmer. For å få ut budskapet brukes blant annet sosiale medier som Facebook, hvor propagandafilmer distribueres. Filmene inneholder audiovisuelle filmelementer som har til hensikt å forføre den som ser disse filmene. Målet er at seeren skal falle for fortellingen og slutte seg til ekstremistenes fiendebilde. For de som allerede er

medlemmer av inne-gruppen, bidrar disse filmene til å fjerne en eventuell tvil som måtte finnes om det aksepterte fiendebildet.

For å få den rette effekten, er propagandafilmen satt sammen av blant annet filmklipp som identifiserer fienden, og som viser hvilke egenskaper han har. Et klipp av amerikanske soldater som mishandler muslimske fanger i Abu Ghraib-fengslet kan gi en effekt i islamistiske propagandafilmer. Klippet både identifiserer fienden og viser hvor brutal han er.

I studien ble det benyttet en kvalitativ innholdsanalyse for å forsøke å finne svar på følgende problemstilling:

Hvordan bruker ekstremister audiovisuelle filmelementer for å underbygge sitt fiendebilde på sosiale medier?

Analyseobjektene er Facebook-gruppen til henholdsvis Profetens Ummah og SIAN. Analyseenheter er de filmene som deles i disse to gruppene.

Det ble utarbeidet 3 delspørsmål for å svare på problemstillingen:

- Hvilke filmelementer brukes for å identifisere fienden i de filmene analyseobjektene deler?
- Hvilke egenskaper har inne-gruppen i de filmene analyseobjektene deler?
- Hvilke egenskaper har ute-gruppen i de filmene analyseobjektene deler?

Gjennom analysen fant forfatteren at ekstremistene bruker audiovisuelle filmelementer til å identifisere og umenneskeligjøre fiendene sine. For å få dette til bruker de filmelementer som settes sammen til en film. Til tider repeteres samme klippet flere ganger for å understreke budskapet. Hensikten er at seeren skal få bekreftet det narrative som ekstremistene forfekter.

Filmelementene hentes fra forskjellige kilder, alt fra profesjonelle nyhetskanaler til ute-gruppens propagandafilmer. Det er også noe gjenbruk av elementer fra tidligere filmproduksjoner.

Typer av filmelementer som identifiserer fienden kan organiseres i kategoriene: *personer, symboler, tekster og lyder.*

Filmelementene viser egenskapene til inne- og ute-gruppen, og kan tolkes inn i følgende kategorier;

Gruppe	Utvalget til Profetens Ummah	Utvalget til SIAN
Egenskaper inne-gruppen	Helt Offer Nostalgisk	Patriot Offer Frie
Egenskaper ute-gruppen	Brutal Umoralsk Arrogant Misanthropisk	Brutal Rasende Krigersk Illiberal Udemokratisk

Forord

Arbeidet med denne studien har vært svært krevende, spennende og lærerik. Studien har gitt meg en forståelse av hvilken overbevisende kraft som ligger i ekstremisters propagandafilmer.

Jeg hadde ikke klart å fullføre denne studien uten god hjelp fra flere personer. Først og fremst vil jeg takke Anne Stenersen som tok rollen som veileder. Hun har vært en faglig sterk støttespiller som med optimisme og interesse for temaet har gitt meg gode råd.

Arbeidsgiver har også bidratt ved å legge til rette slik at det har vært mulig å gjennomføre studien.

I tillegg har jeg hatt den glede av meget god hjelp fra både Tone Burvald Enersen og Håkon Grøttland, tusen takk.

Tilslutt, uten hjelp og tålmodighet fra de hjemme hadde studien ikke vært gjennomførbar.

Drammen, 27. juni 2017

Innhold

1. Innledning	4
1.1 Problemstilling.....	5
1.2 Valg av analyseobjekt og analyseenheter.....	6
1.3 Operasjonalisering	7
1.4 Formålet med undersøkelsen	7
1.5 Vitenskapsteoretisk forankring og plassering av oppgaven	8
1.6 Begreper	11
1.7 Hvordan rapporten er organisert	16
2. Teori – hva er det, en nærmere beskrivelse av fenomenet.....	18
2.1 Fiendebilder	18
2.2 Inne- og utegruppe.....	23
2.3 Oppsummering.....	24
3. Bakgrunn	26
3.1 Utviklingen av internett og ekstremistenes bruk av den nye teknologien	26
3.2 Propaganda- filmene.....	28
3.3 Hvordan muslimers fiendebilde av Vesten har utviklet seg	29
3.4 Hvordan Vestens fiendebilde av muslimer og islam har utviklet seg	31
3.5 Oppsummering.....	32
4. Presentasjon av analyseobjektene	33

4.1 Profetens Ummah	33
4.2 SIAN.....	37
4.3 Oppsummering.....	39
5. Metode.....	40
5.1 Valg av metode	40
5.2 Utvelgelse av utvalget	42
5.3 Koding av utvalget.....	45
5.4 Forståelse og eget ståsted.....	47
5.5 Reliabilitet	48
5.6 Validitet	49
5.7 Forskningsetikk	50
6. Beskrivelse av utvalget.....	52
6.1 Beskrivelse av filmene hentet fra utvalget til Profeten Ummahs	52
6.2 Beskrivelse av filmene hentet fra utvalget til SIAN	56
7. Hvilke filmelementer brukes for å identifisere fienden?	60
7.1 Utvalget til Profetens Ummah	60
7.2 Utvalget til SIAN.....	67
7.3 Oppsummering.....	77
8. Hvilke egenskaper har inne-gruppen?	80
8.1 Utvalget til Profetens Ummah	80

8.2 Utvalget til SIAN.....	86
8.3 Oppsummering.....	89
9. Hvilke egenskaper har ute-gruppen?.....	91
9.1 Utvalget til Profetens Ummah	91
9.2 Utvalget til SIAN.....	98
9.3 Oppsummering.....	105
10. Konklusjon	107
10.1 Likheter og ulikheter.....	108
10.2 Sammenligning av funnene i studien mot teorien.....	109
10.3 Hvordan kontre filmene	111
10.4 Forslag til videre forskning	112
Litteraturliste	113
Vedlegg A.....	121

1. Innledning

Internett har siden årtusenskiftet blitt allemannseie. For mange er det en kilde til informasjon, kunnskap, kommunikasjon og avslapping med mer. Som med så mye annet har også internett noen mindre ønskelige virkninger. Internett har blant annet blitt et nyttig verktøy for personer og grupper med en politisk agenda og blant disse kan man finne de med mer ekstrem ideologi. For ekstremister har internett blitt en svært viktig plattform for å distribuere propaganda i den hensikt å rekruttere nye medlemmer. I tillegg bruker de også internett til trening, kommunikasjon, planlegging av operasjoner og innsamling av penger.

Ekstremister søker en polarisering av samfunnet fordi dette gir dem gode vilkår for å eksistere. For å oppnå denne tilstanden etablerer de en inne-gruppe og en ute-gruppe. Inne-gruppen består av mennesker med samme oppfatning, språk, religion osv. som har en samlende funksjon. Ute-gruppen er kort fortalt motstandere eller fiender.

Inne-gruppen vil hele tiden forsøke å rekruttere nye medlemmer og sympatisører. Disse blir presentert for et fiendebilde som identifiserer ute-gruppen. I tillegg søker fiendebildet å umenneskeliggjøre medlemmene i ute-gruppen med negative egenskaper. Noe av hensikten er å fjerne oppfattelsen av enkeltindivider i ute-gruppen, og isteden ta «alle under en kam». Samtidig er fiendebildet med på å bygge ned enkeltmedlemmenes indre sperre for å utøve vold mot ute-gruppen.

Et fiendebilde forstås i denne studien som: «*Et fiendebilde er den oppfatningen og eller beskrivelsen en eller flere personer har om en eller flere andre personer som oppfattes og eller beskrives som fiender*» (Evju 2005: 87).

En av distribusjonskanalene er sosiale medier, hvor sympatisører sørger for at propagandafilmer blir distribuert videre som ringer i vannet. Internett er en perfekt plattform for ekstremister til å kommunisere ut sitt fiendebilde. Dette gjør de blant annet med propagandafilmer som blir spredt via sosiale medier. I takt med at antall internettbruker vokser vil desto flere kunne stifte bekjentskap med ekstremisters fiendebilde via deres propagandafilmer. De som blir eksponert for ekstremistenes propaganda kan oppdage en ny «virkelighet», eksempelvis at islam er under

konstant angrep fra Vesten. Fanges man først av interessen for det narrative som propagandaen forfekter, så fører dette til brennemerking og stereotyping av en eller flere grupper i samfunnet.

For å få den rette effekten er propagandafilmen satt sammen av blant annet filmklipp som identifiserer fienden og som angir hvilke egenskaper den har. Et klipp av amerikanske soldater i Abu Ghraib-fengselet som mishandler fanger kan gi en effekt i islamistiske propagandafilmer. Den identifiserer fienden og den viser hvor brutale de er. Disse filmelementene forfører seeren inn i en ny «virkelighetsverden» eller narrativ. Det narrative som ekstremistene skaper og vedlikeholder med blant annet hatpropaganda, kan være starten på en radikaliserings- og for noen også rekrutterings- til en voldelig gruppe.

Kraften ved audiovisuelle filmelementer kan illustreres med følgende sitat: «*As one jihadist recalled, "The first time I saw an al-Qa'ida video, I was ready to go. I wanted to kill the disbelievers"*» (United States. Congress. House. Committee on Homeland Security. Subcommittee on Intelligence Information Sharing and Terrorism Risk Assessment. 2009: 4)

Hvilke audiovisuelle filmelementer inneholder hatpropaganda for å fange oppmerksomheten til de som eksponeres for den? Er det noen spesielle elementer som brukes? Hvilken beskrivelse lager de av sin fiende? Svarene på disse spørsmålene kommer i en kombinasjon av en analyse av dataene og en sammenligning av funnene og teorien til Spillmann og Spillmann (Spillmann og Spillmann i Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

1.1 Problemstilling

For å granske fenomenet nærmere er det nødvendig med en problemstilling som angir retningen i studiet. Samfunnsvitenskapelige problemstillinger kan analyseres i lys av forskjellige perspektiver. Grønmo deler selv mellom tre typer: «*beskrivelse, forklaring eller forståelse*» (Grønmo 2004: 67).

Ofte kan det være innslag av alle tre typene i et forskningsprosjekt, men at man med utgangspunkt i forskningsspørsmålet bør velge et av perspektivene. Forfatteren har ut i fra det som er beskrevet ovenfor valgt følgende problemstilling:

Hvordan bruker ekstremister audiovisuelle filmelementer for å underbygge sitt fiendebilde på sosiale medier?

1.2 Valg av analyseobjekt og analyseenheter

Det var nødvendig å gjøre noen begrensninger i denne undersøkelsen og derfor ble det valgt å se på to forskjellige ekstreme grupper. Profetens Ummah og SIAN ble valgt som analyseobjekter. Profetens Ummah betraktes som en islamistisk gruppe, mens SIAN på den andre siden kan betraktes som anti-islamister. Man kan i utgangspunktet få en oppfatning av at disse to kan betraktes som motpoler til hverandre. Imidlertid viser forskning at begge grupperingene politisk sett befinner seg ytterst til høyre – sett i en politisk venstre-høyre dimensjon (Berg and Sterri 2017). Slik kan man hevde at denne studien er en analyse av høyreekstremes bruk av hatpropaganda.

Begge gruppene har sine respektive Facebook-grupper. I disse gruppene blir hatpropaganda delt med medlemmene. Denne studien vil konkret se på hvordan fiendebildet i disse filmene blir underbygget med audiovisuelle filmelementer.

Analyseenhetene er de hat- eller propagandafilmer som disse to gruppene deler med sine medlemmer i sine respektive Facebook-grupper. For ytterligere å begrense oppgavens omfang, ble kun filmer delt i poster plukket ut som analyseenheter. Filmer som var delt som ledd i en kommentar til en post, ble derfor ikke tatt med.

Det er uvisst om noen av medlemmene selv har produsert noen av filmene. Imidlertid har et eller flere medlemmer funnet dette relevant til å dele med de andre medlemmene i gruppen, og slik sett antas det å være i tråd med gruppens narrativ.

1.3 Operasjonalisering

Ved å operasjonalisere problemstillingen blir det mulig å samle inn data som er relevant for studien. Det vil også gi ledetråd for hvordan dataene i neste omgang skal analyseres, og hvilke slutninger analyseresultatet kan gi grunnlag for. «*Data er informasjon som er bearbeidet, systematisert og registrert i en bestemt form og med sikte på bestemte analyser*» (Grønmo 2004: 123).

Forfatteren har med bakgrunn i problemstillingen funnet følgende operasjonalisering:

1. Hvilke filmelementer brukes for å identifisere fienden i de filmene som analyseobjektene deler?
Dette er elementer som visuelt identifiserer fienden til den aktuelle gruppen, og som man på bakgrunn av det som gruppene selv har sagt og skrevet om hvem som er deres fiender. Målet er å finne noen overordnede kategorier som elementene kan plasseres i.
2. Hvilke egenskaper har inne-gruppen i de filmene som analyseobjektene deler?
Hensikten er å gi en beskrivelse og kategorisering av de egenskapene som inne-gruppen har om seg selv. Teorien til Spillmann og Spillmann påpeker at disse er diametralt motsatt av fienden, og kan være et innspill i analysene (Spillmann og Spillmann i Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51)
3. Hvilke egenskaper har ute-gruppen i de filmene som analyseobjektene deler?
Hensikten er å gi en beskrivelse og kategorisering av de egenskaper som tillegges fienden, og som på denne måten «beviser» at han må bekjempes. Som et bakgrunnsteppe for kategoriseringen er en gjennomgang av muslimer og Vestens respektive fiendebilder av hverandre.

1.4 Formålet med undersøkelsen

Formålet med denne undersøkelsen er å få en dypere forståelse for hvordan fiendebildet til ekstremister underbygges med audiovisuelle filmelementer i deres hatpropaganda.

Hatpropagandaen kan være med på å føre seeren inn i en radikaliseringsprosess – noe som igjen kan føre til opptak i en voldelig og ekstremistisk gruppe. Enkelte av de som blir radikalisert kan ende opp som terrorister.

Radikalisering forstås som: «*en prosess der personer eller grupper gradvis aksepterer og tar i bruk vold som politisk virkemiddel. Radikaliseringsprosesser har typisk ulike faser og varierer mellom ulike personer og grupper*» (Dalgaard-Nielsen 2010 i Nesser, Lia et al. 2013: 82).

Et element i radikaliseringsprosessen er å godta det «riktige» fiendebilde til gruppen en har fått en gryende sympati for. I denne prosessen antas det at audiovisuelle filmelementer kan være med på å skape et «*moralsk sjokk*». Dette kan igjen bidra til en kognitiv åpenhet for å akseptere en ny forståelse av verden og hvem som er den virkelige fienden (Wiktorowicz 2005: 20). I denne tilstanden er man sårbar for påvirkning, manipulering og rekruttering fra slik som islamistiske eller anti-islamistiske grupper.

Samfunnet forsøker å motvirke radikaliseringsprosessen med blant annet bekymringssamtaler, hvor hensikten er å forsøke å få vedkommende til å endre retningen på utviklingen. Kunnskap om hvordan de ekstreme gruppene underbygger sitt fiendebilde med audiovisuelle filmelementer kan være et teoretisk bakteppe for dem som skal gjennomføre slike samtaler. På samme måte kan denne kunnskapen også være nyttig dersom samfunnet vurderer operative tiltak mot hatpropagandaen.

Studien vil også kunne si noe om likheter og forskjeller mellom disse to gruppenes bruk av nevnte virkemidler. Dette vil kunne føre til ny forståelse av hvordan ekstreme grupper bruker filmer på internett til å dyrke sitt narrativ.

1.5 Vitenskapsteoretisk forankring og plassering av oppgaven

Denne studien plasserer seg innenfor samfunnsvitenskapen og den hermeneutiske tradisjon. Grønmo skriver: «Samfunnsvitenskap handler om mennesker i ulike typer samfunn, ikke bare om enkeltmennesker og grupper i samfunnet, men også om samfunnet som helhet» (Grønmo 2004: 6). Studien skal se på hvordan to grupper av

mennesker opprettholder en oppfatning av sine fiender basert på filer som de deler innbyrdes på facebook. Med bakgrunn i Grønmos definisjon plasserer dette denne studien innenfor samfunnsvitenskapen.

Samfunnsvitenskapen har ifølge Grønmo tre ulike hovedoppgaver: den skal være analytisk, kritisk og eller konstruktiv. Den skal «*bidra til å forstå, forkaste og forandre ulike forhold i samfunnet*» (Grønmo 2004: 11). Det er viktig å ta med seg at metodevalget er viktig og at utførelsen blir gjort på en «faglig forsvarlig måte». Denne oppgave hører hjemme i kategorien analytisk, fordi den først og fremst prøver å gi en dypere forståelse av fenomenet som studeres.

Fordi forholdet mellom fakta og verdier er komplisert, har samfunnsvitenskapen behov for noen overordnede normer som danner grunnlaget for metodene. Grønmo skriver om tre viktige allment aksepterte prinsipper: ontologiske, epistemologiske og metodologiske (Grønmo 2004: 17).

Det ontologiske prinsipp betyr at samfunnsforskere skal tilstrebe at kunnskapen de finner er sann. Samtidig må de være ydmyke for at andre via ulike studier kan komme fram til sin «alternative sannhet».

Det epistemologiske prinsipp betyr at vi alle er påvirket av den verden vi lever i og derfor må være klar over at denne påvirkningen også kan påvirke våre valg og analyser. Følgelig stiller dette krav om at samfunnsforskeren må redegjøre for alle trinnene og vurderingen han tar i sitt prosjekt for å komme fram til det resultatet han gjør.

Det metodologiske prinsipp betyr at det er en felles forståelse for den framgangsmåten man må bruke på vurderinger av kunnskap og eksisterende forhold.

Dette betyr at forfatteren under arbeidet med denne oppgaven må være kritisk til eget valg av data, metode, analyse og funn. Samtidig er det viktig at forfatteren tilkjenner sitt ståsted og eventuelle momenter som kan påvirke forskningen. Tilslutt er det viktig at oppgaven gjøres og rapporteres på en slik måte at den blir transparent. På denne måten er det mulig for andre å etterprøve funn i denne oppgaven.

«Innenfor samfunnsvitenskapelig forskning har man tradisjonelt trukket et hovedskille mellom en hermeneutisk og en positivistisk posisjon» (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 361). Dette tema har vært gjenstand for stor diskusjon som ikke skal berøres her.

Derimot er det av interesse å finne ut hvor denne oppgaven kan plasseres. Det positivistiske forskningsidealet gir føringer om at man skal konsentrere forskningen mot «*de fenomener og egenskaper som kan måles og registreres*» På den andre siden vil det hermeneutiske forskningsidealet søke «*å utvikle en forståelse av meningen i konkrete menneskelige forhold og sosiale strukturer og aktiviteter*» (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 362).

Denne oppgaven handler om to grupper med mennesker og et forsøk på å forstå deres valg. En slik tilnærming peker mot det hermeneutiske forskningsidealet som en relevant forankring.

Innenfor hermeneutiske analyser legges det vekt på fortolkning av aktøren og deres synspunkter (Grønmo 2004: 373). Dette betyr at den forforståelsen som forfatteren har i starten av analysen er med på å påvirke vurderingene av empirien innledningsvis.

Forforståelsen utgjør ifølge Hans-Georg Gadamer en helhet (Krogh 2014: 54). I dette ligger det at vår forforståelse er påvirket av mange forhold: slik som vår kultur, en periode eller en vitenskapelig skole.

Dette betyr at forforståelse vil styre forståelse av filmelementene ved en gjennomgang av empirien. Denne kombinasjonen vil så danne grunnlag for en ny forforståelse, som ved neste gjennomgang av empirien vil danne en utdypet forståelse. Denne sirkelbevegelsen er omtalt som den hermeneutiske sirkelen (Krogh 2014: 53).

1.6 Begreper

Det er nødvendig å forklare kort om noen av begrepene som brukes i denne studien.

Audiovisuelle filmelementer forstås her som elementer i filmer. Grunnelementer i filmer består av klipp, scener og eller sekvenser. Disse filmelementene er med på å kommunisere en oppfatning om budskapet og som igjen kan gi en bestemt følelsesmessig reaksjon hos seeren. Men først er det nødvendig med en kort forklaring om oppbyggingen av filmer.

En film er bygget opp av flere forskjellige elementer. For å kunne analysere filmene var det nødvendig å registrere de forskjellige elementene. For at det skal være mulig å forstå analysen senere i studien, så er det nødvendig å gi en kort og enkel forklaring på filmelementene som er hentet fra Arne Engelstads bok «*Den forførreriske filmen*» (Engelstad 1995: 57).

- Stillbildet er den minste byggesteinen i en film.
- Innstillingen er den rekken av bilder som er tatt opp sammenhengene uten at kamera er stoppet. «Et klipp» betyr egentlig en markering av overgangen mellom to innstillinger. Lengden på innstillingene gir klipperytmen, hvor raskt det skiftes fra en innstilling til en annen.
- Scene kan være to eller flere innstillinger som hører sammen i tid og rom. Eksempelvis kan et intervju som viser intervjuobjektet fra flere forskjellige kameravinkler, men hvor alt foregår på samme sted, være en scene.
- Sekvens er et sett med flere scener i en sammenheng, men hvor det ikke er noe krav om at dette skjer i samme tid og rom.

I Arne Engelstads bok gjør han, med reservasjon, en sammenligning mellom elementene i en film og et litterært verk for å belyse disse begrepene. Han sier at de kan sammenlignes med ord, setning, avsnitt og kapittel.

I fortsettelsen av denne oppgaven vil begrepet *innstilling* bli byttet ut med uttrykket *klipp*. Grunnen er at det intuitivt virker lettere å forstå bruken av et klipp enn innstilling.

Det er flere virkemidler som påvirker seerens opplevelse av en film. Det er ikke hensikten med denne studien å uttømmende analysere alle virkemidler, men det kan være relevant å ta med et par av dem. Klipperytmen er så avgjort en av dem som har en forførerisk egenskap på seeren. I en vanlig spillefilm vil periodene variere mellom rolige og urolige klipp. I den første vil klippene være lange, mens i den siste vil de være korte og mange.

Et annet virkemiddel er lyd. Lyden påvirker seeren mer enn hva man er klar over. Den er med på å utfylle det visuelle elementet og den kan blant annet også koble inn eller forsterke følelsene rundt det seeren får inn visuelt.

Filmlyd deles vanligvis opp i tre hovedgrupper. Den ene er tale eller dialog, den andre er kontentum og den siste er musikk.

- Tale eller dialog er den ene gruppen som også innbefatter fortellerstemmen. Den kan tilhøre en av deltakerne i klippet, eller den er kun en stemme som er lagt på i ettertid.
- Musikk er den andre gruppen som også har en stor påvirkningskraft. Den har både en understrekende og annonserende funksjon i filmen. Eksempelvis i skrekkfilmer brukes skummel musikk i forkant av at noe skremmende skal skje visuelt. På en måte bygger musikken opp frykten. En kombinasjon av visuelle elementer og musikk fremstiller «en nærmest uslåelig retorikk» (Engelstad 1995: 98).
- Kontentum er all lyd som ikke er tale eller musikk. Denne gruppen deles igjen inn i reallyd og effektlyd. Reallyd er bakgrunnslyder i filmelementet slik som gatestøy, skuddsalver og barnegråt. Effektlyder er for eksempel forsterking av lyder så seeren legger merke til dem. Barnegråt kan i gitte kontekster være en slik effektlyd.

Den såkalte islamske staten IS har opprinnelig utspring fra en irakisk jihadistgruppe. Gruppen har røtter tilbake til motstandskampen mot den USA-ledede invasjonen av Irak i 2003. Til å begynne med var de knyttet til al-Qaida, men har siden brutt med dem og blitt en rival (Leraand 2016). Gruppen ledes av Abu Bakr al-Baghdadi som i 2014 erklærte at de hadde opprettet et nytt kalifat for den muslimske verden bygget på islamsk historie og religion. Opprettelsen kom samtidig med at de erobret

landområder både i Syria og Irak. Siden da har den såkalte islamske staten IS styrt i disse områdene med betydelig grad av vold og frykt.

I utgangspunktet anses gruppen for å være en terrorgruppe. Imidlertid skiller den seg fra andre grupper ved blant annet strategisk å bruke propaganda for å rekruttere nye supportere og da spesielt på sosiale medier. Denne strategien har hatt en positiv virkning på rekrutteringen av personer, blant annet fra Vesten, som ønsket å delta i kampen mot de «vantro». Flere nordmenn har også reist for å slutte seg til den såkalte islamske staten. Disse blir i Norge omtalt som fremmedkrigere, selv om dette begrepet også kan brukes om personer som reiser til andre konfliktområder for å krige. Den såkalte islamske staten har tidligere vært kjent under navnene Den islamske stat i Irak og Levanten (ISIL) og Den islamske stat i Irak og al-Sham (ISIS). En arabisk forkortelse, som delvis også brukes i Vesten, er Daesh (Leraand 2016).

Ekstremister har mange definisjoner, det kan spenne fra en som ser voldsutøvelse som et virkemiddel i sin kamp, til det å stå for avvikende ikke-voldelige meninger. PST definerer begrepet slik i sin trusselvurdering av 2015:

Begrepet ekstremisme brukes om aktører som aksepter bruk av vold for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske målsettinger. Personer med ekstremistiske holdninger tar ikke nødvendigvis i bruk voldelige virkemidler selv. De som inngår i ekstremistiske grupper, nettverk og miljøer, er heller ikke nødvendigvis ekstremister. Mange er tiltrukket av muligheten for tilhørighet og identitet. Noen er i en radikaliseringsprosess, mens andre er ferdig radikalisert (PST 2015: 7).

Inger Marie Sunde sier følgende om det samme begrepet:

Begrepet «ekstremisme» er problematisk og brukes svært forskjellig; noen ganger om eksplisitt voldelige aktører, andre ganger nokså vidt som en betegnelse på meninger som avviker fra «normalen», «flertallet» eller den «demokratiske, lovbestemte orden» (AIVD 2004). Norske myndigheter har valgt å bruke betegnelsen voldelig ekstremisme om ekstreme miljøer som bruker eller fremmer voldsbruk (Justis- og Beredskapsdepartementet 2010) (Sunde 2013: 83).

Det kan være oppklarende i sonderingen av hva ekstremisme er å se at forskjellen mellom ekstremister og terrorister ligger i den faktiske utøvelsen av politiske voldshandlinger i den virkelige verden (Sunde 2013 :83).

Relevant kan det i tillegg være å ta med begrepet nettekstremisme som Sunde skriver om i sin rapport. Hun skriver følgende:

Rapporten bruker «nettekstremisme» som uttrykk for «radikalisering og voldelig ekstremisme på internett». Nettekstremisme forstås som et antidemokratisk fenomen som også utviser grov forakt for menneskeverdet.

Nettekstremismen består i å fremme ekstremistiske ideologier og ta i bruk ekstreme ytringsformer. Den anses også å omfatte hatkriminalitet, noe som på internett kan rammes av straffeloven § 135a om diskriminerende og hatefulle ytringer (Sunde 2013: 9).

Denne studien tar for seg to grupper på Facebook, og ifølge det som er nevnt ovenfor kan betraktes som nettekstremisme. Forfatteren har i fortsettelsen valgt å bruke begrepet ekstremister framfor nettekstremister. I forståelsen av begrepet velger forfatteren å legge til grunn følgende oppfatning: personer eller grupper som har voldsforherligende eller hatefull ytring.

Facebook er en interaktiv tjeneste som har sin opprinnelse i 2004. Tjenesten har siden etableringen utviklet seg til å bli en av de mest brukte tjenestene innenfor begrepet sosiale medier. I 2012 var det over 900 millioner aktive brukere. Facebook-brukere må innledningsvis opprette en profil for å bruke tjenesten. Profilen kan identifiseres med brukerens navn, men noen velger å benytte oppdiktete aliaser. I tillegg kan en berike profilen med informasjon om seg selv, egne interesser, bilder og videoer. Det er også mulig å bygge opp et eget nettverk ved å legge til andre brukere som venner. Det er valgfritt om en ønsker at ens profil skal kunne leses av alle, eller om det kun skal begrenses til eksempelvis venner (Aalen 2015).

Brukerne har en virtuell vegg på profilene sine, og her kan de poste meldinger og dele bilder og filmer. Det er også mulig å legge inn kommentarer på sin egen eller andres posting. I tillegg fins det egne arkfaner eller «vegg» som viser fotografier som

brukeren har publisert (fotoalbum). Det er også en egen side som viser venner til vedkommende, såkalt facebook-venner (venneliste).

Facebook-gruppe. Alle Facebook-brukere har mulighet til å opprette facebook-gruppe. Den som oppretter gruppen kan velge om denne gruppen skal være åpen for alle, eller lukket. Velger man å lage en lukket gruppe så kan andre bli medlem etter invitasjon eller forespørsel. I de fleste grupper er det en eller flere administratorer som holder orden på gruppen. Disse kan følge med på alt som skjer i gruppen, holde orden og blant annet ekskludere andre brukere eller slette postinger.

En funksjon som benyttes mye i forskjellige sosiale medier, er deling av innhold slik som artikler, bilder, audio og film. Det er også mulig å hekte på en kommentar til det man deler. I denne studien er det slike filmer som brukerne har delt i de respektive Facebook-gruppene som er gjenstand for analyse.

Jihad er et juridisk begrep som har utgangspunkt fra Koranen. Ordet blir ofte oversatt med hellig krig. Begrepet er mye omhandlet i både Koranen og hadith 'er, hvor det finnes en mangetydig forståelse. Dette gir et utgangspunkt for flere forskjellige tolkninger av forståelsen, alt etter hvilken helhetsforståelse man søker. Et mye brukt hadith angir to former for krig: «Den store jihad» som handler om menneskets indre kamp mot det onde og «den lille jihad» som er væpnet kamp. Ekstremistiske grupper forfekter at jihad, den lille, er en individuell plikt som ligger på samme nivå som bønn og faste. En lovgyldig jihad kan bare avsluttes på to måter, enten ved en seier eller ved martyrdød (Vogt 2005: 136-139).

Sharia anses å ha guddommelig opphav og stammer fra *åpenbaringen*. Den ble formidlet av profeten Muhammad. I vid betydning omfatter sharia troslære og etikk samt rettslære, og sharia kan brukes som et synonym til islam. Ordet sharia er en del av den juridiske terminologien med betydningen «islamsk lov». Sharia blir av de lærde brukt sammen med begrepet fiqh, som betyr kunnskap om loven.

I skille mellom disse to så står sharia for en evig norm mens fiqh står for den historiske bestemte tolkningen. Islamske modernister mener at fiqh må justeres i tråd med endrede samfunnsforhold og ny kunnskap, noe de mest konservative motsetter

seg (Vogt 2005: 80-81). Ekstreme islamister fronter kompromissløst en bokstavtro historisk tolking av Koranen i henhold til deres konservative oppfatning av fiqh.

Sosiale Medier eller Web 2.0 er en interaktiv og brukerstyrt applikasjon slik som Facebook, Youtube, Webforum og Twitter. Disse framstår som websider hvor brukeren kan: «1) etablere en åpen eller delvis åpen profil innenfor et definert system, 2) artikulere en liste over andre brukere de har kobling til, og 3) se og orientere seg i egne og andre brukeres lister over kontakter innenfor systemet» (Ellison & Boyd i Nesser, Lia et al. 2013: 83)

1.7 Hvordan rapporten er organisert

Studien vil basere seg på kvalitativ innholdsanalyse av filmer som to ekstreme grupper har delt med sine respektive medlemmer på Facebook. Gjenstand for analysen er elementer i nevnte filmer og hvordan disse identifiserer og beskriver fienden. Microsoft Excel er verktøyet som er brukt for å samle, strukturere og analysere dataene.

Rapporten av studiet er organisert i 10 kapiteler.

Kapittel 1 inneholder foruten det som så langt er omhandlet, litt om formålet med undersøkelsen og definisjoner på noen av begrepene som framkommer i oppgaven.

I kapittel 2 blir det først en kort gjennomgang av teorien rundt inne- og ute-grupper. Deretter om inne-gruppers fiendebilder og dens karakteristikkk.

I kapittel 3 blir det en kort historisk gjennomgang av utviklingen av internett med et fokus på hvordan ekstremistene bruker verktøyet. Deretter blir det en kort gjennomgang av propaganda eller hatfilmers betydning og oppbygging generelt. Videre så blir det en kort gjennomgang av hvordan det generelle fiendebilder har utviklet seg til det det er i dag, både for islamister og anti-islamister.

I kapittel 4 blir det en presentasjon av de to analyseobjektene historiske utvikling fram til 2014. For oversiktens skyld blir det også redegjort for inne – og ute-gruppen til de respektive gruppene.

I kapittel 5 beskrives veien fram til valg av metode og datainnsamling. Det beskriver hvilken metode som ble valgt og hvorfor det ble dette valget. Videre forklares det hvordan man kom fram til det utvalget som denne undersøkelsen bygger på. Avslutningsvis i kapitlet gis det en forklaring på hvordan utvalget ble kodet, samt en vurdering av undersøkelsens reliabilitet og validitet.

I kapittel 6 er det en gjennomgang av innholdet i filmene, analyseenhetene, som utgjør utvalget. Hensikten er å gi en oversikt over typen filmer som blir delt og på denne måten gi en bedre kontekstuell forståelse for å lese og vurdere analysen.

I kapittel 7 er det en gjennomgang av analysen. Analysene er tredelt. Den første delen ser på utvalgte audiovisuelle filmelementer som brukes for å identifisere fienden til inne-gruppen.

I kapittel 8 er det en gjennomgang av hvilke egenskaper inne-gruppen gir seg selv.

I kapittel 9 kommer en gjennomgang av egenskapene til ute-gruppen.

Kapittel 10 begynner det med en oppsummering av analysen, deretter en kort oversikt over likheter og ulikheter, og tilslutt en sammenligning av funnene mot teorien.

2. Teori – hva er det, en nærmere beskrivelse av fenomenet

Mennesker har en tendens til å dele verden inn i «oss» eller «dem». Et annet begrep som innholdsmessig betyr det samme er inne-gruppe og ute-gruppe. Denne tendensen til å dele i oss og dem finnes det mange eksempler på: «Enten er dere med oss, eller så er dere med terroristene» sa USAs president George W. Bush etter terroraksjonene den 11. september 2001 (VG 2017). Osama bin Laden på sin side brukte samme retorikken og plasserte muslimer i inne-gruppen i kamp mot Vesten som ble plassert i ute-gruppen. Spesielt ekstremister søker å skape et narrativ som viser at fienden, ute-gruppen, helt og holdent er et ondt menneske eller en ond gruppe. Det er i dette klimaet at de kan eksistere og vokse. Et annet begrep som henger tett sammen med inne- og ute-gruppe er fiendebilde.

Forfatteren er av den oppfatning at det er nødvendig med en gjennomgang av begrepene fiendebilde og inne- og ute-gruppe. Hensikten er å erverve en forståelse for hvilke prosesser som en gruppe utsettes for under påvirkning av blant annet audiovisuelle virkemidler. Denne forståelsen vil være avgjørende som et teoretisk bakteppe under kodingen av utvalget og deretter i den påfølgende analysen.

Dette kapitlet tar først for seg hvordan man skal forstå begrepet fiendebilde og hvilke kognitive prosesser det påvirker. Deretter gjennomgås begrepet inne- og ute-gruppen, samt sammenhengen mellom disse to begrepene.

2.1 Fiendebilder

Å skille mellom venn og fiende er en egenskap som livsformer har hatt med seg siden tidenes morgen. Denne egenskapen har avgjort hvem som har overlevd i den evolusjonære kampen. Opprinnelig var også mennesker utstyrt med denne egenskapen, men det antas at den har moderert seg vesentlig i takt med sivilisasjonenes utbredelse (Spillmann og Spillmann i Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 50).

Skapelsen av et fiendebilde er ifølge Stephen Fabrick et behov som mennesker har for å definere sin egen identitet. Samtidig har dette behovet også ført til mye lidelser oppigjennom historien:

Enemy images have always been rooted in the human need to define a sense of identity with reference to a particular group or tribe. Those that we perceive as different from our tribe, can easily be seen as threatening. Under such circumstances, the natural human need to belong transforms into the phenomenon of tribalism - a reactive hardening of boundaries, which "insulates and defends 'me and mine' against what appears to be an overwhelmingly complex and threatening world" (Daloz et al, 1996). This exclusiveness and hostility of "us" toward "them" encourages people to retreat into fortified enclaves, has led to much suffering in human history (Fabick 2007: 12).

Under emningen av et fiendebilde påvirkes kognitive prosesser slik som oppmerksomhet, minne og attribusjon. Dette fører til at man får en selektiv oppfattelse av hva som er virkeligheten og hvorfor det er slik. Stephen Fabrick refererer til flere studier som viser at disse kognitive prosessene bidrar til at man lettere husker de negative egenskaper til fienden enn det motsatte:

Schooler (1995) conducted a study to examine whether hearing positive information about an enemy nation would change the negative stereotype of that nation. The results showed that when participants accepted information about an enemy nation that was not congruent with their perceived negative stereotype, they did not change their opinion of that nation. The participants were able to maintain the original enemy stereotype by increasing the importance of other elements of the schema that supported their opinion and were in alignment with the enemy image, an example of the role of cognitive dissonance in the maintenance of enemy images.

Levine and Murphy (1943) gave American students five weekly fifteen-minute periods to learn each of two short written selections dealing with the Soviet Union. One of the two selections was favorable to the Soviet system while the other was unfavorable. Half of the subjects were pro-communist while the other half were anti-communist. By the end of a five-week period, the anti-communist

subjects remembered significantly more of the anti-Soviet selection and significantly less of the pro-Soviet selection than did the pro-communist subjects (Fabick 2007: 17).

Denne tendensen med at man selektivt plukker det som passer inn i det man mener er «virkeligheten», kan ytterligere styres ved påvirkning fra andre personer eller grupper. Dette kan være av noen som har en agenda og den «rette» informasjonen å fylle inn. Det er i dette «rommet» at blant andre også ekstremister jobber med å påvirke, radikalisere og rekruttere supportere.

Det selektive valget av hvilken informasjon som er sann forklarer blant annet hvorfor ekstremister er så faste i sin tro på sitt narrativ. Informasjon som ikke passer inn i dette mønsteret blir enten oversett eller tolket som løgn eller propaganda. Det kan også være en av forklaringene på hvorfor enkelte som er i en radikaliseringsfase, kan være vanskelig å «få snudd».

En fiende kan eksempelvis skape en reaksjon av angst, motvilje, sinne og eller hat. Det finnes et sett med 6 karakteristikk som beskriver forholdet til fienden. Den første er:

Negative anticipation. All acts of the enemy in the past, present, and future are attributed to destructive intentions towards one's own group (Everything the enemy does is either bad or - when it appears reasonable - stems from dishonest motives.) Whatever the enemy undertakes, it is meant to harm us (Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Denne karakteristikken kjennes igjen på hvordan både islamister og anti-islamister i sin retorikk beskylder sin fiende for å ha onde hensikter ovenfor dem. Et eksempel på slik mistro ovenfor fienden var da Sovjetunionen på 1980-tallet annonserte at de innførte en unilateral stans i atomprøvesprengninger. Dette ble av USA ansett ene og alene som propaganda, fram til at de erfarte at det var reelt (Fabick 2007). Oppfatningen av fiendens destruktive hensikter kan i ytterste konsekvens være en utslettelse av inne-gruppen.

Den andre karakteristikken er:

Putting blame on the enemy. The enemy is suspected of being the source of any stress factors impinging upon the group. ("The enemy is guilty of causing the existing strain and current negative conditions.") (Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Fienden har skylden for alt som er galt. Forklaringen til islamistene er at deres motstandskamp mot Vesten er forankret i alle overgrep som muslimene har blitt utsatt for. Anti-islamistene på den andre siden mener at deres forsvarskamp er begrunnet i den pågående invasjonen av og maktbegjæret til muslimer blant annet i Europa.

Den tredje karakteristikken er:

Identification with evil. The system of values of the enemy represents the negation of one's own value system. ("The enemy embodies the opposite of that which we are and strive for; the enemy wishes to destroy our highest values and must therefore be destroyed") (Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Identifiser fienden som ond og han vil eliminere ens system og verdier. Islamistene mener at Vesten har som mål å ødelegge den muslimske verden med demokrati og religionsfrihet. På samme tid står Vesten for sosiale, politiske og økonomiske overgrep mot dem. På den andre siden mener anti-islamistene at muslimenes primære og viktigste mål er å erobre verden og innføre islamsk styresett.

Den fjerde karakteristikken er:

Zero-sum thinking. ("What is good for the enemy is bad for us," and vice versa) (Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Dette «nullsumspillet», hvor alt er svart/hvitt, enten/eller, blokkerer alle forsøk på en tilnærming til den andre. Det gir ingen rom for å vise toleranse ovenfor fienden.

Den femte karakteristikken er:

Stereotyping and deindividualization ("Anyone who belongs to the enemy group is eo ipso our enemy") (Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

De-individualisering betyr at man ikke ser individet i en gruppe, man ser bare hele gruppen. Det fører til tap av individualitet og at man styres av gruppens fellesnormer. Resultatet kan være at man utfører handlinger man ellers ikke ville ha gjort. (Begrepsbank hos CappelenDamm 2017). Stereotyping betyr at man har generaliserte forestillinger om hvordan en bestemt gruppe mennesker er. (SNL 2017). Det vil si at fienden er en homogen gruppe med noen felles egenskaper. Det er ingen differensiering mellom ekstreme og moderate, mellom grupper eller land.

Den sjette karakteristikken er:

Refusal to show empathy. There is a refusal to empathize with all members of the enemy group in their particular situation. Consideration for one's fellow being is repressed through strong feelings of opposition. ("There are no things in common binding us with our enemies; there are no facts or information that could alter our perceptions; it is dangerous, self-destructive and out of place to have feelings of human consideration and ethical criteria with regard to our enemies") (Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Gjentatte ganger har islamistene nektet å vise medlidenhet og empati med offer etter terroraksjoner utført «i navnet til islam». De har tidvis blitt konfrontert med manglende sympati hvor de istedenfor har æret terroristene. Et eksempel på dette er tituleringen «the magnificent nineteen» på flykaprerne etter 11. september angrepet i USA. På samme måte er medlidenhet og empati fraværende hos anti-islamistene ovenfor alle sivile kvinner og barn som blir utsatt for kirurgisk bombing i muslimske land. Ei heller viser de noe forståelse for andre religioners kulturelle behov.

Til slutt når et fiendebilde er etablert så kommer faren for «*self-fulfilling prophecy and cycles of violence. Enemy images lead people to predict hostile behavior from enemies and to act in a hostile manner toward enemies based upon this pre-judgment*» (Fabick 2007: 23). Det illustrerer Stephen Fabrick med følgende studie:

Snyder and Swann (1978) set up a competition in which participants could use bursts of uncomfortable noise to punish opponents. Subjects who were told that their opponent was hostile used more loud bursts than other subjects, even before the opponent had an opportunity to demonstrate hostility by using the noise machine (Fabick 2007: 23).

Denne studien viser at et fiendebilde lett kan trigge en fiendtlig eller ond handling bare på en forutinntatt antagelse. Slik kan ens egne fordommer og handlinger være med på å eskalere konfliktnivået.

Både islamister og anti-islamister har et fiendebilde hvor det er fravær av nyanser eller gråtoner i oppfatningen av fienden. Dette verdensbildet blir ofte referert til som todelt eller dualistisk. I denne sammenhengen kan det beskrives som en verden med gode og onde krefter som kjemper om herredømmet.

2.2 Inne- og utegruppe

Et fiendebilde er med på å beskytte den oppfatningen en har om seg selv. Det er på sett og vis et omvendt forbilledlig bilde av oss kontra et bilde av den usympatiske fienden. Utvikles det et ekstremt eller polarisert fiendebilde skapes det to grupper som Stephen Fabrick uttrykker slik:

The creation of an idealized self-image is one of the primary products of an exaggerated enemy image. This creation is both psychodynamic and cognitive in nature since it is created by both the movement of negative self-characteristics to the enemy and the social construction of an in-group and out-group itself (Fabick 2007: 20).

Begrepet inne- og ute-gruppe eller oss/dem henger sammen med menneskets behov for å føle tilhørighet, og at de tilhører en gruppe. Denne mekanismen er universell, som betyr at i alle kulturer og samfunn ligger denne egenskapen latent hos befolkningen. Vår omsorg, kjærlighet og støtte er først og fremst forbeholdt de som er oss nærmest. Dette kan være egen familie, slekt eller andre grupper mennesker som en føler et fellesskap med.

Utenfor denne kretsen finner man andre å identifisere seg med. Det kan være folk med samme bakgrunn, samme språk eller religion. Disse har man liten eller ingen kontakt med, men man føler at man likevel er i et slags felleskap. Denne gruppen utgjør inne-gruppen, der en føler tilhørighet og likhet.

På den motsatte siden finner man fienden. Dette er enkeltpersoner og grupper som oppleves som en trussel, konkurrent, motstander eller fiende (Spillmann og Spillmann i Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Ekstremistene spiller bevisst på forholdet mellom inne- og ute-gruppen. De ønsker å skape størst mulig avstand mellom gruppene. Grunnen er at det er i denne polariserte verden at de har en mulighet til å eksistere og vokse. Denne avstanden skapes ved at en tillegger fienden egenskaper som gjerne er diametralt motsatt av den til inne-gruppen. På grunn av den store motstanden utgjøre ute-gruppen en trussel mot inne-gruppen. Slik «beviser» man hvorfor fienden er fiende, hvorfor man må bekjempe motstanderen, og hvorfor egen eksistens er avhengig av at man tar denne kampen.

Dag Østerberg (Østerberg 2012: 30) viser til William Graham Sumner i Folkways som beskriver den spenningen som er mellom inne- og ute-gruppen. Fiendskap og krig mot ute-gruppen bidrar til at det hersker kameratskap og fred internt i inne-gruppen. Der blir indre uenigheter undertrykket. Samtidig styrker denne tilstanden også lojaliteten og offerviljen ovenfor egen gruppe og den genererer hat og forakt ovenfor ute-gruppen.

2.3 Oppsummering

Inne- og ute-gruppen drar opp linjen mellom hvem som ansees som venn eller fiender. Denne kunnskapen styrer dermed oppfatninger og handlinger ovenfor en person avhengig av hvilke side av linjen man tror eller vet at han befinner seg på. Fiendebildet på den andre siden kan også gi en oppfatning om hvem som er fienden. Men mer viktig sier den noe om hvordan fienden er og hvilke egenskaper den har.

Disse to begrepene er blant annet sentrale i en radikaliseringsprosess. Kunnskapen om et nytt narrativ kan være triggeren som starter en radikalisering. Dette kan være en forestilling om at en gruppe, eksempelvis enten Vesten eller muslimene, skal utslette den andre. I denne forestillingen er det at både fiendebildet og inne- ute-gruppene stiger fram.

3. Bakgrunn

Dette kapittelet begynner med en kort historisk gjennomgang av utviklingen til internett. Dette temaet går over i en kort orientering om hvordan ekstremister bruker den nye teknologien og hvorfor den er viktig for dem. Deretter kommer en kort orientering om hvilken betydning propagandafilmer har og hvordan de innholdsmessig er bygget opp. Videre blir det en gjennomgang av fiendebildet til henholdsvis islamister og anti-islamister. Tilslutt blir det en presentasjon av de to analyseobjektene og hvem som går inn i deres inne- og ute-gruppe.

Disse punktene er tatt med for å gi en bedre forståelse av studien. Det er blant annet viktig å skjønne hvorfor ekstremister satser så mye av sin oppmerksomhet mot å produsere propaganda og hvordan denne kan påvirke deres sympatisører. Likeså er det relevant med kunnskap om analyseobjektene.

3.1 Utviklingen av internett og ekstremistenes bruk av den nye teknologien

På 1980-tallet kom den første «personal computer» (pc). Det var starten på en rivende utvikling av datateknologi som fullstendig endret verden. En bit av utviklingen var internett. Det tok for alvor av på slutten av 1990-tallet og gjorde det etter hvert mulig å kommunisere med nærmest alle land i hele verden.

Tidlig på 2000-tallet kom de første tjenestene som betegnes som sosiale medier eller Web 2.0. Først og fremst var det Facebook, Youtube og Twitter. Dette er interaktive nettsider hvor man kan kommunisere med andre medlemmer innenfor den samme tjenesten. Det er også mulig for brukeren å legge ved bilder og videoer. Slik er brukeren med på selv å lage innholdet i de tjenesten han deltar i (Jupskås 2012). Dette skaper en mer levende plass på nettet hvor en også kan treffe likesinnede, en møteplass, og hvor en kan føle at en er en del av et fellesskap (Lappin 2011: 163).

Ekstremistene var raskt ute med å utnytte de nye tjenestene for å spre sin propaganda. Propaganda er bevisst manipulering med folks tanker og følelser i den hensikt å fremme en bestemt oppfatning og handlingsmønster. Til å nå dette målet

brukes sterke virkemidler (Skirbekk 2015). Mye av propagandaen til ekstremister er kort sagt at noe er galt i samfunnet og at det kun er de som har en løsning på problemet. Et viktig element i ekstremistenes propaganda er å peke ut en fiende som er ansvarlig for problemene.

Hvor viktig internett har blitt for ekstremister fikk man en anelse av i en kongresshøring i 2007. Direktøren for SITE Institute¹, Rita Katz, sa i sitt foredrag: “One of the primary sources of jihadist resilience is the Internet. It is the Internet that enables jihadist networks to continue to exist despite the almost unlimited resources that the United States has dedicated to the war on terror. Though guns, IEDs and other weapons are necessary for terrorists to remain dangerous, the Internet is what enables them to coordinate, share information, recruit new members and propagate their ideology” (United States. Congress. House. Committee on Homeland Security. Subcommittee on Intelligence Information Sharing and Terrorism Risk Assessment. 2009).

Internett er like viktig for de som er på den ytre høyre fløy slik som blant andre anti-islamistene. I «*Det mørke nettet*» siterer Øyvind Strømmen fra en rapport til Tim Stevens og Peter Neumann:

Selv om al-Qa'ida-inspirerte ekstremister er den viktigste trusselen mot Storbritannia i skrivende stund er islamistiske ekstremister ikke den eneste – og ikke engang den dominerende – gruppen politiske ekstremister involvert i radikaliserings og rekrutterings på nettet. Besøksantall er notorisk vanskelige å bekrefte, men noen av de mest populære ekstreme islamistiske nettforaene (f.eks. Al Ekhlāas, Al Hesbah eller Al Boraq) overgår glatt av hvit makt-nettsteder som Stormfront når det gjelder popularitet (Strømmen 2011: 63).

¹ The Search for International Terrorist Entities Institute (SITE) var en organisasjon som fra 2002 fulgte med på internett aktiviteten til terrororganisasjoner. Deler av denne oppgaven ble overtatt av oppfølgeren SITE Intelligence Group i 2008.

3.2 Propaganda- filmene

Propaganda- eller hat-filmer kan være et av elementene i en radikaliserings, hvor audiovisuelle filmelementer har en viktig funksjon. Den er et verktøy til å «overbevise» hva som er den rette virkeligheten. Mye av film- og bildematerialet som legges ut på nettet er av voldsom karakter. Det kan det være bilder av barn før og etter et raketangrep, hvor barna enten har blitt hardt skadet eller er drept. Dette er bilder som lett appellerer til følelsene hos den som ser dem (Nesser 2013).

Hensikten er at materialet skal skape et voldsomt inntrykk som gjør at brukeren begynner å lete etter andre eksempler på den «virkeligheten» man har oppdaget. På denne måten kan en også finne andre som er på leting etter mer kunnskap om det samme narrativet. Disse sårbare menneskene er det ideologene eller hatpredikantene prøver å rekruttere til sitt «spill». I denne fasen er man mottakelig for ekstremistenes virkelighetsoppfatning, man er i en radikaliseringsprosess (Wiktorowicz 2005: 5-6).

Både ekstremistgruppene og deres sympatisører deltar i produksjonen av filmer. En studie viser at produksjonen av jihadist-videoer utføres av mange, både hardcore terrororganisasjoner og hobby-jihadister. Det er et stort produksjonsvolum, noe som igjen genererer mange beslektede historier smidd over samme lest. I sin tur bidrar det til å vedlikeholde oppfatningen om at islam vil beseire de vestlige «korsfarerne» (Winkler, Dauber et al. 2014: 111-113). Slik er disse filmene med på å understøtte islamistenes ideologi med blant annet det «rette» fiendebilde.

I en studie (Salem, Reid et al. 2008) av «the Dark Web» fant man at nesten alle jihadistgrupper, 9 av 10, lastet opp videoer til den delen som kalles «Dark Web»². I en annen studie skriver Dauber og Winkler i «*Visual propaganda and extremism in the online environment*» at visuell propaganda lastes opp på internett i stadig større omfang (Winkler, Dauber et al. 2014). I 2012 ble det hvert minutt lastet opp videoer til Youtube som til sammen hadde en spilletid på 60 minutter.

² Dark web er en del av nettet som ikke er søkbar fra vanlige søkemotorer. Ofte trenger man egne applikasjoner for å få tilgang.

De visuelle elementene har en styrke i seg fordi de er forståelige på kryss av kulturer, de er lettere å oppfatte enn tekster og de er uavhengig av seerens språk og leseferdigheter. Disse egenskapene gir de visuelle elementene en mer kraftfull og emosjonell virkning enn tekst eller tale. Denne virkningen er en av forklaringene på hvorfor ekstremister satser så mye på propagandafilmer og visuelle effekter (Winkler, Dauber et al. 2014: 9).

Anne Stenersen har gjort en studie på sammensetningen av temaene i ulike jihadist-videoer. Hun fant at det var et mønster i oppbyggingen. Det startet ved at man først viste muslimer som utsettes for lidelser av fienden. Deretter vises heroiske krigere fra inne-gruppen som tar hevn. Et annet funn var at hendelser fra forskjellige konflikter var mikset sammen i den samme filmen. Trolig var hensikten å skape og eller opprettholde det universelle narrative om at Vesten undertrykker muslimene (Anne Stenersen i Winkler, Dauber et al. 2014: 46-51). En annen forklaring kan være at enkelte av produsentene har hatt begrenset kunnskap til ideologien, gjerne vestlige ungdommer, og som derfor blander sammen filmklipp etter innfallsmetoden (Ramsay 2013).

En som ser mange slike filmer av typen som finnes i utvalget, vil kunne bli påvirket av det narrative som presenteres. Budskapet gjentas i noenlunde lik utforming med samme eller liknende klipp. Faren er at utsatte seere lar seg lede inn i en radikaliserings hvor han ender opp som en motstander av ute-gruppens verdier.

3.3 Hvordan muslimers fiendebilde av Vesten har utviklet seg

Korstogene i Midtøsten la grunn for muslimenes fiendebilde av Vesten.

Korsfarerne ble sett på som blodtørstige, usiviliserte og fanatiske. Europeerne ellers ble sett på som skitne, gledesløse og kulturelt tilbakestående (Eriksen 2001: 67-69).

Utover på 1800-tallet begynte Vesten å erobre kolonier i deler av Midtøsten. Den muslimske befolkningen måtte se på at Vesten forsynte seg med områdets ressurser og rikdom. Samtidig ble de tvunget inn i et vestlig levesett (Vogt 2005: 280). Dette startet en politisk oppvåkning innenfor islam, hvor den tilpasser seg den nye moderne tiden. I denne prosessen oppsto fundamentalistene eller islamistene. I Midtøstens

kolonier var det gode vekstforhold for islamistene, og det vokste fram en ide om en overnasjonal stat, panislamismen (Vogt and Heger 2002: 48-50). Her ligger frøet til det som senere er blitt tankegodset for ekstreme islamister i dag.

Denne utviklingen skjøt fart i 1928 da muslimbrødrene ble stiftet. Siden den tid har de vært et viktig element i den videre utviklingen av islamismen. En av de sentrale ideologene var egypteren Sayyid Qutb. I milepæler beskriver han fienden – vesten:

Tenk på forestillingen om treenigheten, arvesynden og frelsen, som verken gir mening for hjerte eller forstand. Tenk på kapitalismen, med dens monopolisering, dens ågervirksomhet og all annen styggedom. Tenk på den selvsentrerte individualismen, som er fullstendig blottet for ansvarsfølelse som ikke er lovpålagt. Tenk på materialismens tomme og triste livsanskuelse. Tenk på den dyriske friheten de kaller «fri kjønnslig omgang», det slavemarkedet de kaller «kvinnefrigjøring» og det tåpelige og skadelige regelverket rundt ekteskap og skilsmisse som står i motstrid til livets faktiske krav. Tenk på det forferdelig skarpe raseskillet (Qutb and Eggen 2004: 156).

I disse tankene til Qutb finner man noen av de anti-vestlige forestillinger han førte i pennen og som har påvirket mange islamister.

Islamistenes ideologi sammen med andre faktorer, slik som opprettelsen av Israel, nederlag i flere kriger, og opplevelse av svik fra vesten sin side har også formet fiendebildet. Vesten ble sett på som en aggressor og erobrere. De ble gjerne assosiert med egenskapene som menneskefiendtlige, individualistiske, normløse, umoralske, arrogante, brutale og dekadente (Eriksen 2001: 10). Målet for islamistene ble å bekjempe Vesten for dens politiske og kulturelle dominans, samt den økonomiske verdensordningen. Det var faktorer som hindret islam i å få sin rettfærdige plass i verden (Vogt 2005: 233).

3.4 Hvordan Vestens fiendebilde av muslimer og islam har utviklet seg

Vestens syn på muslimer kan spores tilbake til tiden etter profeten Muhammads død i 632 e.kr. Muslimene invaderte i løpet av et par hundre år store landområder blant annet rundt Middelhavet. De erobret store landområder fra det som tidligere var det romerske imperiet, blant annet områder både sørøst og sørvest i Europa. De kristne i Europa følte på frykten for invasjon og påfølgende massakre fra den muslimske hæren. De «så ut til å være en bisverm, men svært hardhendt ... de la alt i ruiner». Skrevet av en geistlig, Erchembert, i Monte Casino (Italia) i det ellevte århundre (Said and Aabakken 2004: 72).

Frykten for muslimske horder skaper en frykt og setter i gang en prosess med polarisering som forsterker avstanden mellom «oss» og «dem». Det skapes et bilde av muslimene som umenneskelige bøller som vil rasere Vestens verdier. Islam blir et symbol på terror, ødeleggelse og infernalske bander av forhatte barbarer. Noen hunder år senere vokste Det ottomanske rike fram. Det forsøkte gjentatte ganger å erobre Europa og ble slik en repeterende påminnelse om faren fra øst for de kristne europeerne (Said and Aabakken 2004: 311).

Vinteren 1973-74 satte de oljeproduserende landene i gang en aksjon for å få slutt på Yom Kippur-krigen³. Aksjonen ble gjennomført med en produksjonsreduksjon som førte til at prisen på råolje økte betraktelig. Resultatet var store mangler på drivstoff som også førte til rasjonering i enkelte land. Mangel på drivstoff gav næring til en karikaturtegning i Vesten av en slu oljerik sjeik som satt og holdt igjen oljen. Denne stereotypen ble ytterligere forsterket etter Gulfkrigen på 90-tallet og førte til en oppfatning av muslimene som udemokratiske, kvinnediskriminerende, illiberale, underutviklede, brutale og religiøst stagnerte (Eriksen 2001: 73 m.fl.).

Innenfor underholdningsbransjen har muslimen blitt framstilt med egenskaper som sadistisk, svikefull og avskyelig. I film karikeres arabere som slavehandlere, kameldrivere, pengevekslere og fargerike forbrytere. I nyhetene gis de en platt og upersonlig beskrivelse. Dette er med på å nøre opp under en holdning om at de er en en rasende og irrasjonell bande hvor jihad truer i bakgrunnen (Said and Aabakken

³ Krigen i 1973 hvor Egypt og Syria gikk til felles krig mot Israel.

2004: 312). Framstillingen de siste 30 – 40 årene har vært med på å bygge opp under den mer allmenn forestillingen om muslimer og islam i befolkningen.

Ideologisk fikk anti-islamister på 90-tallet impulser fra «The Clash of Civilization and the Remaking of World Order» av Samuel P. Huntington. Den lanserte teorien om en gryende konflikt mellom muslimer og kristne. Disse ideene har anti-islamistene tatt til seg i utformingen av sitt fiendebilde og sin ideologi (Jupskås 2012: 18).

En annen inspirasjon kan spores til boken «*Eurabia: the Euro-Arab Axis*» av Bat Ye'or, som avslører muslimenes plan for kolonisering av Vesten. Metoden for å gjennomføre dette er blant annet ved en stor muslimsk innvandring til Europa. Til å hjelpe seg har muslimene samarbeidet med vestlige myndigheter, som på sin side legger til rette for gjennomføringen av planen (Strømmen 2013: 287).

3.5 Oppsummering

I dette kapitlet ble det kort fortalt hvordan internett har utviklet seg de siste 10-20 årene. Det har også vist hvilket nyttig verktøy internett er for ekstremister, og i hvilken grad det muliggjør deres eksistens.

Videre viste kapitlet hvordan fiendebildet har vokst mellom muslimer, islam og Vesten. Det kan være relevant å se hvordan flere av de karakteristikkene som ble omtalt i dette kapittel kommer til syne senere i analysen.

4. Presentasjon av analyseobjektene

Nedenfor blir de to analyseobjektene som er utgangspunkt for studien beskrevet. Gruppene er henholdsvis en islamistisk og en høyre-radikal/høyreekstrem gruppe. Det har helt siden 1800 tallet vært vanlig å plassere politiske standpunkter på en venstre/høyre akse (Sørensen, Hagtvat et al. 2012: 9). I forkant av dette er det interessant og kort forklare hvor disse to gruppene kan plasseres på en venstre/høyre akse.

Frederik Stjernfelt diskuterer i artikkelen «*Islamisme – høyrefløysekstremisme?*» hvor på akse islamismen ligger. Han finner at islamismen, som er politisert islam, har flere likhetstrekk med høyreekstremister enn på venstrefløy og trekker følgende konklusjon: «*Islamismen er at kategorisere som en ekstrem totalitær høyrefløysbevegelse.*» (Sørensen, Hagtvat et al. 2012: 131 - 160).

Hvilke mennesker mener analyseobjektene selv tilhører deres inne-gruppe, og hvilke mener de tilhører ute-gruppen? Hensikten er å ha dette som et bakteppe videre utover i studien. Slik kan man blant annet se hvorvidt funn i denne studien stemmer overens med det gruppene selv sier. Først vil det bli en kort gjennomgang hvem som er å regne med i inne-gruppen. Deretter kommer en noe mer utførlig gjennomgang av ute-gruppen.

4.1 Profetens Ummah

Den ene av de to gruppene i studien er Profetens Ummah, som er en gruppe bestående av militante islamister (Garvik 2016). Navnet Profetens Ummah betyr «den muslimske nasjonen» (Akerhaug 2013: 98). Gruppen ble kjent i 2012 da den holdt en demonstrasjon utenfor den amerikanske ambassaden. I opptoget de hadde med seg symbolet «Black flag of jihad». Under demonstrasjonen uttrykte de sin støtte til Osama bin Laden og al-Qaida (Sørensen, Hagtvat et al. 2016: 282). Profetens Ummah ønsker å leve under islamsk lovgiving og er en kompromissløs motstander av det norske demokratiske samfunnssystemet.

Profetens Ummah anser Abu Bakr al-Baghdadi som sin øverste leder (VG 2014). Han er lederen for den såkalte islamske staten IS som de siste årene har begått flere grusomheter i Syria og Irak. Gruppen har også tatt på seg skylden for flere terroraksjoner i Europa de senere årene.

Siden de ble kjent har Profetens Ummah holdt en høy profil i media. De har også markert seg med å gjennomføre flere demonstrasjoner og pressekonferanser. På internett har gruppen hatt både nettside og Facebook-gruppe. Facebook-gruppen var en lukket gruppe som hadde 1772 medlemmer⁴ den 14. august 2014. Det var mulig å bli medlem av gruppen ved å sende en anmodning på Facebook, som i praksis var å trykke på en knapp med teksten «join group». Som medlem kunne en lese, skrive og dele filmer med mer på gruppens vegg. Denne Facebook-gruppen ble stengt den 14. august 2014 av Facebook etter at den var blitt innrapportert av en varsler for å ha «innhold av hatefulle uttalelser eller symboler» (TV2 2014).

Tidvis refereres det i media til miljøet i Profetens Ummah. Dette peker trolig mot et islamistisk miljø hovedsakelig på Østlandet enn mot Facebook-gruppen med samme navn. Det antas at flere av disse personene fra dette miljøet, jamfør mediedekningen, også er medlemmer i nevnte Facebook-gruppe (Sunde 2013: 106). Imidlertid var det klart utenfor oppgavens mål på noen måte å kartlegge medlemmene for å verifisere en slik kobling mellom miljøet og Facebook-gruppen. Utgangspunktet i denne studien er at de personene som har blitt profilert i media som medlemmer av gruppen, også er medlemmer av Facebook-gruppen.

Formålet til Profetens Ummah var ifølge deres egen Facebook-gruppe:

Profetens Ummah er opprettet av en gruppe muslimer som har som mål, først og fremst å tilfredsstille Allah SWT, deretter å presentere Islam i sin reñeste form, slik den ble lært bort, forstått og praktisert av Allahs siste sendebud, Profet Muhammad - صلى الله عليه وسلم - Hans Hushold, disipler og de første generasjonene, måtte Allah SWT være tilfreds med dem alle. Gruppen følger Aqeedah og Manhaj Ahlus Sunnah wal Jamaah, og vil inshAllah klargjøre

⁴ Jf. Egen observasjon

misoppfatninger om Islam. Vi er opptatt av å beskytte vår tro fra all form for polyteisme (shirk), innovasjoner (bidaah), sekterisk ekstremisme (hizbiyah) og andre avvikelser fra røn, salafistisk Islamsk tro og lære.⁵

Ut fra ordlyden i formålet til Profetens Ummah så ligger det ingen oppfordring til bruk av vold som et virkemiddel. Derimot har de via uttalelser koblet seg til Abu Bakr al-Baghdadi som er leder av den såkalte islamske staten IS. Profetens Ummah har i andre sammenhenger på internett legitimert bruk av vold for å nå sine mål, selv også på uskyldige sivile. Årsaken er ifølge dem selv det «pågående korstoget mot islam» (Sørensen, Hagtvet et al. 2016: 291). På bakgrunn av det som er sagt eller publisert fra gruppen, har den klart definert seg som ekstremister.

Hva er inne- og ute-gruppen til Profetens Ummah

16. august 2014 intervjuet VGTV talsmannen for Profetens Ummah, Ubaydullah Hussain. Intervjuet ble publisert i Facebook-gruppen til Profetens Ummah, men er ikke med i utvalget på grunn av kriteriene for utvelgelse. I intervjuet sier Ubaydullah Hussain at det finnes to grupper av mennesker, den ene er muslimer som underkaster seg Allah og den andre er de vantro (VG 2014). Her peker Hussain på dem som er å betrakte som medlemmer av inne-gruppen til Profetens Ummah. Det er muslimer som underkaster seg Allah, som er de rettroende.

Kravet om underkastelse forteller oss at de muslimer som ikke har rett tro, «salafistisk islamsk tro og lære»,⁶ ikke er en del av inne-gruppen. Som en følge av dette blir de betraktet som fiende, en indre fiende. Om de derimot begynner å praktisere rett tro, vil de bli en del av inne-gruppen. I materialet som var utgangspunktet for utvalget fantes det mange eksempler på hvordan medlemmene skulle opptre for å være en god muslim, for å kunne kalle seg rettroende.

⁵ Jf. Gruppens egen vegg.

⁶ Jf. formålet for Profetens Ummahs facebook-gruppe, sett 23/5-14.

Dersom man ser på hvem som er i ute-gruppen, så hevder Ubaydullah Hussain i det samme intervjuet som nevnt ovenfor at det pågår en krig mot islam. Han utdyper denne påstanden med at det pågår en global ideologisk og militær krigføring mot islam og muslimer (VG 2014). I denne krigen er motstanderne kinesere, kommunister, buddhister jøder, hinduer og kristne (Sørensen, Hagtvet et al. 2016: 287).

Formålet for Profetens Ummahs Facebook-gruppe gir også et hint om hvem fienden er:

Og vi erklærer vår fulle baraa (forkastelse) fra all form for kufr, avgudsdyrkning, polyteisme, hedenskap og blasfemi. Vi tar også fullstendig avstand fra, og erklærer vårt hat og fiendtlighet til alle som setter seg opp mot Allah SWT, Islam og Allahs siste sendebud, Profet Muhammad - صلى الله عليه وسلم .⁷

Dette viser den samme fienden som Hussein pekte på i nevnte intervju. Fienden er alle de som på en eller annen måte motarbeider islam.

Budskapet til gruppen er ifølge Lars Akerhaug (Akerhaug 2013: 98): «en kompromissløs islamtolkning og et verdensbilde der Vesten er i krig med islam.» Videre skriver han om «oss – dem» tankegangen til medlemmene: «For den nye generasjonen norske jihadister er distinksjonen mellom «oss muslimer», *al-muminun*, og de vantro, *kuffar*, helt avgjørende. Dette er grunnlaget for deres eksistens og gjenspeiles også i navnet, «Profetens Ummah.»

Disse momentene bekrefter at Profetens Ummah har det samme narrative som andre ekstremistiske islamistiske grupper er kjent for. Islam trues av en ytre fiende fra alle hold og alle rettroende har en plikt til å forsvare sin tro, utføre Jihad, og på denne måten bidra til at kalifatet kan gjenoppstå.

⁷ Regler i FB-gruppen Profetens Ummah pr. 23/05-2014.

4.2 SIAN

Stopp islamiseringen av Norge (SIAN) er den andre gruppen som er undersøkt i studien. Gruppen ble ifølge Brønnøysundregistrene stiftet 20.02.2008⁸, og selskapsformen er oppgitt å være forening/lag/innretning.

Formålet med organisasjonen er ifølge dem selv:

Organisasjonens formål er å motarbeide, stoppe og reversere islamiseringen av Norge. Islam er en totalitær politisk ideologi og bevegelse som er i strid med Grunnloven og lovverket i det norske samfunnet. Islam strider også mot demokratiske og menneskelige verdier i hele verden ved det islamske lovsystemet sharia.⁹

SIAN har i mange år holdt arrangementer rundt om i landet. Noen av disse har mobilisert gruppens motstandere, blant annet fra antirasister, til motdemonstrasjoner. Noen ganger har temperaturen mellom partene ført til at politiet har måtte «skride inn advarende og regulerende».

I tillegg til at SIAN holder møter, stands og forskjellige arrangementer ute i samfunnet, har de også en Facebook-gruppe og en nettside. Facebook-gruppen er åpen slik at alle kan lese det som postes. Man har også anledning til å poste, dele filmer eller kommentere andres poster.

Det har tidvis vært interne konflikter og stridigheter. I forbindelse med en slik konflikt i april 2014 ble alle 13000 medlemmene av Facebook-gruppen slettet.¹⁰ Gruppen ble reetablert ultimo april 2014, og hadde den 18.oktober samme året 2684 medlemmer.¹¹

SIAN framstår ikke som ekstreme dersom man ser på hva de selv sier om formålet for gruppen. Det er lite i formåls-teksten som klart tilkjenner at de aksepterer vold

⁸ Org nr 995 885 336, sjekket 29/9-2016

⁹ Jf. SIAN sin egne facebook-gruppe, 29/9-16.

¹⁰ Jf. www.sian.no, sett 29/9-16.

¹¹ Jf. Egen observasjon

som et virkemiddel for å oppnå målsettingene sine. Imidlertid finnes det medlemmer av gruppene med ekstremistiske holdninger. Av disse igjen er det noen som mener at bruk av vold er akseptabelt for å nå målene. Øyvind Strømmen skriver i sin bok «*Den sorte tråden*» (Strømmen 2013: 317) at SIAN tidligere har uttalt at våpen er et aktuelt virkemiddel i en forsvarssituasjon.

Forfatteren har under gjennomgangen av studieobjektene Facebook-grupper funnet at medlemmer har postet ekstreme ytringer. I varierende grad har også disse postene fått «like» av andre medlemmer. Så kan det diskuteres om enkeltmedlemmers standpunkt er utslagsgivende for om SIAN kan defineres som ekstremistisk. Et moment for en slik definisjon er at når de samme ekstreme ytringene får stå uten at de blir fjernet eller motsagt i kommentarene, fører dette til at SIAN kan defineres som ekstremistisk. På den andre siden bør en også ha med seg at deler av de som inngår i disse gruppene ikke nødvendigvis er ekstremister. For noen kan beveggrunnen være muligheten for tilhørighet og identitet (PST 2015: 7).

Hva er inne- og ute-gruppen til SIAN

Sammensetningen av medlemmene i SIAN er «*fra hardbarkede ateister til dypt konservativt kristne*» (Strømmen 2013: 316). Det at sammensetningen er så forskjellig forklarer trolig også hvorfor det av og til har vært indre stridigheter. Det eneste som binder dem sammen er motstand mot islam, muslimer og eller innvandrere generelt.

I en løpeseddel fra SIAN som forfatteren besitter finnes følgende tekst på side 4: «*Det norske folk må nå stå opp for våre norske frihetsverdier, som trues av islams mørkemenn*». Denne teksten er en velkomsthilsen til det norske folk – en velkomst til inne-gruppen. På samme løpeseddelen peker SIAN ut muslimer og islam som ute-gruppen. Løpeseddelen bruker blant annet sitater fra koranen for å bevise hvorfor

islam er fienden og må stoppes¹². På SIANs Facebook-gruppe peker de også på muslimer som står for islamisering av Norge som fiender.

Øyvind Strømmen (Strømmen 2013: 316) skriver i sin bok «*Den sorte tråden, Europeisk høyre-radikalisme fra 1920 til i dag*» at «*Et gjennomgående trekk ved SIANs politiske budskap er et dualistisk verdensbilde der både muslimer og norske, politiske eliter representerer ondskapen.*»

Etter en gjennomgang av momentene ovenfor ser man at SIAN har et lignende narrativ som andre anti-islamistiske grupper, hvor fiendens mål er å utslette den vestlige samfunnsstrukturen, kulturen og verdiene.

4.3 Oppsummering

I dette kapitlet ble det redegjort hvordan Profetens Ummah forfektet at det er de vantro som fører en ideologisk og militær krig mot islam. SIAN på sin side peker på muslimene som deres fiende. De forfekter at muslimene har et unisont mål om å islamisere Norge og vesten. Felles for begge gruppene er at inne-gruppen må engasjere seg. Den har en plikt til eller må føle på kallet om å forsvare saken.

Begge gruppene bruker sitater fra koranen for å påvirke inne-gruppen, for å etablere og vedlikeholde sitt narrativ. Profetens Ummah bruker sitater for å overbevise sine medlemmer om plikten til å gjennomføre jihad. De samme sitatene bruker SIAN for å bevise hvor umenneskelige og farlige muslimene er.

Det er verdt å merke seg at ingen av gruppene har hverandre som hovedfiende. Begge gruppene har alle «vantro» eller alle muslimer som fiender.

¹² Kopi av løpeseddelen finnes bakerst under vedlegg.

5. Metode

Dette kapittelet forklarer hvordan forfatteren har vurdert relevante framgangsmåter for å innhente en dypere forståelse for fenomenet som skal studeres. Begrepet forskningsdesign brukes om denne oversikten og betyr «*hvordan det er mulig å gjennomføre undersøkelsen fra start til mål*» (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 73).

Kapittelet vil først vise hvilken metode som ble valgt og hvorfor denne ble ansett som mest hensiktsmessig. Deretter gjennomgås prosessen med å velge et utvalg. Videre beskrives det hvordan utvalget ble systematisert og kodet for analyse. Tilslutt i kapittelet blir eget ståsted, reliabilitet, validitet og forskningsetikk gjennomgått for denne oppgaven.

5.1 Valg av metode

Vitenskapen prøver å finne kunnskap om fenomener og utvikle en teoretisk forståelse av den. For å sikre en tilfredsstillende kvalitet på forskningen utføres den i tråd med vitenskapelige metoder på fagområdet. Grønmo skriver at metode er «*..en planmessig framgangsmåte for å nå et bestemt mål*»(Grønmo 2004: 27).

Innenfor samfunnsvitenskap er det et skille mellom kvantitative og kvalitative metoder. Kvantitativ metode brukes dersom man ønsker «*å telle opp fenomener, det vil si å kartlegge utbredelsen*» (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 31).

Problemstillingen starter formuleringen med spørreordet «*hvorfor*». Det utelukker kvantitativ metode fordi svaret handler ikke om omfang eller generalisering fra utvalg til en hel populasjon. Hadde man ønsket svar på hvor mange filmer som ble delt i disse gruppene og hvor stor andel av disse som hadde fokus på fienden, ville kvantitativ metode vært relevant. Isteden peker problemstillingen mot bruk av kvalitativ metode.

Kvalitativ metode kan være formålstjenlig når man ønsker å studere fenomener som ikke er så kjente, eller at man ønsker en dypere forståelse av fenomenet

(Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 32). Istedenfor å telle opp hendelser så ønsker vi å se etter spesielle mønster. Metoden brukes på data i form av tekster, lyd og bilder, som det gjøres en fortolkning av (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 99).

Målet med studien er å finne ut hvilke filmelementer i analyseenheter som underbygger fiendebildet. Disse filmene er det som analyseobjektene medlemmer blir anbefalt og som presenterer et fiendebilde, et narrativ. Av metoder for produksjon av data som ser ut til å være brukbare, så er det enten utspørring av respondenter eller innsamling av filmene som blir delt.

Utspørring av respondenter eller intervju er en type kvalitativ metode som kunne gitt svar på problemstillingen. Facebook har muligheter for å sende meldinger til andre brukere. På denne måten hadde det vært mulig å sende meldinger til medlemmene i gruppen med spørsmål om de kunne delta i en studie. Dette kunne banet vei for å komme i kontakt med de som var med å dele filmer med de andre i gruppa, og slik få svar på spørsmålene i studien.

På den andre siden kan det muligens være vanskelig å få respons fra medlemmene blant annet fordi kontakten måtte foregå via nettet og det ville være lett å avvise en melding. Dersom man lyktes med å oppnå kontakt, så var neste utfordring om noen var villig til å la seg intervju, og i tillegg om man hadde fått nok intervjuobjekter. Det skal også tas med i vurderingen at en henvendelse om intervju kan bli tema blant gruppens medlemmer, og at dette i neste omgang kan påvirke svarene som eventuelt ble gitt. Et siste moment å ta med i vurderingen er om man, med bakgrunn fra politiet, ville fått riktige svar på spørsmål rundt forhold til fiendebildet. Det kan frambringe mistenksomhet og uvillighet til å svare på såpass sensitive spørsmål. Dermed ville ikke svarene bli reliable.

Den type data som denne oppgaven skal samle inn, er også egnet for bruk av dokumentanalyse som metode (Grønmo 2004: 187).

Data i denne studien omtales som myke data. Her kan en føye til at film, som er utgangspunktet for dataene i denne oppgaven, består av enkeltbilder som er satt sammen i serier slik at det oppleves som levende (Engelstad 1995: 57).

Dokumentanalyse har også sine styrker og svakheter. Ved å bruke dokumentanalyse kan man også sikre seg mot at dataene blir påvirket under innsamlingen. En utfordring ved kvalitativ dokumentanalyse er faren for at forfatterens perspektiv påvirker tolkningen og utvelgelsen til utvalget. I denne studien foregår utvelgelsen i flere steg, noe som fordrer en bevisst tilnærming. Dersom man har et for snevert perspektiv vil dette føre til at utvalget blir for lite og ensidig. På den andre siden kan et for vidt perspektiv føre til et uhåndterlig utvalg for kvalitativ tilnærming.

Derfor er forfatterens vurderinger at dokumentanalyse er en bedre metode for å svare på forskningsspørsmålene i denne oppgaven

5.2 Utvelgelse av utvalget

Utvalget ble hentet fra Facebook-gruppene til Profetens Ummah og SIAN. Det var kun filmer som var postet i disse to gruppene som var utgangspunktet for utvalget.

Utvalget til Profetens Ummah er samlet inn av forfatteren i perioden fra januar til august 2014. Totalt i perioden var det postet 169 filmer. Av disse var det 2 duplikater som betyr at filmen var postet flere ganger i utvalgets periode. Disse 2 ble trukket ut slik at det tilbake var kun 167 unike filmer, som ble lastet ned.

Utvalget til SIAN er samlet inn i perioden fra og med mai til desember 2014. Totalt i perioden var det postet 555 filmer. 41 hadde en død link slik at det var umulig å spille av filmen. Av de resterende 514 filmene var det 15 duplikater. Disse 15 ble trukket ut slik at det tilbake var kun 499 unike filmer.

Fremgangsmåten for å plukke ut et utvalg gikk i to steg. Først ble det tatt ut et stratifisert utvalg for å sikre en bestemt representasjon i utvalget (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 242). Her var kravet at det skulle være minimum ett visuelt klipp som viste fienden.

Dette kravet er kritisk fordi det lett kan bli en subjektiv utvelgelse. Utfordringen var å finne klipp som uomtvistelig viste fienden, og som ikke var for snevre i tolkingen av hva som var innenfor. Faren med for snever tolking kunne medføre for få filmer i

utvalget, mens en for vid tolking kunne medføre filmer som kanskje ikke var innenfor kravet. Fienden var synliggjort via blant annet gruppens egen omtalelse på Facebook. På denne måten ble alle filmene som ikke hadde innslag av en fiende tatt ut.

For å avgrense utvalget måtte filmene tilfredsstillende følgende krav:

- Filmene skulle inneholde konkrete klipp av en fiende. For utvalget til Profetens Ummah betydde dette noe visuelt som kan assosieres med vesten, vantro eller kuffar. Et typisk eksempel kunne være klipp av kjente vestlige ledere, militære eller andre typiske vestlige symboler. For utvalget til SIAN betydde dette noe visuelt som kan assosieres med islam, muslimer, myndigheter, politikere eller antirasister. Et typisk eksempel kunne være et klipp av Osama bin Laden, den amerikanske presidenten George Bush, statsminister Jens Stoltenberg, Koranen eller en kjent moske.
- Det var viktig i denne gjennomgangen med en vid tolking av hva som illustrerte fienden.
- Filmlyden ble skrudd av. Filmlyden varierte i filmene, det var alt fra musikk, taler, intervjuer til en fortellerstemme. Dersom lyd også skulle være utgangspunkt for utvelgelse, måtte meningen i det som ble sagt tolkes. Da slik tolking lett kan bli subjektiv, noe som igjen ville påvirke utvalgets reliabilitet, ble lyden utelatt. Dette medførte at det kun var det visuelle i filmen som avgjorde om den skulle inn i utvalget.

I utvalget til Profetens Ummah var det etter en gjennomgang 21 filmer igjen som hadde klipp som klart illustrerte fiende. Etter gjennomgangen av utvalget til SIAN var det 93 filmer igjen som tilfredsstilte kravet.

I steg nummer 2 ble det foretatt en tilfeldig utplukking av filmene som skulle inn i utvalget. Et utvalg bestående av totalt 20 filmer ble vurdert som tilfredsstillende, dvs. at det skulle være 10 filmer fra hver av gruppene. Utvelgelsen ble gjort ved god gammeldags loddrekning. Utvalget til Profetens Ummah ble trukket ved at hvert enkelt filmnavn fikk et nummer fra 1 til 21 i Excel. I en boks ble det lagt 21 papirlapper med hvert sitt unike nummer. Fra boksen ble det så trukket 10 papirlapper som angav hvilken film som skulle inn i utvalget. Så ble den samme

prosessen gjentatt med utvalget til SIAN, men nå med 93 papirlapper for å finne hvilken av filmene som skulle være med.

En annen måte å lage utvalget på, hadde vært å trekke et tilfeldig utvalg fra det opprinnelige utgangspunktet på henholdsvis 499 og 167 filmer. På denne måten ville utvalget vært helt tilfeldig valgt, og som da hadde sikret at resultatet kunne generaliseres. På den andre siden ville man lett kunne ha et utvalg som ikke hadde filmelementer som viste fienden. Da ville ikke undersøkelsen kunne gitt svar på forskningsspørsmålene.

I utvalget til Profetens Ummah var det 10 filmer som hadde en størrelse på 1,76 GB, eller 1 893 490 byte. Filmene hadde totalt en spilletid på 2 timer, 32 minutter og 44 sekunder. Filmen med lengst spilletid var på 51 minutter og 06 sekunder. Den korteste filmen varte i 1 minutt og 41 sekunder.

Utvalget til SIAN hadde 10 filmer med en total størrelse på 1,37 GB eller 1 472 244 byte. Spilletiden var totalt på 3 timer, 36 minutter og 46 sekunder. Den lengste filmen hadde en spilletid på 1 time, 55 minutter og 45 sekunder. Den korteste filmen varte i 3 minutt og 10 sekunder.

For å skille mellom disse to utvalgene refereres det i fortsettelsen av denne rapporten til henholdsvis «utvalget til Profetens Ummah» og «utvalget til SIAN».

De to utvalgene ble lagt inn i Excel for videre systematisering. Det ble foretatt en detaljert gjennomgang av alle filmene i begge utvalgene. Filmenes grunnelement, klipp, scener og sekvenser ble registrert i Excel. Det ble registrert en post pr. filmelement. I utvalget til Profetens Ummah ble det registrert 560 poster. I utvalget til SIAN ble det registrert 1304 poster.

Når utvalget ble trukket ut, var lyden som tidligere nevnt skrudd av. Under kodingen og analysen av utvalget var lyden igjen slått på. Grunnen var fordi lyden er med på å gi en forståelse av det man ser, lyden beriker eller trigger følelser til klippene.

Øvrige begrensninger som ligger i studien er språket. Forfatteren må legge til grunn en fortolkning av filmprodusentens meninger med valg av de aktuelle filmelementene.

5.3 Koding av utvalget

Totalt var det 1864 poster i utvalget. For å få en bedre oversikt over innholdet ble disse klippene kodet. For å oppdage generelle og typiske mønster må en benytte koding som bidrar til å forenkle og sammenfatte innholdet (Grønmo 2004: 245-246). Utvalget ble gjennomgått flere ganger. I den første runden ble det gjort en deskriptiv koding, hvor det var det rent faktiske innholdet i klippene som ble registrert.

Den første gjennomgangen ble som Grønmo skriver en «åpen koding», hvor *«kodene framsto som en første karakterisering og klassifisering av de viktige innholdselementene i datamaterialet.»* Samtidig kan det ha vært noen innslag av deduktiv utvikling ved at teorien fra tidligere forskning hadde laget en oppfatning om hva man kunne forvente å finne. Senere gikk denne prosessen over i en mer fortolkende koding, ved at det ble gjort forsøk på å tolke hvilken mening klippet hadde for medlemmene av Profetens Ummah eller SIAN (Grønmo 2004: 247).

Ytterligere gjennomgang med kodene ble gjort hvor en med bakgrunn i tidligere runder så empirien i et «annet lys», og hvor nye koder kom til eller hvor grupper ble slått sammen. Hensikten med flere gjennomganger var å videreutvikle kodene til kategorier.

Kategorier er *«en samling eller klasse av fenomener med bestemte felles egenskaper»* (Grønmo 2004: 248). I utvalget var det fokus på forskjellige personer, alt fra presidenter til terrorister. Innledningsvis ble disse ført i forskjellige koder avhengig av hvem de var og for hvem de var en motstander. Da disse på mer generelt grunnlag hadde felles egenskaper, ble det naturlig å samle alle under kategori «person». Her må det legges til at etterhvert ble også problemstillingen tillagt større vekt i gjennomgangen. Den pekte ut retningen på hva det søkes mer kunnskap om (Grønmo 2004: 249).

Studiet har operasjonalisert problemstillingen i 3 delspørsmål. I delspørsmål nummer 1 handler det om hvilke elementer som identifiserer fienden. Det ble foretatt flere gjennomganger og etterhvert pekte det seg ut fire kategorier som alle elementene kunne organiseres innunder.

- Den første kategorien er personer. Dette peker på et individ. En person kan også være et symbol for noe, men for å få fram forskjellen mellom de forskjellige symbolene er mennesker plassert i en egen kategori.
- Den andre kategorien er symboler. Her forstås det som en «Gjenstand eller ytre tegn som det knytter seg en overført betydning til, anskuelig uttrykk for ulike typer idéinnhold i kunst, religion eller politikk» (Svendsen 2011).
- Den neste kategorien er tekster. Tekster identifiserer fienden i utvalget på to måter, enten som ren tekst eller som en kombinasjon mellom et visuelt uttrykk og teksten.
- Den siste kategorien er lyder. Lyder kan identifisere fiende samtidig som den også kan forføre følelsene til den som ser på filmen.

Felles for alle fire kategoriene er at de enkeltvis eller i en kombinasjon bidrar til at den som ser filmen nesten intuitivt skjønner hvem som er fienden til inne-gruppen.

Delspørsmål nummer 2 handler om hvilke egenskaper inne-gruppen har i filmene. Utvalget ble gjennomgått flere ganger for å søke etter koder som kunne utvikles til kategorier. I utvalget til Profetens Ummah ble egenskapene organisert i *helt, offer og nostalgisk*. For utvalget til SIAN ble egenskapene organisert i *patriot, offer og frie*. Kodene og senere kategoriene ble utviklet etter en tolking av filmelementene. En rettesnor fra teorien er at inne-gruppens egenskaper er diametralt motsatt av ute-gruppens.

Delspørsmål nummer 3 handler om hvilke egenskaper som ute-gruppen har. I denne delen av prosessen kom kodene fram litt etter litt. Som et rekkverk i utviklingen av kategoriene ble det hentet innspill fra det som tidligere i studien er skrevet om utviklingen av fiendebildene til muslimer og Vesten. Til en viss grad må de kodene som er utviklet her være basert på tolkning, noe som lett kan påvirke objektiviteten. Valgene er gjort i et forsøk på å være mest mulig objektivt.

Kategoriene som tilslutt sto igjen var *brutal, umoralsk, arrogant og misantropisk* for utvalget til Profetens Ummah. I utvalget til SIAN var de *brutal, rasende, krigersk, illiberal og udemokratisk*.

5.4 Forståelse og eget ståsted

Forfatteren har jobbet i politiet siden 1987. Fram til 1994 var det ordinær ordens- og etterforskningstjeneste. Deretter ble det ansettelse ved Kriminalpolitisenentralen hvor oppgavene var etterretning mot de som utøvde seksuelle overgrep mot barn eller motiverte til slike handlinger.

Mange av disse arbeidsoppgavene foregikk på internett fordi de aktuelle miljøene var tidlig ute med å ta i bruk ny teknologi. De brukte internett til å dele dokumenterte seksuelle overgrep mot barn i form av bilder og filmer med andre som hadde den samme legningen. I tillegg hadde enheten i oppgave å samle informasjon om rasistiske ytringer på nettet. Et resultat av denne jobben var innsikt og god kunnskap om internett, hvordan kommunikasjonen mellom miljøer foregikk og hvordan sosiale medier og fora virket.

Denne kunnskapen har både en fordel og en ulempe. Den gjør at forfatteren har en forståelse av konteksten i disse gruppene som kan gjøre det lettere å hente inn og velge ut relevant data. Samtidig kan også denne kunnskapen være til hinder for at man oppdager viktige funn fordi man anser dem som en selvfølgelighet.

Det har tidvis også vært utfordrende å beholde forskerblikket og ikke falle tilbake på etterretningsblikket. Når dette har skjedd, har det vært nødvendig å stoppe opp og «gå tilbake».

Den type filmer som er valgt ut til å være analyseenheter kan til tider også være belastende å se på. Filmer som viser skadde barn etter et bombeangrep i Gaza eller europeiske kvinner som blir slått ned av en gjeng med tilsynelatende muslimer, kan til tider være krevende å analysere objektivt. Derfor har det også vært behov for tidvis å ta pauser fra materialet, slik at man fikk «vatret opp» egne holdninger og samtidig fikk materialet litt på avstand. Dette var trolig også viktig i forsøket på å være objektiv under analysen.

5.5 Reliabilitet

Reliabilitet er et begrep som rommer nøyaktighet og pålitelighet til studiet, og hvorvidt resultatet kan repliseres (Thagaard 2009 :198). Høy reliabilitet forteller at det er god kvalitet på forskningen. En kan styrke reliabiliteten ved at samme forsker gjentar sine forsøk og får noenlunde samme svarene (Larsen 2007 :80). Grønmo skriver at spesielt gjentatte innsamlinger av kvalitative data kan være vanskelig fordi «fenomener er i stadig endring» (Grønmo 2004: 220).

Utvalget i denne studien er samlet inn fra to grupper på Facebook. Det er medlemmene selv i de respektive gruppene som velger hvilke filmer som skal deles. Frekvensen på deling av filmer og temaene i de filmene som deles, påvirkes trolig av flere forskjellige faktorer. En medvirkende faktor kan være nyhetshendelser innenfor interesseområdet til gruppene eller enkeltmedlemmer. En annen faktor kan være endringer av gruppens ideologi. En slik endring vil enten komme over tid, eller dersom en aktør infiltrerer og kupper gruppen. I en slik sammenheng vil en ny studie etter noen år ikke nødvendigvis få det samme utvalget.

Lengden på den perioden som filmene samles inn vil påvirke reliabiliteten. En kortere periode vil lettere ha et avvik enn om innsamlingen er gjort over noe tid. Imidlertid er datainnsamling fra internett krevende fordi informasjon kan forsvinne. Så er tilfelle i denne studien da den ene Facebook-gruppen er slettet av Facebook. Dermed er ikke denne Facebook-gruppen lengre tilgjengelig, og det umuliggjør nye studier av akkurat denne gruppen.

Alle delte filmer i de to respektive Facebook-gruppene ble i utvalgsperioden lastet ned med unntak av de linkene som var døde. Det vil med utgangspunkt i det lagrede materialet være mulig for andre å replisere studiet (Thagaard 2009 :199).

I denne studien er det gjort et forsøk på å beskrive metoden grundig, slik at andre kan vurdere tolkninger, kodinger og analyser. Samtidig er det også mulig å vurdere funn og konklusjoner på bakgrunn av det som er gjort underveis i studien (Johannessen, Christoffersen et al. 2010:229)

Hvorvidt reliabiliteten er høy eller lav henger sammen med om variasjonen i datamaterialet skyldes forskjell mellom analyseenheter, eller

undersøkelsesopplegget og eller datainnsamlingen (Grønmo 2004: 220). I denne oppgaven er det en forskjell mellom analyseenheter ved gjentatte datainnsamlinger som gjør at det kan være variasjon i datamaterialet. Eller for å sitere noe som Heraklit fra Efesos (540-480 f.Kr.) skal ha uttalt: «*Man kan ikke gå ut i den samme elven to ganger*». Det betyr at i det øyeblikket du går ut i elven vil det komme nytt vann som erstatter det vannet som var der akkurat da du gikk ut i elven. Likevel er det vanlig å beskrive elven som uforanderlig (Tjønneland 2016).

Sett i lys av de momentene som er gjennomgått ovenfor, og med vektlegging på at innsamlingsperioden var av en lengre periode, mener forfatteren at studiet har høy reliabilitet studien.

5.6 Validitet

Validitet handler om hvordan man har tolket dataene som er samlet inn fra Facebook-gruppene. Har det gitt de svarene som det var ønskelig å få svar på (Thagaard 2009: 201) Er kvalitativ innholdsanalyse den metoden som kan gi svar på forskningsspørsmålene, eller er det andre metoder som hadde vært bedre egnet?

Det er blant annet mulig å styrke validiteten dersom man foretar en kontroll av funnene, og samtidig prøver å finne huller i tolkinger, vurderinger og resonnementer. Samtidig er det viktig at man ikke har for mye fokus på validiteten, fordi dette kan kvele kreativiteten og nysgjerrigheten i søken etter ny kunnskap (Kvale, Brinkmann et al. 2009: 254)

Forfatteren har gjennom jobben tilegnet seg noe kunnskap om ekstremisters bruk av sosiale medier, blant annet på Facebook. Dette er kunnskap som det har vært mulig å dra veksler på i dette studiet og som slik sett styrker tilliten til dataene. Imidlertid kan også den samme kunnskapen gi et sett med oppfatninger og fordommer som kan medføre at viktige funn ikke blir oppdaget (Grønmo 2004: 234).

Et av de tilsynelatende kritiske punktene i denne studien er om filmelementene som er valgt ut, virkelig viser fienden til de respektive gruppene. I et forsøk på å gjøre utvalget relevant, ble gruppenes fiende eller ute-gruppe kartlagt innledningsvis

gjennom det som gruppene selv har uttalt som sine fiender. Særlig de innledende gjennomgangene ble foredlet av den kunnskapen som nå hadde fremkommet. Samtidig er det viktig å ha med seg at forfatteren er påvirket av sin kulturelle bakgrunn og ståsted, og som vil være en del av forforståelsen i tolkningen av filmene.

Et annet moment er om de innsamlede dataene er relevante til å gi svar på det studien spør om? Gjenstand for analysen, analyseenhetene, er filmer som medlemmer av de respektive gruppene har delt i sine Facebook-grupper. Disse filmene har imidlertid for de aller fleste i utvalget blitt laget av andre enn de som er medlemmer i de to analyseobjektene. Kan man da si at det ikke er relevante data for studiens problemstilling?

Forfatteren mener imidlertid at filmene likevel er relevante. De medlemmene som har valgt å dele filmer med sin gruppe, har sannsynligvis gjort dette etter en vurdering av innholdet i filmen. Etter denne vurderingen har de funnet ut at filmen passer å dele med de andre medlemmene, fordi den passer med det narrative som gjelder for den aktuelle gruppen.

Som et resultat av dette, fremstår filmene som relevante analyseenheter for å gi svar på problemstillingen, altså at filmene er valide data for denne studien.

5.7 Forskningsetikk

Denne studien henter data fra de to Facebook-gruppene Profetens Ummah og SIAN. Profetens Ummah var adgangsbegrenset, mens SIAN derimot var åpen. Forfatteren ble medlem av begge gruppene ved å trykke på en knapp hvor det sto «join group», og ble etter litt tid lagt til som medlem i de respektive gruppene. Forfatteren inntok en passiv observatørposisjon, det ble hverken postet eller kommentert noe i gruppene. I utgangspunktet bør man innhente samtykke før man henter informasjon fra grupper på internett med adgangsbegrensninger (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 93).

Det kunne vært gjort i denne saken ved at man hadde sendt en melding til gruppens administratorer istedenfor å klikke på «join-knappen». Enten ville forfatteren fått

tilgang eller blitt avvist. Ulempen ved å gjøre det på denne måten er at kunnskapen om at noen studerte filmene som ble delt i gruppen kunne medføre endringer i typen filmer som ble delt. Så for å unngå slike endringer valgte forfatteren å ikke innhente samtykke. I vurderingen ble det også sett på en analogi til skjult observasjon hvor samtykke ikke er nødvendig (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 92).

Forfatteren benyttet ikke sitt eget navn under «joining» av gruppene. På forhand var det opprettet to aliasnavn, et for hver av gruppene. Dersom man hadde brukt eget navn ville forfatteren høyst sannsynlig blitt gjenkjent som politi. Trolig ville man kanskje blitt nektet adgang til gruppene. Dersom man hadde blitt innvilget adgang, så ville kunnskapen om at «politiet» var i gruppen påvirket innholdet i gruppen, blant annet med hvilke filmer som ble delt av medlemmene.

Det var også viktig å ta med i vurderingen at det ikke ble registrert og eller lagret noen informasjon om medlemmene eller deres ytringer. Kun filmene, som var analyseenheter, ble lagret. Det ble ikke ført noe oversikt over hvem som delte filmene. Dermed var det ikke mulig å identifisere enkeltpersoner. Av den grunn er heller ikke dette prosjektet melde- eller konsesjonspliktig (Johannessen, Christoffersen et al. 2010: 95).

6. Beskrivelse av utvalget

Det er nødvendig med en kort beskrivelse av filmene i utvalget. Grunnen er at det da vil bli enklere å se konteksten under analysen. De forskjellige elementene om hvordan en film er bygd opp av og som blir brukt i denne gjennomgangen, er beskrevet i innledningskapittelet.

I tillegg til en ren deskriptiv beskrivelse av innholdet, så har forfatteren forsøkt å forstå budskapet i filmen. Dette blir en tolking av innholdet som andre ville kunne tolket annerledes.

6.1 Beskrivelse av filmene hentet fra utvalget til Profeten Ummahs

1. 10358533_314988965329496_295971040_n.mp4

Filmen er på 3 minutter og 30 sekunder. Den har en kombinasjon av høy og lav klipperytme. Filmen er laget av Channel4, en britisk tv-stasjon. Innslaget handler om en tur som programlederen Jon Snow nylig hadde hatt til Gaza, under eller rett etter krigen i 2014.

Filmen veksler mellom Snow som sitter foran kamera hvor han forteller om de voldsomme inntrykkene han hadde etter turen. Denne sekvensen avbrytes med klippet fra et krigsherjet Gaza. Disse viser blant annet skadde barn angivelig fra krigshandlinger, eller israelske soldater som avfyrrer skudd. Filmen kan forstås som en bekreftelse på narrativet om at muslimer i Gaza er offer for overgrep fra en brutal fiende som støttes av Vesten.

2. Al Furqan – Vanquisher Of The Peshmerga.mp4

Filmen er på 51 minutter og 06 sekunder. Filmen veksler mellom høy og lav klipperytme. Filmen har Kurdistan som tema og en oppfordring om at selvstyreområdene i nord-Irak må vende tilbake til et islamsk styresett. Den har flere sekvenser som viser de sekulære, kurdiske selvstyremyndighetene i samarbeid med

Israel og USA. Den viser også soldater og militært materiell i kamphandlinger, angivelig mot kurdiske muslimer. Den har også sekvenser som følger selvmordsbombere fra forberedelse til gjennomføring, med etterfølgende aktelse for oppofrelsen.

Filmen kan forstås som en anmodning om å bli med i kampen mot det sekulære styre i nord-Irak. Den kan også forstås som en bekreftelse på at muslimske ledere flørter med Vesten, og slik viser forrædere i inne-gruppen.

3. Monumental_documentary-_O_Muslim_Ummah_FOR_HOW_MUCH_LONGER.flv

Filmen er på 46 minutter og 43 sekunder. Filmen veksler mellom høy og lav klipperytme. Filmens tema er alle overgrepene som Vesten har gjort mot muslimer. Den har klipp av soldater, militært materiale og sitater fra Koranen. Videre er det også klipp som viser krigshandlinger, blant annet fra Palestina, hvor sivile blir utsatt for røff behandling. Det er også med en oversikt over i hvilke land muslimer blir utsatt for overgrep og vold. I slutten av filmen oppfordres alle muslimer til å gjøre som Allah beordret, frigjøre den islamske verden og innføre «Allah's Deen». Filmen kan forstås som en appell til å ta opp kampen mot Vesten som truer islam.

4. Algerian_Genocide_by_France.flv

Filmen er på 5 minutter og 7 sekunder. Den er gjennomgående klippet med en høy klipperytme. Filmklippene viser soldater som begår overgrep mot sivilbefolkningen. Klippene viser angivelig henrettelser, voldtekter, mishandling av fanger og drepte. Mange av klippene gjentas flere ganger som for å tømre fast budskapet.

Filmen kan forstås som en bekreftelse på overgrepene som sivilbefolkningen i Algerie ble utsatt for av franske militære styrker. Det er som et postulat om at Vesten forsøker å undertrykke og trakassere muslimer.

5. SO_DO_NOT_WEAKEN_ALLAH_IS_WITH_YOU_-_Anwar_Al_Awlaki.flv

Filmen er på 18 minutter og 14 sekunder. Den har en lav klipperytme. Filmen er en kombinasjon av forskjellige visuelle klipp og en tale til Anwar al-Awlaki. Klippene viser blant annet to tegninger av fienden Israel og USA. Fienden er illustrert som døden på jakt etter land i Midtøsten. Andre klipp viser døde barn og voksne fra det som trolig er et eller annet sted i Midtøsten. Budskapet i al-Awlaki's tale er å fortsette kampen med våpen og at man ikke må gi opp. Målet med kampen er å spre religionen slik at den tilslutt styrer hele verden. Filmen kan forstås som en befaling om å utføre «alle muslimers plikt» til å forsvare islam med væpnet kamp.

6. Ex-CIA_Agent_America_creates_its_own_enemies.flv

Filmen er på 11 minutter og 03 sekunder. Den har en relativt lav klipperytme. Filmen er laget av RT News, en russisk tv-stasjon. Den viser et intervju med Michael Scheuer, en tidligere CIA ansatt. Intervjuet er stykket opp med klipp som viser brutale soldater som tar fanger og tanks som avfyrrer skudd. Tema er at amerikanske soldater i muslimske land genererer nye generasjoner av fiender, og at det som skjer i Midtøsten er en religionskrig. Filmen kan forstås som et bevis for narrativet om det brutale Vesten, og som her blir bekreftet av et medlem fra ute-gruppen.

7. Berømmer jihadist fantastisk.flv

Filmen er på 5 minutter og 33 sekunder. Den har en kombinasjon av høy og lav klipperytme. Filmen viser flere klipp med kjente martyrer som blir hedret, blant annet Osama bin Laden. Videre vises også flere klipp med kamphandlinger fra angrep på amerikanske kjøretøy med «improvised explosive device» (IED). Til slutt kommer et klipp av al-Qaida leder Ayman al-Zawahiri som taler til kameraet.

Filmen kan forstås som oppfordring til fortsatt kamp mot Vesten. De som ofrer seg i martyrdøden kommer til det vidunderlige paradiset. Klippene som viser IED eksplosjoner kan forstås som et bevis på at fienden ikke er udødelig.

8. Israeli_Soldiers_hit_on_minor_muslim_girls.flv

Filmen er på 1 minutt og 41 sekunder. Den har en lav klipperytme og hele filmen består av en scene. Opptaket ser ut til å være fra en grensepassasje eller et sjekkpunkt i Israel. Filmen viser israelske soldater mens de stopper unge palestinske jenter for kontroll.

Filmen kan forstås som «et bevis» for den trakasseringen som fienden utsetter unge muslimske jenter for. Imidlertid er dette også en film som kan tolkes forskjellig, alt avhengig av hvilke side man sympatiserer med i konflikten.

9. Sheikh_kichk_Is_Islam_a_religion_of_violence.flv

Filmen er på 5 minutter og 15 sekunder. Den er gjennomgående klippet med en høy klipperytme. Filmen viser klipp av skadde og døde barn, hangarskip og soldater. Til filmen høres stemmen til den egyptiske predikanten som forsøker å forklare at Vesten er voldelig, mens islam er fredelig. Blant annet blir Israel illustrert som en slakter med en blodig kniv. I filmen vises det også et regnskap over hvor mange sivile Vesten har drept i alle krigene de har utkjempet. Slik filnavnet indikerer, kan den sees som et forsøk på å imøtegå påstanden om at islam er voldelig.

10. Nasheed_sulla_Palestina_sottotitoli_in_italiano.flv

Filmen er på 4 minutter og 29 sekunder. Den har gjennomgående en høy klipperytme. Filmen viser skadde barn, ryttere trukne sverd, amerikanske fly som tar av fra et hangarskip og krigshandlinger som viser bombing av bolighus. På slutten vises også et klipp av Abdullah av Saudi-Arabia sammen med George W. Bush. Filmen kan forstås som «et bevis» på narrativet om at muslimer er offer for krigshandlinger utført av Vesten.

6.2 Beskrivelse av filmene hentet fra utvalget til SIAN

En av filmene i utvalget hadde arabisk fil-tekst. For at det skal være lettere å referere til denne videre i oppgaven, har den fått et tillegg i filmnavnet med Film1.

11. «Film1», باب الشرجى-1 (23)

Denne filmen er på 4 minutter og 38 sekunder og består av flere sekvenser. Den har gjennomgående en lav klipperytme. Hele filmen består av flere sekvenser som viser henrettelser av både soldater og sivile. Disse er trolig fanger som ble tatt da den såkalte islamske staten IS gikk inn i Mosul i Irak. I filmen brukes logo av «Black Flag of Jihad» og Al-Sham Media, en uoffisiell pro Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL) mediekanal. Flagget bæres også tidvis i filmen av enkelte av gjerningsmennene. Dette er mest sannsynlig en propagandafilm som er utgitt av den såkalte islamske staten IS. Filmene kan forstås som «et bevis» for narrativet om en barbarisk fiende.

12. Avni Yayin - Goodbye, Europe - Rise of the Radical Islam (So.mp4)

Denne filmen er på 3 minutter og 57 sekunder. Den har en høy klipperytme. Filmene har flere tema. Den viser blant annet muslimer som demonstrerer med black flag of jihad og plakater som appellerer til voldelige angrep på Vesten. Det vises også mange henrettelser ved enten skyting eller halshugging. I tillegg vises triumfering av lik og avhugde hoder. Filmene har i teksten en advarsel mot den trusselen som muslimene utgjør mot Vesten. Filmene kan forstås som et bevis for hvor farlige muslimer er for den vestlige verden, og at de vil overta og ødelegge det eksisterende samfunnet.

13. Europe in 2029.mp4

Filmene er på 5 minutter og 50 sekunder, og den har en høy klipperytme. Filmene forsøker å vise hvordan Europa ser ut i år 2029. Den begynner med å vise idyll som illustreres av mennesker som sitter på restauranter med mat og drikke. Idyllen

avbrytes med demonstrerende og vandaliserende muslimer som slåss mot opprørspolitiet Dette kulminerer etter hvert i borgerkrig. De eneste som tar opp kampen er nasjonalistene. Dette illustreres med innslag av det som fortone seg som militssoldater. Avslutningsvis blir det advart mot at samfunnet vil bli seende slik ut- om det ikke igangsettes tiltak for å begrense den muslimske innvandringen.

Filmen kan oppfattes som et varsku mot den trusselen som muslimer og innvandrere utgjør mot det vestlige samfunnet. Samtidig legger den også noe av skylden på venstreradikale, samt svake politikere i den forstand at de ikke står imot presset om islamisering fra muslimene.

14.FREE SPEECH.mp4

Filmen er på 3 minutter og 55 sekunder, og inneholder mange klipp med satiriske tegninger av islam og muslimer. Filmen har en moderat til lav klipperytme, trolig for at seerne skal oppfatte budskapet i tegningene. Tegningene har et kritisk blikk på islam, slik som straffen for blasfemi, fredelig eller voldelig religion, ekstrem kontra moderat muslim. Det samme uttrykker den omkring kvinnefrigjøring versus kvinneundertrykking i religionen. Filmen kan forstås som et bevis for narrativet om muslimer og islam som er intolerante, aggressive, kontrollerende, rasistiske og undertrykkende.

15.NORSK – OVER.mp4

Filmen er på 3 minutter og 59 sekunder. Den har en relativt lav klipperytme. Filmen starter med å vise et glamorøst liv fra vikingtiden med ærefulle kamper. Denne idyllen ødelegges av muslimsk innvandring, velsignet av bløte politikere. Når muslimene blir mange nok så iverksetter det muslimske brorskap jihad i Norge. Resultatet blir en blodig kamp mot sivile, før det norske forsvaret blir satt inn for å gjenerobre makten. I filmen brukes klipp fra demonstrasjoner med antivestlige slagord, voldelige opptøyer, døde personer etter terroraksjoner og bevæpnede menn med Kalasjnikov AK47.

Filmen kan forstås som en advarsel om hva som kommer til å skje med Norge dersom det blir for stor innvandring. Skylden for de mørke utsiktene legges på både indre og ytre fiende.

16. Norwegian Defence League Informerer.mp4

Filmen er på 6 minutter og 21 sekunder. Rytmen i klippingen er relativt lav. Filmen kan forstås som en advarsel mot muslimer som forsøker å overta makten i Norge. Den tar for seg flere temaer som angår den voksende andel av den muslimske befolkning. Det dreier seg om den fanatiske kontrollen som religionen har på muslimer, med blant annet plikten om å utføre jihad og innføring av sharia. Dette illustreres med klipp fra demonstrasjoner, marsjerende hamaskrigere, Koranen og Kalasjnikov side om side, nikab-kledde kvinner og halal-slakting. Tilslutt i filmen er det en oppfordring til å melde seg inn i NDL.

17. Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4

Filmen er på 1 time, 55 minutter og 45 sekunder, noe som gjør den til den lengste i utvalget. Filmen skifter mellom høy og lav klipperytme for å understreke budskapet. Filmen kan forstås som en advarsel eller bevisstgjøring om hvilken trussel islam utgjør overfor den vestlige verdens verdier og samfunnsorden. Bilde som forsøkes tegnet, er at det ikke er mulig å stole på muslimer. Alle muslimer har et genuint ønske om å innføre islamsk styresett, uansett om de er radikale eller moderate. Til å hjelpe seg har de vestlige politikere som enten ikke ser trusselen, eller som velger å overse den. Dette illustreres med klipp av kjente islamister, tradisjonell klesdrakt fra blant annet Midtøsten, henrettelser av kvinner kledd i burka og fra terroraksjoner i Vesten.

18. Taqiyya - Islamic Deception n Lies.mp4

Filmen er på 4 minutter og 1 sekund. Klippingen foregår i en relativt lav rytme, hvor det skiftes mellom klipp fra 3 forskjellige kjente islamister, åsteder for terroraksjoner

og intervju med 2 journalister med kjennskap til radikal islam. Filmen kan forstås som en bekreftelse på det narrative om at man ikke kan stole på muslimer. Dette illustreres med klipp fra islamister som angivelig blir avslørt idet de har en annen hensikt enn det som formidles. For eksempel er det et klipp hvor Yasir Arafat i et intervju fordømmer en terroraksjon. Neste klipp vises Arafat mens han roper «Jihad, Jihad, Jihad» til en folkemengde.

19. The Fall of Islam.mp4

Filmen er på 1 time og 5 minutter. Filmen er et opptak fra et konferanseforedrag til evangelisten Nathan E. Jones. Han bruker PowerPoint og videoklipp for å understreke budskapet sitt. Disse viser blant annet flere terrorister, åsteder for terrorangrep med skadde personer og bilder av barn som er drept av en terrorist. I tillegg bruker han to filmer med anti-islamsk innhold som er hentet fra internett. Filmen kan forstås som en advarsel om hvilken trussel innvandring og islam utgjør overfor vesten. Enn videre at det fortsatt er nødvendig å støtte Israel slik at de ikke blir erobret av muslimer.

20. The Norwegian Defence League.mp4

Filmen er på 3 minutter og 10 sekunder. Størstedelen av filmen er klippet i en høy rytme, men på slutten går rytmene noe ned. Filmen kan forstås som en advarsel mot islam, sharia og de konsekvenser og endringer som da vil inntre. For å underbygge advarselen forsøkes det å vise islam som uærlig, urettferdig og barbarisk. Filmen bruker klipp av Koranen, demonstrasjoner, avstraffelser i tråd med sharia og kvinner kledd i burka og nikab for å illustrere trusselen. I filmen er også teksten: «The only thing which can save Norway from difficulties and all evil, is to turn back to early Christianity and the old Christian values».

7. Hvilke filmelementer brukes for å identifisere fienden?

Dette kapitlet undersøker hvilke filmelementer som brukes for å identifisere fienden til de respektive gruppene. Som nevnt i metodekapitlet så ble det funnet at elementer kunne plasseres i fire hovedkategorier. Disse fire er personer, symboler, tekster og lyder. I fortsettelsen vil det først være en gjennomgang av elementene for utvalget til Profetens Ummah og deretter utvalget til SIAN. Tilslutt kommer en kort oppsummering.

7.1 Utvalget til Profetens Ummah

Hvilke personer identifiserer fienden i utvalget til Profetens Ummah?

Kjente politikere er i utvalget ofte brukt i klipp for å identifisere fienden. Den amerikanske presidenten George W. Bush er en som er brukt i mange av klippene. Det varierer i hvilken type settinger han framstilles i. En som går igjen er hvor man ser president Bush snakke til en forsamling, gjerne under det som ser ut som en pressekonferanse. I disse tilfellene varierer det om man kan høre hva han sier eller om det for eksempel ligger en annen lyd oppå. Der hvor man kan høre hva han sier, er dette ofte med et innhold som kan forstås som kritikk av islam. Andre settinger kan være hvor han er på besøk hos andre lands myndighetspersoner. Som regel ligger det annen lyd oppå disse klippene.

Den amerikanske visepresidenten Dick Cheney og forsvarsministeren Donald Rumsfeld er andre eksempler på politikere. De brukes i klippene til det samme formålet, noe som kan henge sammen med at de er fra samme tidsepoke som president Bush. President Barack Obama er også benyttet i noen klipp, men ikke i like stort omfang som George W. Bush.

Bruken av amerikanske presidenter er for å illustrere «den store satan», (Vogt and Heger 2002: 158) som er USA. Den til enhver tid sittende amerikanske presidenten er mye eksponert i mediebildet. Det gjør han også til en anvendelig person å bruke i propagandaen til ekstremistene. Grunnen til at president Bush er mer eksponert i studiets utvalg enn Obama kan bero på flere forhold. Den ene kan være at

produksjonsåret for når filmene ble laget er fra president Bushs tid. En annen forklaring kan være at det var president Bush som startet kampen mot terror. En kamp der USA gikk til krig mot henholdsvis Afghanistan og Irak, som begge to er muslimske land. President Obama var på den andre siden den som besluttet at de amerikanske styrkene skulle trekkes seg ut av krigene, noe som kanskje av den grunn gjør ham mindre egnet enn president Bush som et bilde av fienden.

Det er i utvalget også mange klipp som viser vestlig ledere sammen med sentrale personer fra muslimske land. Det finnes klipp hvor president Bush er sammen med kong Abdullah av Saudi-Arabia eller et annet sammen med den palestinske presidenten Mahmoud Abbas. På denne måten illustreres både den ytre og indre fienden. Den ytre fiende er den som har påført den islamske verden fornedrelse, lidelse og død fra kolonitiden. Senere har de brukt sin politiske og økonomiske makt til å fortsette utbyttingen av de muslimske landene (Vogt 2005: 280). Den indre fienden er muslimer som samarbeider med den ytre fienden, ofte i kraft av å være leder for et muslimsk land. På denne måte vedlikeholder man narrativet om vestens totale kamp mot islam i samarbeid med muslimer som har forrådt sin tro.

I tillegg var det også en del klipp og sekvenser som pekte mot indre fiende alene. Et eksempel er blant annet Massoud Barzani. Han er president for den kurdiske regionen(KRG) i Irak, og blir i utvalget beskyldt for å være forræder fordi han samarbeider med jøder og korsfarere. Grunnen til dette er ifølge utvalget at han ønsker å knytte Kurdistan tetter opp til vesten. Det betyr blant annet en innføring av demokrati og lover laget av mennesker, istedenfor at de følger i Saladins fotspor og danner et nytt kalifat (Goplen 2010).¹³

Det at Massoud Barzani brukes kan være at filmens målgruppe i utgangspunktet har vært kurdere som bor i «Kurdistan». Dette er ikke noe egentlig land, men et område

¹³ Saladin var en kurder som levde på 1100-tallet, og som ble etter hvert enehersker av Egypt og Syria. Han regnes som en helt fordi han klarte med militær dyktighet å bekjempe korsfarerne i blant annet Jerusalem.

med kurdisk befolkning som finnes i Tyrkia, Syria, Irak og Iran. Målet kan ha vært å påvirke potensielle sympatisører i disse områdene til motstand mot de politiske partiene i «Kurdistan». En annen mulighet kan være at Massoud Barzani, i kraft av å være president, er den fremste fiende til den såkalte islamske staten IS. Siden de erobret store området i Irak og Syria, er det framfor alt kurdere som har klart å stoppe deres ekspansjon. Sett fra utvalget til Profetens Ummah sin side så er Massoud Barzani en motstander av det kalifatet de ønsker, og slik en god illustrasjon på en indre fiende.

Hvilke symboler identifiserer fienden i utvalget til Profetens Ummah?

Som tidligere nevnt er narrativet at de vantro utfører en ideologisk og militær krigføring mot muslimer. I utvalget ser man en utstrakt bruk av soldater fra forskjellige land som symbol på fienden.

Soldatene framstilles i forskjellige situasjoner, noen av klippene viser soldater som står vakt mens andre viser at de går på patrulje. Atter andre klipp viser soldater som stormer bolighus og pågriper personer, ofte med en noe røff behandling av eventuelle fanger. En tredje type klipp viser en eller flere soldater som henretter tilsynelatende sivile personer. Andre klipp viser soldater som triumferer over tilsynelatende sivile døde personer. Det foregår også en utstrakt kryssklipping hvor det først vises klipp av soldater, for i neste omgang å vise klipp av døde og skadde personer. Ved siden av soldater brukes det også mange klipp av militære kjøretøyer, tanks, jagerfly og krigsskip.

Hvorfor disse symbolene brukes i den utstrekning kan bero på flere grunner. Soldatene og spesielt noe av det militære materiellet, kan ha et særkjennetegn som gjør det enkelt å identifisere hvor disse kommer fra. Det amerikanske militære kjøretøyet Humvee er lett å assosiere med USA. Tilsvarende er det også lett å assosiere et hangarskip med USA, delvis fordi man ofte hører at når amerikanerne skal styrke en del av verden militært, så sendes blant annet et slikt skip. Den israelske militærjeepen med gitter foran alle vinduene er et annet eksempel på et lett gjenkjennelig symbol.

En annen grunn til å bruke disse symbolene kan være at det ved siden av å identifisere fienden også kobler ham til undertrykkelsen fra kolonitiden. Under kolonitiden brukte Vesten blant annet sitt militære apparat for å beholde kontrollen over Midtøsten samt undertrykke befolkningen.

En annen grunn kan være at disse militære symbolene kobler fienden til krig og konflikter også etter kolonitiden. Midtøsten har hatt mange kriger som har resultert i sorg, smerte, ødeleggelse og død. En tredje grunn kan være at disse symbolene illustrerer den undertrykkende makten Vesten har i dag via sitt militære. Hvordan det er et verktøy for å vise styrke. Samtidig som man via tvang og trusler kan presse Midtøsten til å etterkomme politiske ønsker. Slik er disse symbolene ideelle å bruke for å identifisere de «vantro», og da spesielt USA og Israel.

Flagg er et annet symbol som går igjen i utvalget. Spesielt blir det amerikanske og israelske flagget brukt gjentatte ganger, og de blir brukt både samtidig og hver for seg. Nasjonalflagg er et godt symbol å bruke om man ønsker å identifisere et land og eller i denne sammenhengen, en fiende. Samtidig vil også flaggene fra landene i Vesten kunne gi de samme assosiasjoner som de tidligere nevnte militære symbolene.

En annen effekt er at dersom flagget er plassert i rett kontekst vil det både kunne identifisere fienden samtidig som det kan generere mer aggresjon. Man lar det israelske flagget vaie godt synlig fra en flaggstand framfor al-Aqsa moskeen¹⁴. I overført betydning kan man da si at fienden står i veien for en av muslimenes helligdommer. Israel blir dermed visualisert som fiende.

Et annet eksempel er fra et klipp som viser to smilende personer som er avfotografert med hvert sitt flagg, det israelske og kurdiske.¹⁵ Det er en annen måte å peke på det samarbeidet som angivelig foregår mellom disse to landene. Hensikten kan forstås som et visuelt forsøk på å skape motstand mot samarbeidet. En annen hensikt kan være å vise at kurdere også er fiender av islam sammen med Israel.

¹⁴ nasheed_sulla_Palestina_sottotitoli_in_italiano.flv

¹⁵ Al Furqan – Vanquisher Of The Peshmerga.mp4

Koloniseringen av Midtøsten er et annet eksempel som brukes for å vise hva de «vantro» tidligere har gjort mot muslimene. I et animert klipp¹⁶ vises et kart over Midtøsten. Det viser kalifatets utstrekning samtidig som det i det ene hjørne vises et årstall for å illustrere hvilket år det er. På starten av 1800- tallet kommer Vesten og erobrer mer og mer av det som var kalifatets landområder. Fienden er illustrert med flaggene til Frankrike, Storbritannia og Russland. Animasjonen viser hvordan disse flaggene «spiser» opp det Ottomanske riket, og som en konsekvens av dette tvinger muslimene til underkastelse.

Hvilke tekster identifiserer fienden i utvalget til Profetens Ummah?

Tekster kan som tidligere nevnt berike et visuelt klipp slik at mottaker blir ledet i riktig retning når det gjelder tolkning av klippet og at denne skal være med å støtte opp under et narrativ. Det er blant annet et klipp¹⁷ hvor man ser flere lik som er pakket inn i grønne tepper. Klippet har følgende teksting på engelsk: «The Muslims that are being slaughtered in Afghanistan/Gaza».

Et annet klipp¹⁸ viser et militært jagerfly som slipper bomber og som har teksten: «..the Crusaders have occupied the Baghdad of Ar-Rasheed,». Ytterligere et eksempel er fra en scene¹⁹ som viser to soldater og en kvinne. Den ene soldaten holder kvinnen mens den andre soldaten spyler henne med en vannslange. Deretter forsøker den ene soldaten å dra av klærne til kvinnen samtidig som den andre soldaten fortsatt spyler henne med vann. I klippet vises teksten: The way French soldiers used to prepare Muslim women for rape”.

Teksten kan i seg selv også peke på fienden, eksempelvis når det henvises til «korsfarere» eller de «vantro». Den kan i kombinasjon med en av de andre kategoriene lade eller forsterke det visuelle inntrykket. I det første eksempelet

¹⁶ Monumental_documentary-_O_Muslim_Ummah_FOR_HOW_MUCH_LONGER.flv

¹⁷ sheikh_kichk_Is_Islam_a_religion_of_violence.flv

¹⁸ Al Furqan – Vanquisher Of The Peshmerga.mp4

¹⁹ Algerian_Genocide_by_France.flv

forteller teksten seeren hva han ser, at klippet viser overgrep mot muslimer. Dette gjøres ved at man geografisk plasserer hendelsen til et muslimsk land. I det andre eksempelet hentydes det til bombing av den irakiske hovedstaden. Ved å bruke navnet på byen plasseres hendelsen geografisk og ved bruk av «crusaders» identifiseres det hvem som utførte handlingen, hvem som er fienden. I det neste eksemplet forklarer teksten hva en ser i klippet, en kvinne og en soldat. Samtidig gir den muligheten til å oppfatte at det er i ferd med å skje en voldtekt, noe som er en krigsforbrytelse. Tilslutt gir teksten også et svar på hvem som utfører handlingen og dermed hvem som er fienden.

Slik kan teksten på denne måten etablere eller vedlikeholde det narrative som også Profetens Ummah forfekter. Teksten kan stå alene eller være i en kombinasjon med et symbol og eller en person.

Hvilke lyder identifiserer fienden i utvalget til Profetens Ummah?

Det er vanskelig å finne lyd som i seg selv eksplisitt peker ut gruppens fiende. Selv om man tar med det visuelle enten det er et klipp eller en scene, så finnes det få, om noen, eksempler på slike lyder i dette utvalget. Det er behov for å se på sekvenser før en får en forståelse av hva lyden gjør med hvordan en oppfatter innholdet.

Ser man på filmen «10358533_314988965329496_295971040_n.mp4» så forteller programverten Snow om hvordan sykehuset som sekvensen var hentet fra, Al Shifa Hospital i Gaza, ble truffet av en rakett under Israel-Gaza konflikten i 2014. Raketten penetrerte tredje etasje av sykehuset, hvor det blant annet var en avdeling for barn. Snow forteller videre om hvor sterkt det var å se flere av de skadde barna, flere av dem hardt kvestet og trolig med varige men. Samtidig som han forteller er det klippet inn flere barn som ligger i sykehussenger og ser ut til å være hardt skadet.

I denne sekvensen er det fortellerstemmen til Snow som skaper kobling mellom handlingen til Israel og hva konflikten medfører av lidelser for palestinske barn. Tar man vekk lyden i denne sekvensen så er det bare klippene av de skadde barna igjen, som for-så-vidt kunne komme fra andre steder enn Gaza.

Opplevelsesmessig er det lyden som binder ugjerningen til Gaza og til okkupanten Israel. Den viser muslimske barn som er ofre for en krigshandling, samtidig som lyden peker ut hvem som er fienden.

Snow har laget denne filmen i 2014 for å fortelle om sine opplevelser fra da han var i Gaza under den siste konflikten.²⁰ Det er ingenting rundt denne filmen som tilsier at den er et partsinnlegg for det islamistiske narrativet, trolig tvert om. Imidlertid er det et eksempel på hvordan ekstreme grupper slik som i dette tilfellet, tar et nyhetsinnslag for å bruke det til å underbygge sitt eget fiendebilde.

Et annet lyd eksempel finnes i «Ex-CIA_Agent_America_creates_its_own_enemies.flv». I denne filmen blir en tidligere CIA offiser, forfatter og akademiker intervjuet. Programverten sier i innledningen at han for en periode blant annet var sjef for bin Laden-avdelingen hos CIA.

Tema i intervjuet er måten den amerikanske utenrikspolitikken utøves på, og spesielt hvordan den gjennomføres i den muslimske verden. Bekymringen er at amerikanerne på grunn av hvordan politikken føres, skaffer seg enda flere fiender. Disse vil da på et senere tidspunkt måtte bekjempes.

Det at denne filmen er delt av ekstremistene kan tolkes i flere retninger. Det kan være at den brukes som en bekreftelse på fiendens overgrep mot alle muslimer. Den kan også brukes som en bekreftelse på at USA ikke følger de samme regler som de forventer at andre land må følge. Det er internasjonale regler og sedvaner for hvordan man ideelt skal forholde seg til andre land, hvilke handlinger som er akseptable og ikke. Det som også gjøre filmen nyttig og relevant i ekstremistenes virkelighetsverden er intervjuobjektet. Han er en av fienden, en av ute-gruppen og samtidig sier han det han sier om overgrep og inhuman behandling av muslimske land. Han bekrefter narrativet til inne-gruppen.

Et siste eksempel er «Berømmer jihadist fantastisk.flv». Den har i siste delen av filmen en lengre sekvens som viser at fienden blir utsatt for angrep. Sekvensen viser blant annet amerikanske soldater som blir utsatt for et raketangrep og hvor en soldat

²⁰ Krigen i Gaza sommeren 2014.

blir slengt flere meter opp i luften på grunn av eksplosjonen. Det er også klipp av flere forskjellig amerikanske militære kjøretøy som blir utsatt for improviserte veibomber. Flere av klippene blir vist gjentatte ganger, som for på en måte å være sikker på at seeren fikk med seg hva som skjedde. I bakgrunnen høres et Nasheed, en a capella som vil si at det kun brukes stemmer til å framføre musikken. Dette er sanger som blant annet er kjent fra Midtøsten, og ikke ukjent at det er benyttet i mange av propagandafilmene til den såkalte islamske staten IS. Det er ukjent hvilke språk det synges på, men melodien er kraftfull. I tillegg er også reallyden med i klippene slik at man hører både eksplosjonene og geværskuddene.

Denne skildrete sekvensen kan forstås som et bevis på at heltene tar igjen mot fienden. Den viser heltedige muslimer som fryktløst utfordrer det mye sterkere amerikanske forsvaret. En annen tolkning kan være at denne sekvensen viser at selv den amerikanske fienden er sårbar og at det er mulig å påføre dem tap. Enten det er den første eller andre forståelsen av sekvensen så bidrar Nasheedet til å skape en følelse som påvirker tolkingen.

7.2 Utvalget til SIAN

Hvilke personer identifiserer fienden i utvalget til SIAN?

SIAN bruker også kjente personer. Osama bin Laden var lederen for terrororganisasjonen al-Qaida. Han ble etter 11.9 – terroraksjonen mot USA godt kjent over hele verden. I utvalget er han noe benyttet, men ikke i en slik utstrekning som en kanskje ville antatt. Et eksempel som illustrerer godt hvordan inne-gruppen peker ut sin fiende er et klipp²¹ som består av tre bilder i en collage. Det første bildet viser Osama bin Laden mens han holder den høyre pekefingeren opp i luften.²² Det andre bildet viser en nedstøvet og utslitt brannmann fra ruinene av tårnene. Tilslutt det tredje bildet som viser ildkulen fra eksplosjonen da fly nummer to treffer et av

²¹ The fall of Islam.mp4

²² Tegnet hvor en person hever hånden og peker med pekefingeren opp i luften skal symbolisere den ene Gud. (Akerhaug 2014)

World Trade tårnene. Dette klippet viser en terroraksjon, en av heltene, og den som sto bak angrepet. Klippet viser på en enkel måte hva som skjedde, helten og hvem som sto bak og derfor er fienden.

En annen person som er benyttet er Anjem Choudary. Han er en britisk islamist som er kjent som talsmann for den nå forbudte organisasjonen Islam4UK (BBC 2010).²³ Han har i flere sammenhenger blitt intervjuet av den norske pressen. Det er kjent at han har hatt gode relasjoner til det norske islamistmiljøet inklusive flere medlemmer til Profetens Ummah (Dagbladet 2014). En av hans mer kjente kampsaker er kravet om å innføre sharia i Storbritannia. I utvalget finnes det mange klipp som viser Anjem Choudary som deltaker i demonstrasjoner, ofte også fremst i opptoget. I flere av disse demonstrasjonene er det «Sharia for the UK» som er parolen. Andre klipp er fra intervjuer med Choudary, ofte også med teksting. I et klipp hyller han «The Magnificent Nineteen»²⁴. Dette er et begrep som han har brukt om de 19 flykaprerne som gjennomførte 11.9 – terroraksjonen i USA.

Abu Hamza al-Marsi er en annen britisk islamist som også er noe brukt i utvalget. Spesielt i Storbritannia, men også internasjonalt, er han kjent som hatpredikanten fra Finsbury Park moskeen (Independent 2014). Han ble etter en 8 år lang rettsprosess utlevert til USA for medvirkning til terrorisme. Denne prosessen ble utførlig dekket i både nasjonal og internasjonal presse, noe som medførte at mange ble klar over hvem han var og hva han sto for. I USA ble Hamza dømt til livsvarig fengsel (BBC 2015). Hamza har to armproteser og et glassøye som er godt synlige kjennetegn. I tillegg har det vært mye pressedekning rundt ham på grunn av utleveringssaken. Disse kjennetegnene sammen med presseomtalen gjør at mange lett kjenner han igjen og vet hva han står for. I utvalget er han med i flere klipp. Her tar han til orde for at jihad er en plikt og drap påantro er lov.

Alle disse tre personene (bin Laden, Choudary, Hamza) er kjent for sin tilknytning til terrorisme og islamistisk ekstremisme. Det forklarer hvorfor disse personene brukes til å illustrere fiende. Klippene av Osama bin Laden vises kun i noen få sekunder.

²³ Islam4UK ble forbudt i Storbritannia i 2010.

²⁴ Taqiyya - Islamic Deception n Lies.mp4

Hvorfor det er så korte klipp av ham kan være fordi han er så godt kjent at det ikke er nødvendig med lange klipp for å oppnå ønsket virkning.

På den andre siden kan det være at han ikke blir brukt fordi det er en begrenset mengde klipp som finnes av ham. Siden terroraksjonene i USA i 2001 «forsvant» bin Laden lenge. Det lille som kom var enten tekstmeldinger eller lydklipp.

Det kan også være slik at han ikke blir benyttet i så stor utstrekning fordi det er en «fjern» fiende, det er en fiende som mange forbinder med noen grotter i Afghanistan. Da er det kanskje mer hensiktsmessig å benytte personer som er mer lokale slik at man er mer sikker på en assosiasjon med fienden. Det er her Anjem Choudary og Abu Hamza kommer inn fordi de har virket og virker fra Storbritannia, og slik kan «trusselen» føles større og nærmere.

Ayatollah Khomeini, som i 1979 ble verdenskjent som grunnleggeren av Islamic Republic of Iran, er også noe brukt i utvalget. President Mahmoud Ahmadinejad, som er fra det samme landet, er imidlertid blitt mer benyttet enn Ayatollah Khomeini. Han er godt kjent fra media etter at han har kommet med flere fiendtlige uttalelser overfor blant andre USA og Storbritannia. Irans atomprogram er det han som har frontet legitimiteten overfor internasjonal presse. Fordi Ahmadinejad har vært så mye profilert i norsk og internasjonal presse, som regel på en negativ måte, gjøre det ham til en velegnet figur å bruke for å dyrke narrativet.

Det kan være av interesse å merke seg at både sunni- og sjiamuslimer blir brukt til å identifisere medlemmer av ute-gruppen. Både Osama bin Laden, Ayatollah Khomeini og Mahmoud Ahmadinejad blir brukt om hverandre i hatfilmene. Dette til tross for at Osama bin Laden er sunnimuslim, mens Mahmoud Ahmadinejad og Ayatollah Khomeini er sjiamuslimer.

Her passer det med en kort forklaring på forholdet mellom sjia og sunni. Sunniislam og sjiaislam er de to hovedgruppene i det islamske fellesskapet. Skillet mellom de to islamske trosretningene kan spores tilbake til ca. 900 e.Kr. Den vesentlige forskjellen mellom de to ligger i tolking og utøvelse av sentrale deler av religionen. Blant verdens muslimer er det flest sunnimuslimer. Begge trosretningene har opp igjennom historien og fram til i dag mer eller mindre vært fiender av hverandre (Vogt 2016).

Borgerkrigen i Syria er et slikt eksempel. Bashar al-Assad blir støttet av Iran som er sjiamuslimer, mens opposisjonen blir støttet av Saudi-Arabia som er sunnier. Derfor er borgerkrigen i Syria både en kamp mellom to islamske trosretninger og en proxy-war om regionale maktposisjoner. Dette viser at anti-islamistene ikke differensierer på vesentlige detaljer innenfor islam. De blander sammen klipp fra forskjellige trosretninger når de ønsker å illustrere medlemmer av ute-gruppen, fienden.

En annen person som er brukt mye heter Shakeel Ahmad Bhat. Han har i mange sammenhenger blitt brukt til å illustrere fienden som en sint og fanatisk muslim. Det er trolig få som vet hvem Bhat er, men mange som gjenkjenner ansiktet hans. Opprinnelig er han en politisk aktivist fra Kashmir. På nettet har bildet av ham blitt et symbol på en rasende ekstrem muslim (FRENCH 2007). Han har oppspærrede stirrende øyne, pistrete sort skjegg, knyttet høyre hånd og en vid åpen munn slik at det ser ut som han roper ut noe.

I utvalget er han benyttet i flere klipp og alle i sammenheng med forskjellige former for demonstrasjoner. For øvrig kan det se ut som at i to klipp er han manipulert inn i fronten av en demonstrasjon. Dersom dette er riktig så er trolig grunnen Bhats noe karakteristiske utseende. Dette harmonerer trolig med det narrative som anti-islamister forsøker å skape og vedlikeholde av muslimer.

Klipp av gjerningsmann i kombinasjon med ofre for terroraksjoner er et annet virkemiddel som brukes. Det er blant annet et klipp fra terroraksjonen i Toulouse i Frankrike i 2012. Der gjennomførte gjerningsmannen Mohammed Merah 3 forskjellige angrep som resulterte i at 7 mennesker ble drept. I dette klippet vises Merah og 4 av hans ofre side om side i en bildecollage, hvor 3 av ofrene er små barn. Det virker som collagen med hensikt spiller på at ofrene var barn. Samtidig er klippet laget slik at det ikke er tvil om at gjerningsmannen er muslim. På denne måten gjøres det et forsøk på å trigge følelsene hos den som ser på klippet. Målet er sannsynligvis å framstille islam som årsaken til hendelsen, for på denne måten å legge skylden for terroren på en religion og ikke på et individ. Dette kan igjen være med å underbygge narrative om at islam i sin karakter produserer fanatiske individer som styres av religionen, noe som igjen motiverer for å gå løs på det vestlige samfunnet.

Muslimere er den ytre fienden, men det finnes også en indre fiende. Dette er myndighetspersoner og politikere. Begrepet indre fiende henspiller seg til at disse i utgangspunktet tilhører inne-gruppen, men har via handlinger eller ytringer plassert seg på samme plass som ute-gruppa. De blir beskyldt for å hjelpe til slik at muslimene kommer inn i landet ved blant annet å tillate masseinnvandring. Samtidig støtter de også muslimenes målsetning om å islamisere landet de bor i. Det påstås at de ikke har sett – og heller ikke vil se – at alle muslimer jobber via forskjellige akser for å innføre islam til landet.

I utvalget blir dette blant annet eksemplifisert med klipp av politikere som er på besøk i moskeer eller hos islamske lærde. Den som er mest benyttet i dette utvalget er den tidligere amerikanske presidenten George W. Bush. På samme måte er også tidligere president Barack Obama brukt i noen klipp. Storbritannias tidligere statsministere – David Cameron og Tony Blair – blir ikke brukt i samme grad.

Hvorfor amerikanske presidenter er mye mer benyttet enn statsministere fra Storbritannia, eller for den saks skyld Norge, kan bero på flere årsaker. En mulighet kan være at filmene er laget i USA med det amerikanske folket som målgruppe. En annen mulighet kan være at målgruppen er videre enn et land eller en region. Da vil valget lett falle på en person som man antar flest mulig mennesker kjenner igjen.

Til slutt finnes det også kombinasjoner av kjente personer som representerer forskjellige deler fra narrativet. Det finnes klipp av den amerikanske presidenten Bill Clinton sammen med den palestinske lederen Yasir Arafat. Eller hvor den amerikanske presidenten George Bush går arm i arm med kongen av Saudi-Arabia. Disse klippene «beviser» at både den indre og den ytre fienden omgås. Dette kan brukes til å så tvil om lojaliteten til egne myndighetspersoner og politikere. Spesielt dersom de kommer med uttalelser som kan betraktes som et forsvar av islam eller andre forhold som har med muslimer å gjøre. De blir da ofte beskyldt for enten å være for naive til å se trusselen, eller at de har skiftet side og samarbeider med fienden.

Hvilke symboler identifiserer fienden i utvalget til SIAN?

Et symbol som går igjen i utvalget til SIAN er flagg. Det er 3 flagg som skiller seg ut i forhold til hvor ofte de er brukt. Black flag of jihad (Jihad-Intel 2016) er det som er mest brukt i utvalget, deretter fulgt av flaggene til Hamas og Hezbollah. At Black flag of jihad er så kjent henger trolig sammen med at den såkalte islamske staten IS bruker dette flagget som sitt varemerke.

I produksjonen av propagandafilmene blir Black flag of jihad brukt til merkevarebygging eller branding av materialet. Hensikten er at sympatisører skal gjenkjenne materialet fra den såkalte islamske staten IS og samtidig vite at det er ekte.

Da nyhetsredaksjoner i Vesten tok i bruk noen av disse propagandafilmene, fikk man en mer allmenn overføring til seerne som viste knytningen mellom islam, muslimer, terrorister og black flag of jihad. Som en følge av denne merkevarebyggingen har Black flag of jihad blitt synonymt med den såkalte islamske staten IS. Derfor er dette flagget også et meget relevant symbol å bruke for og identifisere fienden.

Koranen er et annet mye brukt symbol. I mange sammenhenger brukes den i kombinasjon med andre symboler. Det er flere klipp som viser Koranen i kombinasjon med automatgeværet AK47. Muslimer er ifølge narrativet pålagt å utføre jihad mot de vantro slik at de kan overta herredømmet i verden. I Koranen finnes disse påleggene skrevet ned i forskjellige vers. Disse påleggene – eller – pliktene – er trolig forklaringen på hvorfor Koranen brukes av anti-islamister som symbol. Den er styrende for muslimer og den symboliserer at de ikke er villig til å ta hensyn til andre samfunnsordninger og eller menneskegrupper.

Klipp som viser våpen sammen med Koranen kan forstås som et symbol på at islam ikke er fredelig. Videre fremgår det at religionen krever at deres disipler går til krig mot alle andre grupper som ikke er rettroende muslimer. I Vesten har Kalasjnikov AK47 blitt forbundet med det våpenet som geriljagrupper har benyttet for å utkjempet kriger. Ofte har dette vært kriger mot land og regimer som var på samme side som Vesten under den kalde krigen. Slik kan en koble våpenet til grupper som har forsøkt

å bekjempe Vestens samfunnsstrukturer og verdier. Det kan gjerne tolkes som en anskueliggjøring av hvem som har tatt over kampen mot Vesten.

Et annet symbol som går igjen er kjente bygninger eller landemerker som har en symbolverdi. Slike symboler kan være moskeen i Mekka eller Al-Aqsa-moskeen i Jerusalem. Slike klipp²⁵ antas å være brukt fordi det er det helligste stedet til islam, og har ofte vært avbildet blant annet i media når det har vært innslag om muslimers pilegrimsreiser med mer. Samtidig er det interessant å observere at det ikke skilles mellom symboler som brukes av radikale ekstremister kontra mer vanlige islamske symboler. Grunnen kan være at alle muslimer anses å tilhøre ute-gruppen, fienden. Derfor er det heller ikke viktig hvilke symboler som brukes såfremt de gir de rette assosiasjoner.

Kombinasjon mellom kjente bygninger og andre symboler er et annet eksempel. Det er blant annet flere klipp av Det hvite hus med Black flag of jihad vaiende fra flaggstangen på taket, istedenfor det amerikanske flagget. For islamister er Det hvite hus med den amerikanske presidenten i sentrum, selve symbolet på fienden. For å overvinne den, kan det å plassere Black flag of jihad på taket være en sterk symbolsk manøver. Samtidig er dette et nyttig klipp for anti-islamister fordi det kan brukes for å vise hva som virkelig er målet for muslimene: de ønsker å erobre USA, Vesten og hele verden.²⁶

Som et siste eksempel på symboler er det klesplagg som kan assosieres med islam. Nikab og burka er klesplagg som trolig de aller fleste vil identifisere med islam og muslimer. Bruken av klipp med disse klesplaggene kan ha flere betydninger. For det første kan disse plaggene være et fiendesymbol for anti-islamister som identifiserer muslimer og islam. På den andre siden kan de også være et symbol på kvinners posisjon i det islamske samfunnet. Spesielt de konservative krever at kvinner ifølge troen skal gå tildekket. Anti-islamister mener at dette egentlig er kvinneundertrykkelse utført under dekke av religionen. I utvalget er det flest klipp av nikab'er, mens både burka og hijab hver for seg er noe mindre brukt.

²⁵ Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4

²⁶ Tilsvarende klipp av Stortinget eksister også, men er ikke med i dette utvalget.

Et annet klesplagg som er en identifikator er «kufi-hat» og «Kaftan». Kufi-hat er en skalkformet lue, mens kaftan er en fotsid kjortel. Disse er i utgangspunktet tradisjonelle klær fra blant annet Midtøsten. I de siste tiårene har dette klesplagget også blitt tatt i bruk i Vesten og da fortrinnsvis av muslimer. I Vesten har imidlertid denne klesdrakten i mange sammenhenger vært brukt til å illustrere muslimer i media. I mange tiår har den vært brukt i noen sammenhenger for å illustrere en truende arabisk muslim (Said and Aabakken 2004: 311).

Hvilke tekster identifiserer fienden i utvalget til SIAN?

Det er også mange klipp i utvalget til SIAN som har tekster. Det finnes mange klipp fra ulike demonstrasjoner hvor det er en eller flere plakater eller bannere. Disse har en ordlyd som: » «Behead those who insult islam», «Islam will dominate the World», «kill», «jihad», «kalifat», «martyr» eller «Shariah». Alle disse tekstene og ordene har det til felles at den som ser dem henledes til å tolke disse demonstrantene for å være muslimer. Samtidig viser teksten hva som er målet til disse demonstrantene, at de ønsker å ødelegge motparten. På denne måten er teksten med på å underbygge narrativet om den muslimske fienden.

Ytterligere et eksempel på at teksten beriker er fra en sekvens²⁷ om Yasir Arafat. Sekvensen er fra feiringen av Osloavtalen da denne ble underskrevet. I det første klippet blir Yasir Arafat filmet mens han fordømmer en terroraksjon. Senere kommer et klipp hvor han taler til en folkemengde og ifølge tekstingen sier: «jihad, jihad, jihad». Forfatteren vet ikke hvordan dette tolkes av palestinere i den konteksten som det ble sagt. Imidlertid kan uttrykket «jihad, jihad, jihad» for en anti-islamist lett bli oppfattet som en oppfordring til krig. I denne sekvensen kan det oppfattes som at Yasir Arafat uttrykte forskjellige meninger utfra hvem som var tilhørere. Dermed kan dette klippet lett underbygge narrativet om at muslimer ikke er til å stole på, at de har sin egen agenda som de om nødvendig søker å oppnå i hemmelighet.

²⁷ Taqiyya - Islamic Deception n Lies.mp4

Tilslutt et eksempel fra et klipp som viser en kvinne med lyst hår og hvor det står følgende tekst: «white women are raped, forced to convert to islam and marry a muslim».²⁸ Det synes åpenbart at klippet spiller på frykten for at fienden skal komme å ta inne-gruppens kvinner. Videre er det også innlysende hvem som skal utføre dette, teksten peker på islam og muslimer.

Hvilke lyder identifiserer fienden i utvalget til SIAN?

Det er også slik hos SIAN at det blir brukt forskjellige grupper med lyd som er med på å identifisere hvem som er medlemmer av ute-gruppen. I filmen «Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4»²⁹ er det en sekvens fra en demonstrasjon hvor deltakerne taktfast roper følgende slagord gjentatte ganger: «UK, you will pay!» og «7/7 on its way!». Noe senere i sekvensen byttes slagordene til «Denmark , watch your back!» og «Bin Laden's coming back!».

Man hører i klippet at det er en som leder an i folkemengden med slagord, på en måte som en forsanger, før resten gjentar disse. Slagordene ropes i en takt som skaper en unison oppfatning hos alle som deltar i demonstrasjonen. Ved at dette gjentas flere ganger, så er det heller ikke tvil for den som hører slagordene om hva innholdet betyr.

Slagordene til demonstrantene henviser blant annet til terrorangrepet som ble gjennomført i London den 7. juli 2005. I ettertid er dette angrepet synonymt med datoen 7.7. Ser man de første to slagordene i sammenheng så kan det forstås som at Storbritannia vil oppleve flere terrorangrep slik som 7.7. angrepet. Mens i det nest siste slagordet er det Danmark som utsettes for trusler. Sett i sammenheng med det foregående så levner det liten tvil om hva demonstrantene sikter til. Tilslutt kommer slagordet som henviser til bin Laden, og som dermed uten andre hint synliggjør at dette er muslimer med sympatier for lederen av terrororganisasjonen al-Qaida. Kombinasjonen av disse slagordene gjør det også overflødig med flere «bevis» for

²⁸ Europe in 2029.mp4

²⁹ Deler av samme sekvens finnes også i "Avni Yayin - Goodbye, Europe - Rise of the Radical Islam (So.mp4"

hvem man ser i denne sekvensen, det er åpenbart at det er medlemmer av utegruppen.

Hvorfor demonstrantene utroper Storbritannia som sin fiende kan ha flere årsaker. En av årsakene kan være det hatet som flere ekstreme islamistiske hat-predikanter har forfektet i Storbritannia. Dette hatet har deler av landets muslimer tatt til seg. Det har blant annet ført til oppildnet motstand mot det sekulære styresettet og et uttrykt ønske om å innføre et islamsk styresett i Storbritannia. En annen årsak kan være Storbritannias deltakelse i krigen mot både Irak og Afghanistan. Begge disse landene er muslimske, og på den måten passer det inn i islamistenes narrativ. Da kan slagordene være en protest eller reaksjon på denne krigføringen.

Hvorfor Danmark blir utpekt som en fiende bunner trolig ut i karikaturstriden. Dette er navnet på den striden som oppsto etter at tegneren Kurt Westergaard tegnet satiriske tegninger av profeten Muhammed. Tegningene ble trykket og publisert av Jyllands-Posten. Disse utløste store demonstrasjoner mange steder i den muslimske verden. Noen steder ble det også utført hærverk på blant annet danske ambassader. I etterkant ble det fra flere hold i den muslimske verden krevd at tegneren måtte henrettes fordi han hadde krenket islam. Danmark har siden karikaturstriden opplevd å være målskive for nasjonale og internasjonale islamister.

Men sekvensen framstår som et ypperlig filmelement til å vedlikeholde det narrative som anti-islamistene forsøker å bevise for sine sympatisører. Det er spesielt lyden av det taktfaste svaret til «forsangeren» som skaper den spesielle stemningen og sammen med referansen til bin Laden identifiserer at disse demonstrantene er fienden.

Et annet eksempel på bruk av lyd som virkemiddel forekommer i filmen «Avni Yayin - Goodbye, Europe - Rise of the Radical Islam (So.mp4)». I hele filmen er det musikk som bakgrunnslyd. I tillegg brukes reallyden i enkelte av klippene. Musikken kan oppfattes som litt dystert og framføres med blant annet flere strykeinstrumenter. I noen partier kan en også svakt høre en eller flere stemmer som akkompagnerer strykerne. Den begynner med lav styrke som øker utover i filmen til en form for klimaks, før det igjen roes ned mens kun teksten «Hello Europa.. This is Goodbye» vises.

Musikken er med på å forsterke filmens budskap, som er en advarsel om hvilke farer islam og muslimer utgjør for Europa. Hensikten med musikken er at seeren skal bli følelsesmessig revet med, og på denne måten vil budskapet til filmen påvirke ham mer. I tillegg benyttes reallyden i enkelte av klippene for å underbygge filmenes «noe skremmende budskap».

Tilslutt et eksempel fra filmen «The Fall of Islam.mp4». Filmen starter med symfonisk metall a la Evanescence. Deretter overtar evangelisten Nathan E. Jones som holder et foredrag om farene med islam og muslimer. Det er opplagt at Jones' sin tale er den bærende påvirkningen i filmen. Det er igjennom det han sier at medlemmer av ute-gruppen blir identifisert. Dette eksempelet viser hvordan en kombinasjon mellom tale og visuelle effekter blir en kraftig formidling av budskapet.

7.3 Oppsummering

Analyse av utvalget viser at man kan dele filmelementene som identifiserer fienden til studieobjektene inn i 3 kategorier. Den første og kanskje største kategorien er personer. Sammenligningen av kategorien personer viser at utvalget til Profetens Ummah i mange sammenhenger bruker kjente amerikanske politikere som Barack Obama og George W. Bush. I noen klipp viser de amerikanske politikere sammen med arabiske ledere som kongen av Saudi-Arabia.

I kontrast er det i utvalget til SIAN et bredere spekter av personer. Dette spenner seg fra islamister som Ajem Choudary og Abu Hamsa til både amerikanske presidenter og engelske statsministere som George W. Bush og David Cameron. Også SIAN bruker klipp hvor både vestlige og arabiske ledere er sammen, blant annet president Bush og kongen av Saudi-Arabia.

Felles for studieobjektene er at de begge har politikere og statsledere som fiender, men begrunnelsen for valget er forskjellig. Valget av personer i filmene kan se ut til å bero på dennes grad av internasjonal medieprofilering.

Studieobjektene har begge også en indre og en ytre fiende. Den indre fienden er personer fra egen inne-gruppe som blir beskyldt for å samarbeide med fienden. Samarbeidet kan være en bevisst handling eller ubevisst på grunn av naivitet.

Den ytre fienden framstår som homogen for begge studieobjektene. For utvalget, som er hentet fra Profetens Ummah, så er alle som faller inn i deres fiende-gruppe like. Det er ingen differensiering, det er ingen som er litt mindre fiende. Det er heller ikke noen differensiering mellom de forskjellige vestlige landene.

I utvalget som er hentet fra SIAN gjøres det heller ikke noen forskjell mellom radikale og moderate muslimer. Det samme gjelder for trosretninger, det er ingen forskjell på om fienden er sunni eller shia. Heller ikke for utvalget til SIAN er det noen differensiering på nasjonalitet. Det har ingen betydning om fienden bor i Norge eller i Midtøsten.

Symboler er den andre kategorien. I utvalget til Profetens Ummah er det utstrakt bruk av soldater og militært materiell som assosieres med Vesten. Flagg er et annet symbol som brukes noe i filmelementene og spesielt det amerikanske- og eller israelske flagget.

Til sammenligning bruker utvalget til SIAN flere symboler. Blant annet blir flagg mye brukt og da primært Black flag of jihad. Koranen er et annet symbol som brukes. Tidvis brukes Koranen i en kombinasjon med AK47 automatgevær. Klesdrakter er et annet symbol som brukes, spesielt tradisjonelle klær fra Midtøsten slik som niqab og kufi-hat.

Den tredje kategorien er tekst. Den er spesielt kraftfull dersom den blir kombinert med en av de andre kategoriene. I noen sammenhenger er teksten det eneste i klippet som identifiserer resten av innholdet og kobler det mot fienden. Kategorien tekst viser at utvalget til Profetens Ummah bruker ordene «crusader», «vantro» eller «kufar» for å identifisere fienden. Utvalget til SIAN på sin side bruker ord som «sharia», «jihad», «kalifatet» og «martyr» for å oppnå det samme resultatet.

Begge gruppene bruker blant annet tekstlige sitater fra Koranen for «å bevise» at narrativet deres er riktig. Det virker som det brukes bruddstykker fra Koranen, tatt ut av sin kontekst, og som brukes i en bokstavelig forståelse av hva som er sannheten.

I tillegg brukes det mange klipp fra nyheter og dokumentarer, tatt ut av sin kontekst, for å føre disse som beviser for narrativet.

Tilslutt kommer kategorien lyd. Den er et godt virkemiddel benyttes for å utfylle og understreke budskapet i klippene. Den blir brukt til å forføre seeren følelsesmessig under presentasjonen av det narrative som ekstremistene forsøker å etablere.

De eksemplene ovenfor viser hvordan bruken av lyd som virkemiddel for å utfylle og understreke budskapet. I noen filmer eller deler av dem, brukes filmen også til å styre opplevelsen av den. Blant annet det å spille på frykt som man i neste omgang håper skremmer seeren til å engasjere seg i gruppene, enten det er Profetens Ummah eller SIAN.

Det som står klart er at det i stor utstrekning benyttes elementer som klart identifiserer fienden, enten man peker mot den indre eller den ytre fienden. I noen tilfeller ser man en kombinasjon av elementer i det som identifiserer, en kombinasjon av en kjent person, symbol og eller tekst.

8. Hvilke egenskaper har inne-gruppen?

8.1 Utvalget til Profetens Ummah

Profetens Ummah deler filmer med andre medlemmer i deres Facebook-gruppe. Hvilke egenskaper viser innholdet i disse filmene at inne-gruppen har?

Helt

Gjennom filmer som Profetens Ummah deler kan man få en antagelse om hvordan man i disse filmene ser på seg selv. Det er mange klipp i utvalget som kan forstås som et ønske om å framstå som heroiske, tapre og dristige. Eksempelvis i «Al Furqan – Vanquisher Of The Peshmerga.mp4» er det en sekvens som begynner med forberedelsene til et selvmordsangrep. Det første klippet i sekvensen viser utøveren mens han sitter på kne iført tradisjonelle klær fra Midtøsten, kjortel og hodeplagg. Han holder en preken eller tale hvor han advarer Allahs fiender om at Islamic state of Iraq har trukket sverdet. I samme tale oppfordrer han alle tilhengere til å bli med i Jihaden for Allahs sak fordi de nå trenger hjelp. I de neste klippene følger kamera selvmordsbomberen mens han setter seg inn i en lastebil. Inne i lastebilen snakker han til kamera og viser blant annet utløseren til eksplosivene. Deretter er det flere klipp som viser lastebilen på vei mot sitt mål.

Det neste som vises er angivelig en eksplosjon når selvmordsbomberen utløser bomben. Eksplosjonen vises gjentatte ganger og også fra forskjellig vinkler. Deretter vises flere klipp en ødelagt bygning, hvor en kan se døde kroppar som ligger i ruinene. Tilslutt i sekvensen kommer et klipp som hyller aksjonen til selvmordsbomberen, og hvor han omtales som en martyr i paradiset. Det vises også et sammendrag av de foregående klippene.

I sekvensen blir det opplyst at aksjonen er gjennomført rett utenfor Mosul. Det har ikke lyktes å få dette verifisert via åpne kilder. Det blir videre sagt i sekvensen at

aksjonen var rettet mot peshmerga.³⁰ De blir av islamister beskyldt for å støtte korsfarerne. Den hjelpen som kurderne har fått, har i hovedsak bestått av våpen, trening og luftstøtte. Selv har de stått for gjennomføringen av bakkeoperasjoner mot den såkalte islamske staten IS.

Denne sekvensen viser i utgangspunktet ikke en direkte aksjon rettet mot Vesten. Imidlertid er det igjennom filmen brukt tid på å koble den kurdiske ledelsen i Nord-Irak til Vesten. Dette ifølge islamistene i strid med kurdernes tradisjon og historie, fordi de tidligere har vært en del av kalifatet. Nå framstår, fortsatt ifølge islamistene, kurderne som et redskap for Vesten som forsøker å forhindre dannelsen av et kalifat. I dette lyset framstår selvmordsaksjonen mot fienden som den heroiske og ultimate oppofrelsen.

Martyrer som tema er for øvrig en del brukt i utvalget. Det er to måter de blir framstilt på. Enten så vises de etter at de er døde. Da ser man ofte ansiktet og deler av overkroppen mens resten av kroppen er svøpet i et teppe eller andre typer tekstiler. Mange har også et bånd under haken og rundt hodet, hvis hensikt egentlig er å unngå at munnen stivner i åpen posisjon. Den andre måten å hedre martyrer på, er å vise klipp av dem mens de levde. I «Berømmer jihadist fantastisk.flv» vises et klipp som hedrer Ibn al Khattab (BBC 2002). Klippet viser hans gjenkjennelige ansikt, samtidig som man hører a capellasang i bakgrunnen og det som trolig er han snakke på arabisk. Det visuelle har en blåaktig ramme som omkranser klippet av Khattab.

Khattab heter egentlig Omar Ibn al Khattab og var en jordaner som først sloss mot sovjetiske styrker i Afghanistan. Senere deltok han i flere andre konflikter hvor muslimer var involvert, for eksempel i Aserbajdsjan. Internasjonalt kjent ble han først under den første og andre krigen i Tsjetsjenia. Der fikk han et rykte på seg for å være en talentfull geriljaleder. Han døde i 2002. Det ble i ettertid kjent at han angivelig var drept med gift etter å ha mottatt et forgiftet brev fra den russiske sikkerhetstjenesten

³⁰ Kurdistan er ikke noe eget land. Nord i Irak har kurderne hatt delvis selvstyre. Regionen styres av Kurdistans demokratiske parti (KDP) som ledes av Masoud Barzani. KDP står Tyrkia nær, men opposisjonen Kurdistans patriotiske union (PUK) har tette bånd til Iran. Både KDP og PUK har militser kjent som peshmerga (Abcnyheter 2016).

FSB (BBC 2002). Siden den gang har hans lettgjenkjennelige skjeggete ansikt blitt et kjent symbol på en islamistisk ekstremist for noen, og en frigjøringshelt for andre.

Det er ikke overraskende at Khattab blir portrettert som martyr. Hans «kjendisstatus» gjør ham til et ideelt valg. Martyr betyr en som dør for sin religion og begrepet er brukt både innen kristendommen, jødedommen og islam. Innenfor islam har det en sentral plass, og den islamske litteraturen understreker martyrens tallrike privilegier i det neste livet. Martyrium er knyttet sammen med jihad. Den som ofrer livet sitt i kamp for islams sak oppnår frelse og direkte tilgang til paradiset (SNL 2013).

Denne martyrideologien brukes aktivt blant andre av islamske ekstremister for å verve sympatisører og selvmordskandidater. Det finnes flere klipp i utvalget som hedrer forskjellige martyrer.

Et siste eksempel er fra filmen «nasheed_sulla_Palestina_sottotitoli_in_italiano.flv». Klippet, som er fra Gaza, viser en flokk ungdommer som kaster stein mot det som ser ut til å være israelske soldater. Klippene forut for steinkastingen viser en eksplosjon med påfølgende klipp fra et sykehus hvor en ser flere døde og skadde barn. Dersom en ser klippet med steinkasting i sammenheng med de foregående klippene, så viser det at noen tar igjen, vil forsvare, vil hevne og som går til det dristige skrittet å kaste stein mot bevæpnede soldater.

Steinkastende ungdom figurerer tidvis i media og spesielt hver gang den anspente situasjonen mellom palestinere og Israel bryter ut i åpne sammenstøt. En langvarig okkupasjon har frembrakt et frustrert palestinsk folk med små muligheter til protester. Første gangen stein ble tatt i bruk som våpen mot okkupasjonsmakten var under den første intifadaen (Leraand 2016).³¹ Siden den gangen har steinkasting blitt et kjent fenomen i Palestina.

Det kan forstås som heroisk å kaste stein mot en fiende som er utrustet med moderne våpen og pansrede kjøretøy, i visshet om at man kan bli dømt til mange år i fengsel eller i verste fall drept. Et annet moment som kan forklare klippet er et ønske

³¹ Den første intifadaen startet i 1987 med steinkasting og bensinbomber. Den var en lokal spontan reaksjon rettet mot okkupasjonsmakten Israel. Sener kom også «den andre intifadaen».

om å oppnå sympati for den underlegne. Klippet kan forstås som en kamp mellom David og Goliat, hvor palestinerne utkjemper en heroisk kamp mot Goliat.

Offer

Offer, lidende eller plaget er en annen egenskap man finner i utvalget, noe som også stemmer med det narrative som Profetens Ummah forfekter. I «Monumental_documentary-_O_Muslim_Ummah_FOR_HOW_MUCH_LONGER.flv» er det en sekvens som viser en mann og et barn som har søkt dekning bak en betongkloss. I neste klipp vises en israelsk soldat som sitter på huk og sikter med et gevær. Deretter vises et nytt klipp hvor man ser at barnet sitter bak mannen og det kan se ut som han forsøker å skjerme ham mot et eller annet. Neste klipp viser mannen i det han forsøker å vinke mot de som de skjuler seg for. Vinkingen kan forstås som et forsøk på å si «vi er her», som om han forsøker å tilkjennegi hvem de er. Så vises et nytt klipp av samme soldaten. Man ser av bevegelsen på geværet at han avfyrrer et skudd. Det påfølgende klippet viser mye støv eller røyk rundt der mannen og barnet har søkt dekning. Når det igjen blir sikt så ligger barnet rett ut på bakken framfor mannen, tilsynelatende livløs. Under hele denne sekvensen høres en sørgmodig sang i bakgrunnen mens en mannsperson taler. Innholdet i talen er teksten og tema handler om dommens dag for de som skjøt på barnet.

Denne sekvensen viser drapet på Muhammad al-Durrah, en 12 år gammel gutt. Mannen i sekvensen er hans far. Hendelsen skjedde under den andre intifadaen i september 2000. Israel hevder i ettertid at dette er falske bilder og at hendelsen ikke har hendt (Dawber 2013).

Uavhengig av om hendelsen er sann eller ikke, så kan innholdet forstås som en illustrasjon på den lidelse som blir påført selv små barn i de palestinske områdene. Sekvensen som er en kombinasjon av al-Durrah bak faren og den israelske soldaten som løsner skudd. Klippet presenterer en forståelse for seeren om årsak og hendelsesforløpet. Slik er den da også med på å underbygge narrative om den offerrollen som palestinere spesielt og muslimer generelt har.

Et annet eksempel i «SO_DO_NOT_WEAKEN_ALLAH_IS_WITH_YOU_-_Anwar_Al_Awlaki.flv», viser en rekke med døde barn som er drapert i hvitt klede. En kvinne og en mann sitter på huk ved siden av et av barna. Ved siden av kvinnen står det en mann som ser ut til å støtte eller hjelpe kvinnen. Både kvinnen og mannen stryker på barnet og denne handlingen kan forstås som at det muligens er en relasjon mellom dem. I bakgrunnen hører man stemmen til Anwar al-Awlaki som snakker om «day of judgement» hvor alle skal stå til rette for sine handlinger.

Det har ikke lyktes å verifisere hvor klippet er hentet fra. Tar man antallet døde barn som ligger drapert i klede så er det nærliggende å tro at disse er offer for en eller annen voldshandling, enten det er krigshandlinger eller terroraksjoner. Det er ikke noe i klippet som identifiserer hvor dette har skjedd. Imidlertid kan det, dersom man legger kvinnens klesdrakt til grunn, tolkes til å ha opphav fra et muslimsk område. Det framstår som personene i klippet har en relasjon til et av de døde barna og at de med handlingen som vises synliggjør den sorgen de bærer på. Slik er klippet en illustrasjon på de menneskelige tapene som muslimer utsettes for.

Tilslutt et eksempel fra «sheikh_kichk_Is_Islam_a_religion_of_violence.flv» som viser klipp av en mann som kommer gående mot kamera bærende på et blodig barn. I klippet er teksten «The Muslims that were slaughtered in Algeria (1954-1962) and a million of them were martyred at the hands of the French Emperor». I bakgrunnen høres en preken av Abd al-Hamid Kishk, en egyptisk forfatter, aktivist og predikant.

Via googlesøk ble bildet som var utgangspunkt for klippet sporet til en nettside. Bildenavnet var «little-palestinian-girl-shot-in-the-head-by-jewish-soldier». Det har ikke latt seg gjøre å verifisere bildet fra andre kilder, og det er derfor ikke mulig å vurdere om det er ekte. Uavhengig av om det er ekte eller falskt, så kan dette klippet generere følelser hos den som ser det. Klippet er koblet med tekst til overgrepene som kolonimakten Frankrike utførte i Algerie. Slik peker klippet som en bekreftelse på den lidelsen som muslimer blir utsatt for under kolonitiden. På denne måten kan det brukes for å underbygge en oppfatning som er ønskelig, eksempelvis at muslimer er offer for overgrep fra Vesten.

Nostalgisk

Flere av filmene i utvalget har klipp som viser ryttere med sverd og flagg.

Eksempelvis vises det i «nasheed_sulla_Palestina_sottotitoli_in_italiano.flv» en sekvens med en gruppe ryttere på hvite hester. De rir i det som ser ut til å være en ørken eller et karrig område. Alle rytterne er kledd i hvite drakter, med bandolær og kurveformet arabiske sverd. I sekvensen er det klipp hvor de er samlet på et sted mens de fremdeles sitter på hesten og har trukne sverd. Det kan virke som de forbereder et utfall eller angrep.

Et annet eksempel finnes i «Al Furqan – Vanquisher Of The Peshmerga.mp4» som viser et klipp med flere ryttere som galopperer i en ørken. Over klippet ligger et kart som illustrerer hvordan rytteren rir gjennom flere land. De starter med et utgangspunkt i Irak eller Saudi-Arabia og rir igjennom Jordan. Tilslutt ser man at de kommer fram til Jerusalem i Israel. Deretter tegnes en bred gul pil på kartet fra et Black flag of jihad som er plantet på grensen mellom Irak og Jordan. Pilens spiss ender på Jerusalem.

Hest har vært et naturlig element i Midtøstens historie også i den perioden hvor muslimene erobret mye av landområdene rundt Middelhavet. I krig var den høyt verdsatt fordi den var rask og utholdende. En soldat på en hest kunne raskt forflytte seg, noe som var en viktig og noen ganger avgjørende egenskap i kamp.

Det at rytter med og uten sverd brukes kan forstås som en lengsel tilbake til historiske tider. En lengsel tilbake til den gangen muslimene var sterke og kontrollerte store landområder. Det kan også forstås som en angivelse av målet i overført betydning, at man søker å gjenoppbygge muslimenes storhetstid og dominans. Det siste eksempelet med rytterne som red mot Jerusalem kan forstås som et ønske eller en illusjon om engang å gjenerobre byen.

8.2 Utvalget til SIAN

SIAN deler filmer med andre medlemmer i deres Facebook-gruppe. Hvilke egenskaper viser innholdet i disse filmene at inne-gruppen har?

Patriot

Filmene i utvalget som SIAN har delt, kan blant annet tolkes som at de ser på seg selv som patrioter. Det finnes flere elementer som viser at de er forsvarere av den vestlige verdens verdier. I «The Norwegian Defence League.mp4» finnes det en sekvens som starter med et klipp av kongefamilien. Dette går over i et klipp som viser en fjord med høye fjell i bakgrunnen, samt et vikingskip og en bunadskledd kvinne. Deretter er det en overgang til et klipp som viser det norske flagget. Til denne sekvensen spilles «Ja vi elsker» i bakgrunnen.

Kongefamilien, det norske flagget og en typisk norsk fjord med høye fjell er alle elementer som kan stimulere en stolthet over det å være norsk. Ser man denne sekvensen i sammenheng med andre elementer i filmen, så viser den hva inne-gruppen har og som kan mistes dersom ute-gruppen lykkes med sitt forsett. Derfor må dette forsvares.

Et annet eksempel er i «NORSK – OVER.mp4» som vises en sekvens med vikinger. Den har en tekst som forteller at vikingene først måtte flykte, men at de så kom tilbake med «hevning i hjertet». Under hele sekvensen er det musikk i bakgrunnen som kan tolkes som skummel. Grunnen til at vikingene i utgangspunktet måtte flykte var en «blodig jihad i Norge».

Flere av klippene i denne sekvensen er hentet fra tv-serien «Vikings», som handler om en gruppe vikinger fra et sted i Skandinavia (Girotti 2013).³² Deltakerne er iført vikingekostymer og kan i de rette sammenhenger tolkes som barske. Vikingene har i mange år vært beundret i Skandinavia. Spesielt i Norge ble de også brukt som et nasjonalt symbol for å befeste den nye nasjonalstaten. Bruken av vikingeklippene

³² Vikings er en irsk-canadisk tv serie fra vikingtiden.

kan slik sett forstås som et ønske om å spille på en nasjonalistisk og patriotisk følelse hos inne-gruppen.

Ytterligere et eksempel er fra et klipp i «Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4» som viser 5 britiske piloter som poserer for fotografen. De står oppstilt på en rekke og ser «fjernt» framover. Over dem står teksten «Never was so much owed by so many to so few».

Klippet er hentet fra en plakat som ble brukt under den andre verdenskrigen. Høsten 1940 utkjempet Storbritannia og Tyskland en luftkamp over England. Grunnen var at tyskerne hadde planer om å invadere Storbritannia, men var avhengig av å få herredømme i luften før de landsatte invasjonstroppene. Et mindre antall engelske jagerflypiloter klarte å forhindre at tyskerne fikk luftherredømme. Den planlagte tyske invasjonen ble derfor oppgitt. Under kampene holdt Winston Churchill en tale for underhuset der han uttalte disse kjente ordene. Disse har i ettertiden blitt stående som et av Churchills mest kjente retoriske sitat, som han brukte for å inspirere engelskmennene i kampen mot tyskerne.

Klippet er hentet fra en tid hvor Storbritannia var hardt presset og sto i fare for å bli invadert. Derfor har den spesielt en symbolsk verdi for Storbritannia, men også en viss verdi for den vestlige verden. En av hovedlinjene i propagandaen under krigen var nettopp kampen mellom det gode og det onde, hvor Tyskland var det onde og Storbritannia og deres allierte var det gode. Kampen som ble utkjempet, var en kamp for å forsvare de verdier som ligger til grunn for det Vesten er i dag. I dagens kontekst har muslimene overtatt rollen til tyskerne som den onde og aggressive parten, og Churchills ord er igjen aktuelle for å oppfordre til en ny forsvarskamp.

Offer

En annen egenskap som man kan tolke ut fra utvalget er lidende eller plaget. Et eksempel på inne-gruppens lidelser finnes i en sekvens fra «Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4». Sekvensen starter med sort skjerm, samtidig som man hører en kvinne som snakker på sannsynligvis spansk. Talen er tekstet og kvinnen sier at det har gått av en bombe inne på Atocha jernbanestasjon.

Deretter vises et klipp fra et overvåkningskamera som fanger opp en eksplosjon. Eksplosjonen lager en stor ildkule som dekker mye av opptaksområdet. Etterpå ses mange mennesker som løper vekk fra eksplosjonsområdet og oppover en trapp. Samtidig hører man mennesker som roper av redsel for det som skjer.

Sekvensen er hentet fra terroraksjonen 11. mars 2004 i Madrid, og den viser øyeblikket da en av bombene som var plassert på et tog eksploderte. Terroristene hadde plassert flere bomber i forskjellige tog, som eksploderte omtrent samtidig i eller i nærheten av Atocha jernbanestasjon. 191 mennesker mistet livet mens 1841 ble såret (BBC 2004).

Denne sekvensen viser hvordan sivile mennesker er offer for angrep fra terrorister. Dette kan lett føre til en befolkning som føler usikkerhet og frykt. I verste fall kan det paralysere hele eller deler av befolkningen og redusere deres livsutfoldelse.

Et annet eksempelvis på inne-gruppen som offer finnes i et klipp fra «The Fall of Islam.mp4». Det viser liket av filmskaperen Theo van Gogh som ligger på gaten ved siden av noen biler. Under liket vises teksten «Theo-Van-Gogh» og en fortellerstemme sier at det å fornærme islam kan føre til reaksjoner og trusler. Klippet er en del av en sekvens som viser hva som er målet til muslimene.

Theo van Gogh var en nederlandsk filmregissør som ble drept av en islamistisk terrorist. Han var kjent for blant annet å kritisere alle former for religion. Det antas at hans produksjon av kortfilmen Submission, som dokumenterte kvinnemishandling blant muslimer, var den utløsende årsaken til drapet (Mæhlum 2011).

Et eksempel til fra «Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4» viser et klipp av frøken Justitia. Hun sitter på bakken og holder vekten i venstre hånd. Bak henne står en person som har et solid grep med den ene hånden i håret hennes. I den andre hånden har han et sverd som har jihad preget på sverdbladet. Eggen på den forreste delen av sverdet ligger hvilende mot strupen på frøken Justitia. I bakgrunnen kan man høre en fortellerstemme som sier at sann islam avviser helt demokratiet.

Frie

Frie i betydning fulle politiske rettigheter, ikke i fangenskap eller sperret inne. Utvalget har blant annet fokus på at islam vil fjerne den frihet som mennesker i Vesten har og innføre sharia. Dersom det skjer så vil befolkningens livsutfoldelse være styrt av middelalderiske lovregler. Med bakgrunn i denne oppfatningen kan det å være frie være en egenskap for inne-gruppen.

Et klipp som er hentet fra «Europe in 2029.mp4» viser to langhårede jenter i en bar hvor den ene har en drink i hånden. I bakgrunnen kan man se flere andre feststemte personer, mens det i bakgrunnen spilles en monoton, nærmest sørgende musikk.

Et annet eksempel er hentet fra «Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4» som viser et klipp med en tallerken hvor det ligger to stekte egg og tre skiver bacon. Til klippet høres en fortellerstemme som sier at med sharia så er det «goodbye to bacon and eggs».

Begge disse klippene brukes for å illustrere at noen av «godene» som inne-gruppen nå har, vil bli forbudt dersom muslimer lykkes med sitt mål om å overta kontrollen i verden. I det ene eksempelet er det alkoholen og lettkledde kvinner, mens i det andre eksempelet er det bacon som har fokuset. Islamistene forfekter at det er et forbud i islam mot alkohol, bacon og kvinner som viser seg uten å være tildekket. I Vesten er dette derimot vanlig og til en viss grad noe av identiteten. Derfor er disse klippene brukbare for å bygge opp under frykten for hva man kan miste.

8.3 Oppsummering

Filmer som analyseobjektene deler i sine Facebook-grupper har filmelementer som antyder egenskapene til inne-gruppen. Utvalget til Profetens Ummah verdsetter heroiske handlinger til fordel for islam.

Blant heltene er krigere som har blitt drept i krigshandlinger. En annen type helter er selvmordsbombere som hylles for sitt selvoppofrende angrep mot fienden. Disse får

status som martyrer, og et av deres privilegier er blant annet at de får direkte adgang til paradiset.

På den andre siden viser utvalget til SIAN at de er patrioter. De har oppfattet trusselen mot Europa inklusivt Norge. Derfor er de også klare til å forsvare den eksisterende samfunnsordningen og inne-gruppen. De hedrer blant annet gamle symboler slik som vikinger og deres krigerske egenskaper. På samme måte hedrer de også det moderne forsvaret som om nødvendig vil forsvare inne-gruppen.

Utvalget til begge gruppene viser at inne-gruppen utsettes for aggresjon og eller trusler fra ute-gruppen. I utvalget fra Profetens Ummah finner man at de fokuserer på Vesten som aggressivt og utsetter dem for overgrep, noe de har gjort helt siden kolonitiden. Fra utvalget til SIAN ser man også denne oppfatningen om at man utsettes for aggresjon fra muslimer. Deres mål er å erobre makten og få herredømmet over landene i Vesten.

Utvalget til Profetens Ummah viser nostalgiske og drømmer seg tilbake til islamsk storhetstid. De svermer for tiden da muslimene ekspanderte i alle himmelretninger og Midtøsten var verdens navle.

Utvalget til SIAN dyrker friheten. De ønsker ingen endring av samfunnets organisering, spesielt ikke mot innføring av middelalderske regler som regulerer følelseslivet og moralen.

9. Hvilke egenskaper har ute-gruppen?

I dannelsen av et fiendebilde må det skapes en avstand mellom inne- og ute-gruppen, eller mellom «oss» og «dem». Denne avstanden skapes ved at en tillegger fienden egenskaper som gjerne er diametralt motsatt av den til inne-gruppen. På denne måten «beviser» man hvorfor fienden er fiende, hvorfor man må bekjempe motstanderen, og hvorfor ens egen eksistens er avhengig av at man tar denne kampen.

For inne-gruppen er det et mål å skape et narrativ som viser at fienden helt og holdent er onde individer, at de ikke er menneske slik de selv er. Mennesker som utelukkende vil ødelegge alt for inne-gruppen. Beskrivelsene er med på å skape den avstanden til fienden som er nødvendig. På den måten kan man rettferdiggjøre voldshandlinger rettet mot dem (Spillmann & Spillmann i Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Beskrivelsene som gis nedenfor vil kunne være gjenstand for diskusjon. Den enkeltes ståsted vil være avgjørende for hvordan de ulike klippene oppfattes, og hvordan en senere vil beskrive det man har vært vitne til. Trolig vil handlingene i noen av disse klippene oppfattes som grusomme for noen, mens andre kanskje vil mene at handlingen er rettferdig. Uavhengig av dette, og med bakgrunn i filmklippene, følger nå et forsøk på å beskrive gruppenes syn på sine fiender.

9.1 Utvalget til Profetens Ummah

Brutal

I utvalget til Profetens Ummah finnes det flere eksempler som kan beskrives som brutale, bestialske og barbariske. Et eksempel ³³er en scene som viser fire israelske soldater som har tatt to fanger. Først ser man at en av soldatene slår med det som trolig er en stein mot armen til en av fangene. Videre ser man at den andre fangen ligger på bakken, mens en av soldatene som står over ham, forsøker å bryte armen

³³ Monumental_documentary-_O_Muslim_Ummah_FOR_HOW_MUCH_LONGER.flv

hans langt bak på ryggen. Det er tydelig å se at dette gjør vondt for fangen, man kan se kroppen hans vri seg i smerte.

Konflikten mellom Israel og palestinerne har pågått i mange tiår. Av den grunn er det også trolig kjent for veldig mange rundt om i verden. Konflikten genererer fra tid til annen i både bilder og filmer som viser brutalitet, noe som i større eller mindre omfang blir fordømt. I dette eksempelet vises en hendelse som for mange kan framstå som et overgrep mot to sivile fanger. Handlingen virker både brutal og grusom i all sin ondskap. Men også denne hendelsen har en forhistorie som kanskje kan forklare hvorfor soldatene handler som de gjøre. I denne filmen er det ikke tatt med noe som kan forklare hva som ligger til grunn for den atferden som vises. For øvrig er det vanskelig å se hvilken forhistorie som kan rettferdiggjøre en slik handling. Seeren får kun inn det visuelle inntrykket når soldatene ødelegger armene til fangene. Slik oppnås sannsynligvis hensikten med klippet, fiendens brutalitet skal vises. Dette klippet er ett av flere i en sekvens som alle viser hendelser med israelske soldater som framstår brutale overfor sivile. På denne måten forsterkes opplevelsen fra klippene.

Et annet klipp³⁴ viser trolig franske soldater som går langsmed en vei i Algerie. På den samme veistrekningen står det et telt i veikanten. Framfor teltet sitter en person og ser på soldatene som kommer bortover veien. Når soldatene kommer i nærheten av der teltet står, reiser personen ved teltet seg nølende. Kort tid etterpå ser man at en av soldatene løfter geværet sitt og skyter vedkommende. Personen faller bakover og river med seg deler av teltet. Han blir liggende urørlig på bakken. Senere i klippet ser man at en av soldatene nærmer seg den urørlige personen og skyter ett skudd til mot ham. Kroppen til personen hopper idet skuddet avfyres, trolig fordi kulen slår inn i kroppen hans.

Algerie var en fransk koloni i ca. 130 år. Da lyktes de med å få sin selvstendighet etter mange års blodig frigjøringskamp. (Leraand 2017). Klippet kan se ut til å være hentet fra frigjøringskampen, om ikke annet av tekst som er i klippet og henvisning i filnavnet. Klippet i seg selv kan forstås som et forsøk på å vise det bestialske ved at

³⁴ Algerian_Genocide_by_France.flv

en tilsynelatende sivil person blir formålsløst henrettet. Fordi det er lang avstand mellom aktørene i klippet og kamera, er det vanskelig å se om det er noe som personen gjør som kan forklare drapet. Dette kunne være dersom vedkommende hadde et våpen som han forsøkte å bruke mot soldatene. Uansett er klippet i denne filmen med på å skape en forståelse av franske soldater som brutale. Dette sammen med at Algerie er et muslimsk land, så passer det inn i narrativet til Profetens Ummah.

Tilslutt fra en sekvens³⁵ som blant annet inneholder et militært jagerfly og et hangarskip. Det begynner med at man ser jagerflyet som i mørket tar av fra hangarskipet. Neste klipp viser flere eksplosjoner. I lyset fra eksplosjonene ser man et byområdet tre fram, og at husene blir lyst opp av eksplosjonene. Husene som vises ser ut til å være av samme type hus som man ser i Midtøsten, to – tre etasjes murhus. I neste klipp er man i en bygata og følger kamera mens det beveger seg mot åstedet for en formentlig eksplosjon. Det ligger flere mennesker på bakken, noen livløse mens andre vrir seg og har det tydelig vondt. Etter kort tid ser man at det kommer personer løpende til og begynner å bære de skadde personene vekk.

Bombing av tettbefolkede områder framstår som brutalt og grusomt. Sekvensen viser en teknologisk overlegen fiende som bomber det som trolig utfra teksten i filmen er Gaza. Det visuelle inntrykket hvor man ser antatt sivile mennesker ligger såret i gaten, vil for mange virke brutalt. Dette er trolig også det som er den ønskelige effekten.

Klippet kan forstås som en illustrasjon på Vestens militærmakter som angriper muslimer, at islam er under angrep fra de «vantro». En annen betydning klippet kan vise, er Vestens soldater som bryter regler de selv er forkjempere for, blant annet menneskerettigheter og Genèvekonvensjonene. Det kan også forstås som en illustrasjon av i-land versus u-land, hvor den ene parten bruker sine ressurser i form av militærmakt til å terrorisere sivilbefolkningen.

³⁵ nasheed_sulla_Palestina_sottotitoli_in_italiano.flv

Denne sekvensen er for øvrig et eksempel på hvordan klipp av forskjellig opprinnelse settes sammen for å fortelle en historie. Flyet og hangarskipet som man ser i det første klippet tilhører trolig USA, mens resten av klippene kan være fra Gaza. Det kan være at klippet er satt sammen på denne måten for å bedre peke på hvem som er ansvarlig for bombingene. En annen hensikt kan ha vært å vise at også amerikanerne er med på denne brutaliteten.

Alle disse klippene kan i den rette konteksten skape og opprettholde en «virkelighet». En «virkelighet» om at fienden er brutal, barbarisk, grusom og bestialsk. Det er sannsynlig en bevisst tanke bak den utstrakte bruken av klipp med soldater eller militært materiale. Klipp med tanks, jagerfly og hangarskip i aksjon kan virke brutalt overfor tilsynelatende sivile mennesker. Slik kan klippene bygge opp under narrativet om at Vesten er brutal og umenneskelig, og at muslimer og islam er under angrep fra de «vantro», «kuffar» eller «korsfarerne».

Umoralsk

Umoralske, undertrykkende eller tyranniske er en annen egenskap som kan beskrive og umenneskeliggjøre medlemmene av ute-gruppen. Det finnes flere klipp i utvalget som kan eksemplifisere denne egenskapen. Et klipp³⁶ viser en tegning av tre store gryter som står og koker. Man får lett ledet tankene mot kannibalisme når man ser hvordan grytene er plassert og flammene fra bålet under. I to av grytene er det plassert kartutsnitt som med form og tekst illustrerer henholdsvis landene Syria og Irak. Ved den siste gryten står det to personer. Disse er blant annet kledd med hver sin flosshatt. Den ene hatten har det amerikanske flagget preget på hattepullen, mens den andre har davidstjernen preget på samme sted. Mennene jobber med å få Egypt, illustrert av et kartutsnitt med tekst på, ned i den tredje gryten. Denne tegningen er ledsaget av en tale til Anwar al-Awalaki. Talen er teksten og han sier at «kuffar» har tatt seg til rette. De foretar avhør, torturerer, dreper eller fengsler muslimer uten dom.

³⁶ SO_DO_NOT_WEAKEN_ALLAH_IS_WITH_YOU_-_Anwar_Al_Awlaki.flv

Dette klippet kan forstås som en illustrasjon på hvordan Vesten utnytter muslimske land uten at de tar noe hensyn til menneskene som bor i landene. Det kan også forstås i overført betydning som at Vesten utnytter muslimer for selv å bli sterke på samme måte som kannibaler spiste sine fiender. Da ble offerets styrke overført til den som spiste han. Ser man klippet i sammenheng med Awalaki's tale, kan det forstås som at Vesten behandler muslimene annerledes enn hva de ville ha gjort med egne borgere. Muslimer blir torturert og fengslet uten dom, noe som bryter mot sentrale prinsipper i et demokrati. Klippet kan også lett forstås som en illustrasjon på Vesten som en overgriper, som tar seg til rette mot muslimske land.

Et annet eksempel er et klipp³⁷ fra Abu Ghraib-fengselet. Det viser en naken fange som står med hendene bak hodet. Over hodet hans er det tredd en grønn hette eller sekk. Ved hans høyre side står en kvinnelig amerikansk soldat som smiler til fotografen, samtidig som hun viser tegnet «tommelen opp».

Dette klippet er opprinnelig et av flere bilder fra Abu Ghraib-fengslet som viser fanger som ble utsatt for overgrep. Bildene ble på et tidspunkt lekket til pressen og publisert. Raskt ble bildene kjent for hele verden, som igjen førte til internasjonal kritikk og fordømmelse. Flere av de amerikanske soldatene som hadde vært med på overgrepene ble idømt straffereaksjoner (Berg 2015).

Det er innlysende at ved å bruke et klipp fra Abu Ghraib-fengslet så beviser man narrativet. Vesten begår overgrep mot muslimer og amerikanerne har erkjent forholdet. Videre kan det forstås som et bevis på at Vesten har utført, utfører, og kommer til å utføre onde handlinger mot muslimer.

Handlinger som i dette eksempelet er forbudt å gjøre mot innbyggere i de vestlige landene. Det kan da forstås som at det er akseptert at muslimer utsettes for ulovlige og krenkende handlinger i motsetning til europeere og amerikanere. Slik framstår Vesten som umoralsk ved at de ikke følger sine egne regler, verdier eller holdninger overfor muslimer og muslimske land. Dette viser at man ikke kan stole på det uærlige og undertrykkende Vesten.

³⁷ Monumental_documentary-_O_Muslim_Ummah_FOR_HOW_MUCH_LONGER.flv

Arrogant

En annen beskrivelse som kan passe på fienden er at de er arrogante, nedlatende og overlegne. Et eksempel er en scene med flere klipp³⁸ som er tatt fra en israelsk sjekkpost. Publikum som skal passere sjekkposten går igjennom en litt trang passasje, hvor de blant annet passerer en kontrollskranke. I skranken sitter det en soldat som sjekker dokumenter. På andre siden av passasjen står flere andre soldater og følger med på publikum som passerer.

Når yngre jenter passerer, så blir flere av dem utsatt for ytterligere undersøkelse fra soldatene. En ung jente blir tiltalt med «lovely lovely», før hun får spørsmål om hvor hun kommer fra, hvor hun studerer, hva hun studerer, om hun har noen jobb, hvilken jobb hun skal ha etter college og hvor gammel hun er. Det er kanskje nødvendig med slike kontrollspørsmål på en sjekkpost, men det virker påfallende at det i dette klippet kun er yngre palestinske jenter som blir utsatt for dette.

Flere av soldatene ser ut som de vare er et par år eldre enn jentene. Det kan derfor hende at dette bare er snakk om en flørt. I islamistenes narrativ vil allikevel en slik opptreden overfor unge muslimske jenter, oppfattes som nedlatende og trakasserende.

Et annet eksempel er en scene med klipp³⁹ som viser soldater som utfører en husrassia. Amerikanske soldater i fullt kamputstyr stormer inn i et hus. Inne i huset høres høylytt roping mens man ser at soldatene brutalt tvinger det som trolig er fanger ned på gulvet. Måten fangene blir behandlet på kan virke voldsom. De blir lagt i gulvet ved at soldatene tar tak i nakken deres og dytter dem ned. Deretter blir fangene ransaket. En fange blir holdt nede under ransakelsen ved at en soldat har satt kneet sitt på hodet hans.

Det er lett å kjenne igjen de amerikanske soldatene på uniformen. Stedet dette klippet er hentet fra kan være Irak ut ifra omgivelsene. Da kan scenen tolkes som en

³⁸ Israeli_Soldiers_hit_on_minor_muslim_girls.flv

³⁹ Ex-CIA_Agent_America_creates_its_own_enemies.flv

illustrasjon på den nedlatende og arrogante behandlingen som muslimer får av soldater fra Vesten.

Misantropisk

Forakt for mennesket, menneskefiendtlig, ond eller hatefull er også en beskrivelse av de «vantro». Et eksempel på en ond og hatefull handling kan tolkes av følgende klipp.⁴⁰ Påstanden er at kolonimaktens soldater voldtok muslimske kvinnene under frigjøringskrigen i Algerie. Klippet viser to soldater med en naken kvinne mellom seg. Kvinnen blir holdt fast ved at soldatene holder hver sin arm. Kroppen hennes er sladdet eller utydelig slik at det framstår som om hun er naken. Til klippet vises følgende tekst: «Two French soldiers are taking pictures after they raped her. She is naked..».

Flere liknende klipp av påståtte voldtekter finnes det flere av i utvalget. Voldtekter utført på sivilbefolkningen av soldater i en krig er et kjent fenomen. Voldtekt anses som en krigsforbrytelse og FNs krigsforbryterdomstol i Haag har behandlet slik saker siden 2001 (Harbo 2014).

Grunnen til å bruke disse klippene kan være fordi voldtekt anses å gå på familiens ære og anseelse. Dette er tradisjonelt noe som står sterkere i familie- og klansamfunn, slik som deler av Midtøsten. Ved å bruke klippet spiller man på Vestens krenking av æresbegrepet til innbyggerne i landet, og slik viser man en fiende som er ond og hatefull.

⁴⁰ Algerian_Genocide_by_France.flv og Monumental_documentary-_O_Muslim_Ummah_FOR_HOW_MUCH_LONGER.flv

9.2 Utvalget til SIAN

Brutal

SIAN tegner blant annet et bilde av fiende sin som brutal og bestialsk. Det blir blant annet vist en scene⁴¹ med mange fanger som blir ført ned til en elv. På elvekanten, oppå en avsats eller brygge, blir fangene ført fram enkeltvis til kanten og skutt i hodet. Straks etter henrettelsen blir de dyttet, kastet, eller lempet ut i elven. På bryggekannten ser en tydelige blodspor etter tidligere henrettelser, og en får inntrykk av at det er mange som er henrettet på det samme stedet. I scenen vises hele tiden «Black Flag of Jihad», enten som et ikon i et av hjørnene til klippet eller ved at en av de bevæpnede islamistene bærer det.

I et annet klipp⁴² vises en person sitter på huk med fem avkappede menneskehoder framfor seg. I den venstre hånden holder han en blodig kniv, samtidig som han med den høyre hånden foretar «one-fingered salute». Det vil si at man holder en knyttet hånd opp i luften, men at pekefingeren er strukket ut og peker mot himmelen. Tegnets betydning er: «det finnes ingen gud uten gud og Mohammad er hans profet» (Akerhaug 2014).

Det er interessant å merke seg at de to første eksemplene sannsynligvis er hentet fra propagandafilmer til den såkalte islamske staten IS. Gruppen har forfektet en mer radikal voldsbruk enn det som har vært vanlig for islamistiske bevegelser (Sørensen, Hagtvet et al. 2016: 239). Det betyr at den propagandaen som den såkalte islamske staten IS produserer og publiserer, brukes av anti-islamister for å skape sitt eget narrativ om islam og muslimer.

Et siste eksempel er et klipp som er hentet fra «Europe in 2029.mp4». Det viser en sort, voksen mann, som hever armene over hodet som om han er i ferd med å slå eller kaste noe. Det er ikke mulig å se om han har noe i hendene. På bakken framfor

⁴¹ Film1_(23) 1-باب الشرجي

⁴² Avni Yayin - Goodbye, Europe - Rise of the Radical Islam (So.Mp4

ham sitter en liten hvit gutt med ryggen til kamera. Nederst vises teksten «white children are being killed». Klippet har sørgmodig musikk i bakgrunnen.

Klippet kan forstås som om mannen er i ferd med å utføre en voldshandling mot barnet, ved at han er i ferd med å slå barnet med et redskap eller kaste noe på det. Klippet kan virke brutalt for den som ser det, noe som sikkert også er hensikten. Klippet er i en sekvens som viser hva som vil skje med befolkningen i Europa når muslimene overtar makten. På denne måten kan dette klippet skape fordommer mot alle sorte muslimske menn. Slik passer derfor dette klippet fint inn i narrativet til SIAN.

Dette klippet er også et eksempel på manipulering. Mannen i klippet er egentlig hentet fra en demonstrasjon i Kenya hvor han er i ferd med å kaste en stein på en annen person som ligger på bakken. Barnet som er i dette klippet er lagt på i ettertid.

Alle tre klippene kan, sett med «vestlige øyne», sannsynligvis tolkes som sadistiske og barbariske handlinger. Filmene som disse klippene er hentet fra, er sannsynligvis delt i den hensikt å vise hvor brutale muslimene er. I SIANs narrativ er da alle muslimer slik, også de som bor i Europa.

Rasende

Raseri eller sinne er en annen egenskap som blir forsøkt etablert i narrativet. Ved å framstille fienden som rasende, bidrar det til å fremkalle en rekke negative sinnstilstander. Raseriet skaper frykt for hva fienden vil foreta seg, og ikke minst fremkaller det en redsel for dens fanatisme. Raseriet i kombinasjon med et irrasjonelt tankesett, gjør det umulig å vite hvordan fienden reagerer i ulike situasjoner. Denne frykten eller usikkerheten kan også være med å vise at det er en forskjell mellom «oss» og «dem».

Klipp⁴³ fra demonstrasjoner hvor en ser en rasende folkemasse som roper taktfaste slagord for en islamsk ekspansjon, kan skape skremmende inntrykk for den som ser det. Ofte er dette kombinert med plakater som tilkjenner en ekstrem tolkning av islam, og i noen tilfeller ser man Black Flag of Jihad i folkemengden.

Shakeel Ahmad Bhat er brukt i mange klipp for å vise en karakteristisk rasende muslim.⁴⁴ Ofte står han først i en folkemengde med knyttede never, åpen munn og langt stritt skjegg. Bhat er kjent på internettet som «Islamic Rage Boy». Han er i flere tilfeller «photoshoppet» inn som deltaker i demonstrasjoner.

Alle klippene som viser demonstrasjoner har også elementer i seg som identifiserer at deltakerne er muslimer. Dette ble omtalt mer utførlig i et tidligere kapittel, med bruken av symboler og tekster. Det visuelle inntrykket av en slik folkemasse kan lett tolkes som en sint eller rasende masse. Ved gjentatte klipp så skaper eller vedlikeholder dette en oppfatning om at alle muslimer er rasende.

Rasende mennesker er vanskelig å forholde seg til eller forhandle med, fordi de kan være irrasjonelle. Slik vil en også lage en oppfatning om at det ikke nytter å snakke med eller inngå avtaler med muslimer. Det igjen kan være med på å øke avstanden mellom «oss» og «dem», og hvor resultatet da vil bli en mer polarisering i samfunnet. Det er i et polarisert samfunn at ekstremistene kan finne grobunn til å vokse.

Krigersk

Målet til muslimene er å erobre herredømmet i verden, og dette skal de gjøre ved jihad. Denne trusselen viser ifølge narrativet at muslimer er aggressive og krigerske. I utvalget er det eksempler på muslimers ønske om å ta makten i det samfunnet og landet de lever i. Dette gjelder også for land i Europa. Ett eksempel er et klipp fra en demonstrasjon. Det ropes slagord og en av plakatene har teksten «Islam will

⁴³ Klipp fra demonstrasjoner finnes i 8 av 10 filmer fra utvalgets til SIAN.

⁴⁴ TheFall Islam.mp4

dominate the world». En annen plakat viser et bilde av Buckingham Palace hvor det er redigert inn en kuppel og en minaret.⁴⁵

Fra en annen demonstrasjon ser man demonstranter som hytter med knyttede never i luften. Samtidig vises en stor plakat med bilde av Det hvite hus med Black flag of jihad på taket. Plakaten har teksten «Islam will dominate».⁴⁶

Et annet klipp⁴⁷ viser et kartutsnitt over deler av Europa. Halvparten av Frankrike har en grønn farge med teksten «islamic state». Samtidig illustreres det med et flagg med halvmåne og stjerne på rød bunn til dette «landet».

Klippene kan forstås som et uttrykk for den krigerske innstillingen til muslimene. I det første klippet er det et klart utsagn på plakaten om at islams mål er å overta makten. Samtidig er det engelske kongehusets residens i London illustrert som en moske, noe som kan forstås som et systemskifte fra demokrati til islamsk styre.

Det neste klippet viser omtrent det samme som det første, bare at Buckingham Palace er byttet ut med Det hvite hus. Klippet kan forstås som at islam skal overta makten i USA.

Det tredje klippet viser deler av Frankrike som en islamsk stat. Konteksten i filmen hvor dette klippet er hentet fra, er at deler av Frankrike vil bli islamsk på grunn av en stor andel muslimer blant befolkningen. Fordi de er så mange vil de kunne overta via demokratiske valg.

Disse eksemplene kan forstås som et uttrykk for den trusselen som muslimer representerer. En kan liste opp minst to strategier på hvordan muslimer skal nå sitt mål:

Den ene strategien er å innføre islam ved å utføre jihad eller væpnet kamp. I utvalget finner en mange klipp hvor demonstranter via plakater maner til kamp, eller jihad, mot «korsfareren». Andre klipp viser muslimer som feirer eller lovpriser gjennomførte

⁴⁵ Shocking documentary about Islam - The world's most dangerou.mp4

⁴⁶ TheFall Islam.mp4

⁴⁷ Europe in 2029.mp4

terroraksjoner, blant annet er det et klipp som viser at folk i Gaza feirer 11.9. angrepene i New York.

En annen strategi er at muslimer, både de som alt bor i landet og den store muslimske innvandringen, får langt flere barn enn resten av befolkningen. Slik vil den muslimske andelen vokse mer i forhold til resten av befolkningen. Da vil de over tid få mer makt på grunn av sitt antall og kan jobbe fredelig for innføring av islamisering av landet. Veien til makten vil da gå innenfor demokratiske retningslinjer i motsetning til jihad som ikke tar hensyn til reglene i samfunnet.

Illiberal

Illiberal eller intoleranse er ytterligere en annen egenskap. Muslimer hevder glødende sin personlige overbevisning kombinert med en forfølgelseslyst mot annerledes tenkende. De har også lav toleranse ovenfor kritikk generelt og den som er rettet mot deres egen religion spesielt. Kvinner og menneskeskapte lover har liten plass i muslimers verdensbilde. De er også fordømmende overfor homofile, jøder og «vantro».

Et eksempel fra utvalget er et klipp⁴⁸ om henrettelser. De dømte er henrettet ved henging og klippet viser dem hengende fra hver sin mobilkran. Rundt dem står publikum og bivåner hendelsen. Det blir i teksten opplyst at dette er homofile som er fra Iran og de er henrettet på grunn av sin legning.

Det er kjent fra media at Iran bruker mobilkraner ved offentlige henrettelser, og at det er dødsstraff for homofili i landet. Klippet brukes trolig i et forsøk på å vise hvor intolerante muslimer er ved at de henretter homofile. I utvalget er det flere klipp som viser avstraffelse av homofile i islamske land. Det kan virke som man bruker forfølgelse av de homofile i islamske land for å underbygge narrativet. Det er interessant å merke seg at høyresiden tradisjonelt tidligere har fordømt homofili.

⁴⁸ Shocking documentary about Islam - The world's most dangerou.mp4

Det neste eksempelet er hentet fra et satireklipp.⁴⁹ Her kan det se ut som en prest ligger på bakken og brenner. Over ham står en skjeggete person med et bombebelte og skriker: «Death to those who call us violent!».

Klippet kan forstås som en illustrasjon av muslimers intoleranse ved at presten blir brent for angivelig å ha påstått at islam er voldelig. Ekstremistenes reaksjon på kritikken er utøvelse av vold mot presten.

Et siste eksempel er et klipp⁵⁰ som er hentet fra en demonstrasjon. Den viser en folkemasse med flere plakater. En av de har teksten: «Slay those who insult islam» og en annen: «Butcher those who mock islam». Dette eksemplet ligner litt det foregående, at kritikk ikke tolereres. De som framsetter kritikk må følgelig straffes og ofte er det krav om dødsstraff.

Ved å framstille muslimer som intolerante skaper man en oppfatning om at de ikke aksepterer kritikk og at det ikke er rom for mennesker med andre seksuelle preferanser. I en større sammenheng kan det skapes en oppfatning om at muslimer ikke er villig til å inngå kompromiss. Derfor er det også umulig å forholde seg til dem. Da er det kun ekstreme virkemidler som gjenstår.

Udemokratisk

Islam er en udemokratisk og diktatorisk religion. Den pålegger menneskene å leve etter et regelsett som ble utformet fra tidlig middelalder.

Muslimers krav om innføring av sharia går igjen i mange klipp fra utvalget. Et klipp⁵¹ viser at det er opprettet «shariah controlled zone» i europeiske byer. I disse sonene er det ikke lov for vantro å ferdes. For å håndheve forbudet er det organisert sharia-politi som går rundt og viser folk vekk.

⁴⁹ FREE SPEECH.mp4

⁵⁰ NORSK – OVER.mp4

⁵¹ Norwegian Defence League Informerer.mp4

Koranen viser til sharia som en evig «norm, orden eller lov» som skal styre og rettlede muslimer (Vogt 2016). For islamister er det «selve oppskriften på hvordan menneskeheten skal leve», og de holder hardnakket på at lovreglene er statiske og endelige. Det medfører at sharia også dikterer livene til innbyggerne. Det første eksempelet illustrerer akkurat dette med sharia sone, og diskrimineringen av ikketroende.

Et annet eksempel som illustrerer kvinnediskriminering er et klipp⁵² som viser en kvinne i niqab. Foran åpningen til øynene i niqaben er det et fengselsgitter.

Klippet kan forstås som en kritikk av den kvinnediskrimineringen som ifølge anti-islamistene er helt vanlig innenfor islam. Diskrimineringen er forankret i religionens påbud for hvordan man skal leve for å være rettroende. Blant annet må kvinner dekke seg til overfor alle andre enn egen familie. Kvinnene kan heller ikke ferdes utenfor hjemmet uten at de følges av en mann fra familien. Disse og andre forbud i islam, spesielt for kvinner, fratrar enkeltindividet muligheten til å kunne bestemme hvordan de vil leve sine liv.

Ytterligere et eksempel er fra et satireklipp⁵³ som viser en person som har en fingerdukke i hånden og viser den fram for publikum. På dukken står det «democracy» og på personens turban står det «muslim brotherhood».

Dette klippet kan forstås som en illustrasjon på at det muslimske brorskap har kontrollen over demokratiet. Trolig hentyder dette seg til påstander om at brorskapet kamuflerer sine egentlige hensikter når de uttaler seg positivt til vestlige verdier som demokrati. Det muslimske brorskap ble etablert i Egypt i 1928. Det har siden vokst fram som en betydelig politisk faktor i Egypt. Flere ulike islamistiske bevegelser i andre land har sin opprinnelse fra brorskapet. Brorskapet tar avstand fra bruk av vold (Paus 2014).

⁵² TheFall Islam.mp4

⁵³ FREE SPEECH.mp4

Det siste eksempelet er et klipp⁵⁴ som viser frihetsstatuen som blir forsøkt kneblet. Det er en mann med skjegg, briller og turban som forsøker seg på knebling. Personen ser ut til å være en karikatur av Irans åndelige leder Ayatollah Ali Khamenei.

Siste eksempelet kan forstås som en illustrasjon av at islam forsøker å kneble ytringsfriheten. Frihetsstatuen symboliserer med fakkelen den «friheten som opplyser verden». Tavlen symboliserer uavhengighetserklæringen. Den slår fast prinsippet om at mennesker er født like og har rett til «liv, frihet og streben» etter lykke (SNL 2009). I det anti-islamske narrativet er det disse rettighetene som muslimene prøver å ta fra Vesten. Som man ser av de to siste eksemplene blir også satiretegninger brukt i etableringen av narrativet.

Islam blir illustrert som udemokratisk og diktatorisk, og alle får ikke bli med når samfunnsviktige og individviktige beslutninger skal tas. I et land som styres etter islamske prinsipper, er det et prestestyre som har den endelige avgjørelsen. Personene i prestestyret blir ikke valgt av folket og derfor har ikke innbyggerne noen påvirkning av sammensetningen i disse styrene. Avgjørelser som prestestyret tar baserer seg på tolkninger av Koranen, ikke hva folket ønsker. Anti-islamistene peker på denne organiseringen av samfunnet når de påstår at islam er udemokratisk.

9.3 Oppsummering

Det går igjen i begge utvalgene at fienden beskrives som umenneskelig. Dette gjøres ved at man overser alle positive sider ved fienden og dyrker kun de negative.

Utvalget til Profetens Ummah forsøker å lage et narrativ som viser Vesten som brutal, umoralsk, arrogant og misantropisk. I utvalget brukes mange klipp av soldater fra Vesten når de tilsynelatende begår krigsforbrytelser mot sivilbefolkningen. Andre klipp viser soldatenes overgrep mot enkeltindivider i form av påståtte voldtekter av muslimske kvinner.

⁵⁴ Shocking documentary about Islam - The world's most dangerous.mp4

Andre klipp viser Vestens angivelige dobbeltmoral ved at de er forkjempere for menneskerettigheter, demokratiske prinsipper og Genèvekonvensjonene. Men de har ikke tillatt at muslimer skal ha de samme rettigheter når de har intervenert i muslimske land.

Utvalget til SIAN på sin side forsøker å skape et narrativ som viser alle muslimer som brutal, rasende, krigersk, illiberal og udemokratisk. I utvalget brukes mange klipp fra demonstrasjoner. Disse viser et stort antall rasende muslimer med knyttede never og plakater med rasistiske slagord. I tillegg framstilles muslimene i mange klipp som veldig nærtagene for kritikk, spesielt alt som kan forstås som kritikk av islam. Da skal det hevnes med vold. For ytterligere å skape frykt brukes klipp fra henrettelsesorgiene til den såkalte islamske staten IS.

Andre klipp viser hvordan muslimenes mål er å overta makten i Vesten og innføre et islamsk styresett. Det er to strategier for å nå målet. Enten oppnås dette via jihad, voldelige angrep og krigføring. Eller det oppnås via demokratiske regler på grunn av at de snart er tallmessig i flertall.

10. Konklusjon

Denne undersøkelsen har sett på hvordan ekstremister underbygger sitt fiendebilde med audiovisuelle filmelementer på sosiale medier. Studien hadde tre delspørsmål. Det første spørsmålet var hvilke filmelementer som identifiserte ute-gruppens medlemmer. Analysen av utvalget fant at de forskjellige elementene som identifiserer fienden kan deles inn i 4 kategorier: personer, symboler, tekster og lyder.

- Personer - fienden illustreres i utvalget til Profetens Ummah med politikere, mens i utvalget til SIAN brukes det både politikere og islamistiske ekstremister. Felles for begge gruppene er at de personene som benyttes har en posisjon eller en rolle som medfører at de er mye eksponert i media.
- Symboler - i utvalget til Profetens Ummah ble soldater fra Vesten mye brukt for å illustrere fienden. Utvalget til SIAN hadde mer bruk av symboler slik som flagg, Koranen, Kalasjnikov AK47 og klesdrakt.
- Tekster - i utvalget til Profetens Ummah ble det brukt ord som crusader, vantro eller kufar, mens utvalget til SIAN bruker ord som sharia, jihad, kalifatet og martyr for å illustrere fienden.
- Lyder - ble brukt for å utfylle og understreke budskapet til de andre elementene.

Studiets andre delspørsmål var hvordan inne-gruppen beskrev sine egne egenskaper. Fra utvalget til Profetens Ummah kunne egenskapene tolkes inn i kategoriene: helter, offer og nostalgisk. Utvalget til SIAN kunne på samme måte tolkes inn i kategoriene: patriot, offer, frie.

Det tredje delspørsmålet var hvilke egenskaper som beskrev ute-gruppen. Begge utvalgene framstiller fienden sin med utelukkende negative egenskaper. I utvalget til Profetens Ummah kunne egenskapene tolkes i kategoriene: brutal, umoralsk, arrogant og misantropisk. Mens i utvalget til SIAN kunne egenskapene tolkes i kategoriene: brutal, rasende, krigersk, illiberal og udemokratisk.

Sammenfattet fant analysen at ekstremistene bruker audiovisuelle filmelementer til å identifisere og umenneskeliggjøre fiendene sine. For å få dette til bruker de filmelementer som settes sammen til en film. Til tider repeteres samme klippet flere

ganger for å understreke budskapet. Hensikten er at seeren skal få bekreftet det narrative som ekstremistene forfekter.

Filmelementene hentes fra forskjellige kilder, alt fra profesjonelle nyhetskanaler til ute-gruppens propagandafilmer. Det er også noe gjenbruk av elementer fra tidligere filmproduksjoner.

10.1 Likheter og ulikheter

Analyseobjektene kan i første omgang framstå som to motpoler, men det var ikke noe i utvalget som indikerte at gruppene hadde hverandre som sine hovedfiender. Snarere så legger de istedenfor hele ute-gruppen homogent for hat. Det var ikke spor av at de har differensiert mellom moderate og ekstreme medlemmer av ute-gruppen.

I begge utvalgene framheves vold som et akseptert virkemiddel. Grunnen er at de hver for seg oppfatter at deres inne-gruppe er utsatt for et angrep fra ute-gruppen. Dette angrepet truer med å utslette dem som gruppe og volden er ifølge dem selv nødvendig for å forsvare seg mot ute-gruppen.

Det er en oppfatning i begge utvalgene at inne-gruppen er offer for ute-gruppens hat og voldelige angrep. Samtidig er det i begge utvalgene klare holdninger til at ute-gruppen ikke kan fortsette å eksistere, den må enten innordne seg inne-gruppen eller forsvinne.

Begge utvalgene bruker kvinner som eksempler på ute-gruppens mangler eller forkastelige egenskaper. Utvalget til Profetens Ummah beskylder Vesten for dekadens og løssluppenhet hvor deres kvinner lever et seksuelt utsvevende liv som horer. Utvalget til SIAN på sin side mener at muslimene undertrykker sine kvinner med strenge pålegg forankret i Koranen. Dette fører til at kvinnene i praksis er fengslet i sine egne hjem og har ingen mulighet til å bestemme over sitt eget liv.

En annen likhet er at inne-gruppen ikke kan stole på medlemmer av ute-gruppen. Begge gruppene er av den oppfatningen at inne-gruppens rettigheter blir nektet dem av ute-gruppen. I utvalget til Profetens Ummah er oppfatningen at de har blitt nektet

beskyttelse av ellers grunnleggende universelle rettigheter slik som menneskerettighetene og Genèvekonvensjonene. Rettigheter som Vesten ellers har vært en forkjemper for og beskytter av, bare ikke for denne gruppen.

I utvalget til SIAN er oppfatningen at ute-gruppen med alle midler forsøker å fjerne rettigheter som ytringsfrihet, religionsfrihet, seksuell frigjøring og demokratiet. Isteden vil ute-gruppen innføre et teokratisk regime basert på rigide islamske regler fra profetens tid.

Begge gruppene har indre fiender, som er personer eller grupper fra egen inne-gruppe. Disse samarbeider med fienden, og dermed er de å betrakte som forædere.

Det er forskjellige krav for å være en del av inne-gruppen. I utvalget til Profetens Ummah kreves det at man er rettroende, man må ha en salafistisk tro. I utvalget til SIAN finnes det i utgangspunktet ingen krav, men dersom man ikke slutter opp om narrativet vil man kanskje bli ekskludert.

10.2 Sammenligning av funnene i studien mot teorien

Hvordan samsvarer funnene i denne studien mot karakteristikken til Spillmann & Spillmann (Fiebig-von Hase and Lehmkuhl 1997: 51).

Den første er negativ forventning. Fiendens handlinger har kun til hensikt å skade eller utradere inne-gruppen. Utvalget til Profetens Ummah ser på ute-gruppen som brutale og umoralske. De er ikke til å stole på, og de tar seg til rette. Dette har de gjort helt siden kolonitiden, og de fraraner muslimene ressurser og rikdom. Utvalget til SIAN ser på muslimene som brutale og udemokratiske. De voldtar alle kvinner og banker opp kristne hvite menn. De vil innføre kompromissløse regler som skal styre alle borgernes liv, både adferden og holdningene. Den som motsetter seg dette må flytte eller dø.

Den andre karakteristikken er at inne-gruppen gir noen skylden for det som er galt. I utvalget til Profetens Ummah finnes det flere filmelementer som forklarer narrativet om at det er Vesten som har skylden for all elendigheten som muslimer utsettes for i

verden. I tillegg har de skylden for at ikke islam har fått sin rettmessige plass som den herskende religionen i verden. I utvalget til SIAN finnes det tilsvarende filmelementer som forklarer deres narrativ om at det er muslimer og islam som er skylden for alle problemene som finnes i Vesten. De har skylden for mye av den grove kriminaliteten og redselen for tap av vestlige verdier.

Den tredje karakteristikken er at fienden identifiseres som ond og at han er det motsatte av inne-gruppen. I utvalget til Profetens Ummah kunne egenskapene til inne-gruppen tolkes inn i kategoriene helter, offer og nostalgiske. Ser man på egenskapene til ute-gruppen så kan disse beskrives som brutal, umoralsk, arrogant og misantropisk.

På samme måte kan man se i utvalget til SIAN at inne-gruppen kunne tolkes inn i egenskapene patriot, offer og frie. I kontrast til disse kan ute-gruppens egenskaper tolkes til brutal, rasende, krigersk, illiberal og udemokratisk. Som man ser så beskrives inne-gruppen positivt i motsetning til den negative beskrivelsen av ute-gruppen.

Den fjerde karakteristikken er nullsum-tenkning, det at alt som er positivt for ute-gruppen er negativt for inne-gruppen og vice versa. Filmelementer som viser feiring av 11.9. terrorangrepet i USA kan sees som en illustrasjon på dette punktet. Dette eksempelet var en katastrofe for enkeltmennesker, grupper og land hos ute-gruppen, mens det for inne-gruppen var «en heltmodig handling».

Kampen mot terror var resultatet av 11.9. angrepet. Den resulterte i forfølgelse av mistenkte terrorister over hele verden og invasjonen av to muslimske land. For inne-gruppen, anti-islamistene, gav dette muligheter for mer oppslutning og aksept for deres narrativ, mens ute-gruppen ble stigmatisert og fremmedgjort.

Den femte karakteristikken er stereotyping og de individualisering. Fienden er en homogen gruppe med like egenskaper og adferd. I utvalget til Profetens Ummah framstilles fienden med generelle egenskaper og at alle er fiender av inne-gruppen. Det gis ikke rom for å behandle et medlem av ute-gruppen annerledes enn et annet medlem basert på individuelle egenskaper og holdninger. Det samme gjelder for

utvalget i SIAN. Fienden, muslimene, er alle like farlige enten de er ekstreme eller moderate. Det er ikke mulig å stole på dem, de konspirerer alle mot Vesten.

Den sjette karakteristikken er mangel på empati. Det vil si at man viser ingen forståelse eller innlevelsesevne med ute-gruppens situasjon. I utvalget til Profetens Ummah kan man finne dette spesielt for de filmelementene som er hentet fra konflikten mellom Israel og Gaza. Det er mange elementer som viser israelske soldater i aksjon mot formentlig sivile palestinere. Derimot nevnes det ikke på noe tidspunkt at krigshandlingene kan ha sin årsak i alle raketene som palestinerne har skutt mot sivile i israelske byer. Man finner heller ingen henvisning i utvalget til SIAN om den umenneskelige situasjonen som er en realitet for alle sivile palestinske borgere som må leve i et beleiret Gaza.

10.3 Hvordan kontre filmene

Et spørsmål som har åpenbart seg under arbeidet med filmene er hvordan kan man redusere den potensielle påvirkningskraften som hatfilmene har. En metode kan være å forstyrre nettstedet som distribuerer denne typen filmer med et alternativt narrativ. Man kan bruke islamske lærde som kan motsi religiøse «sannheter». Det er imidlertid innenfor akademia en viss uenighet om effekten av et slikt tiltak. En av motforestillingene er at personer som er i en radikaliserings vil velge ut elementer som understøtter det narrative de har akseptert og forkaste andre elementer som motsier det (Fabrick 2002: 17).

En annen måte kan være at man forsøker å sperre nettstedet som distribuerer hatfilmene. Man kan forsøke å få sperret Facebook-grupper som distribuerer innhold som strider mot Facebook sine retningslinjer. Problemet kan være at man begynner å nærme seg sensur, noe som fort kan komme i konflikt med ytringsfriheten.

Det er mulig at man kan identifisere de personene som distribuerer denne typen materiale i den hensikt å få dem til å slutte, enten frivillig eller med rettslige konsekvenser. Imidlertid kan dette fort også kollidere med ytringsfriheten.

Kanskje bør man heller fokusere på mottakerne av hatfilmene. På samme måten som andre exit-program har hindret rekruttering til høyreekstreme grupper kan samtaler med disse i noen tilfeller kanskje forebygge at de fortsetter videre inn i radikaliseringsstunnelen.

10.4 Forslag til videre forskning

I arbeidet med denne studien ble man også oppmerksom på andre sider av fenomenet som kunne være gjenstand for undersøkelser. Utgangspunktet i denne studien var hatfilmer som ble delt blant medlemmene i analyseobjektene. Forfatteren sitter med en antagelse om at det er stor variasjon på aktiviteten til medlemmene. Det kan virke som det er få aktive medlemmer, mens majoriteten er mer eller mindre passive. En tilnærming kunne være: Hvem er de aktive medlemmene i ekstremistgrupper? Hvem er det som deler propagandafilmer? Hvem er opphavet til propagandafilmen?

Antall ord i denne studien: 33812 i henhold til gjeldende reglement.

Litteraturliste

Aalen, I. (2015). "Facebook." Store norske leksikon. Retrieved 7. mars, 2015, from <https://snl.no/Facebook>.

Akerhaug, L. (2013). Norsk jihad : muslimske ekstremister blant oss. Oslo, Kagge.

Akerhaug, L. (2014, 19/3-2014). "Sprer bilder fra slagmarken i Syria." Retrieved 10/12, 2016, from http://www.dagen.no/Samfunn/Sprer_bilder_fra_slagmarken_i_Syria-72654.

BBC (2002). "Obituary: Chechen rebel Khattab ". Retrieved 29/4, 2017, from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/1952053.stm>.

BBC (2004). "Madrid train attacks." Retrieved 13/5, 2017, from <http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/guides/457000/457031/html/>.

BBC (2010). Islam4UK Islamist group banned under terror laws. BBC.

BBC (2015). "Abu Hamza profile." Retrieved 15/9, 2016, from <http://www.bbc.com/news/uk-11701269> date 15/9-2016.

Berg, J. K. (2015, (2015, 1. desember).). " Abu Ghraib Fengselet.". Retrieved 10/2, 2017, from https://snl.no/Abu_Ghraib-fengselet.

Berg, O. T. and A. B. Sterri (2017, 2017, 20. april). "Norske Politiske Partier.". Retrieved 15/6, 2017, from https://snl.no/norske_politiske_partier.

CappelenDamm (2017). "Menneskets dimensjoner: Deindividualisering." from <http://mennesketsdimensjoner.cappelendamm.no/vgsamf/begrep.html?tid=1127004>.

Dagbladet (2014). "Her står predikanten med norske islamister. Nå er han tatt for terror." Retrieved 10/12, 2016, from http://www.dagbladet.no/2014/09/25/nyheter/norske_islamister/syria/isil/terrorisme/35441827/.

Dawber, A. (2013). The killing of 12-year-old Mohammed al-Durrah in Gaza became the defining image of the second intifada. Only Israel claims it was all a fake. The Independent. **2017**.

Engelstad, A. (1995). Den forførreriske filmen : om bruk av film i norskfaget. Oslo, Cappelen akademisk forl. Landslaget for norskundervisning.

Eriksen, T. H. (2001). Bak fiendebildet : islam og verden etter 11. september. Oslo, Cappelen.

Evju, A. F. (2005). Al-Qaida-ledelsens fiendebilde : i hvilken grad er teorien om grupperes dannelse av fiendebilder nyttig som utgangspunkt for analyse og forståelse av al-Qaida-ledelsens ytringer? Universitetet i Oslo Institutt for, statsvitenskap. Oslo. **Mastergrad**.

Fabick, S. D. (2007). "Two Psychologically Based Conflict Resolution Programs: Enemy Images and US & THEM." Journal for Social Action in Counseling & Psychology;2007, 1(1): 72.

Fabrick, S. (2002). "ENEMY IMAGES, A Resource Manual on Reducing Enmity."

Fiebig-von Hase, R. and U. Lehmkuhl (1997). Enemy images in American history. Providence, R.I, Berghahn.

FRENCH, P. (2007). The surprising truth about Rage Boy, America's hated poster-boy of Islamic radicalism. Mail Online.

Garvik, O. S., Anne (2016, (2016, 22. februar)). "Profetens Ummah. I Store norske leksikon. ." Retrieved 26/1, 2017, from https://snl.no/Profetens_Ummah.

Girotti, K. (2013). Vikings History Channel.

Goplen, Å. (2010). "Saladin. I Store norske leksikon. ." Retrieved 29. desember, 2016, from <https://snl.no/Saladin>. .

Grønmo, S. (2004). Samfunnsvitenskapelige metoder. Bergen, Fagbokforl.

Harbo, H. (2014). "Når voldtekt er våpen i krig." Retrieved 10/12, 2016, from <http://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/Nar-voldtekt-er-vapen-i-krig-74931b.html>.

Independent, T. (2014). "Finsbury Park Mosque: Emerging from the shadow of Abu Hamza." Retrieved 10/12, 2016, from <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/finsbury-park-mosque-emerging-from-the-shadow-of-abu-hamza-9428300.html>.

Jihad-Intel (2016). "Flags

Jihad Intel educates law enforcement and the general public with intelligence on radical Islam and Islamic terrorist groups. We provide local and state police with tools to connect the dots before major terrorist incidents and to solve cold cases.

." Retrieved 10/12, 2016, from <http://jihadintel.meforum.org/identifiers/21/flags>.

Johannessen, A., et al. (2010). Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode. Oslo, Abstrakt.

Jupskås, A. R. (2012). Ekstreme Europa : ideologi, årsaker og konsekvenser. Oslo, Cappelen Damm.

KRG. "Kurdistan Regional Government." Retrieved 28/12, 2016, from <http://cabinet.gov.krd/p/p.aspx?l=12&p=232>.

Krogh, T. (2014). Hermeneutikk : om å forstå og fortolke. Oslo, Gyldendal akademisk.

Kvale, S., et al. (2009). Det kvalitative forskningsintervju. Oslo, Gyldendal akademisk.

Lappin, Y. (2011). Virtual caliphate exposing the Islamist state on the internet. Dulles, Va., Potomac Books.

Larsen, A. K. (2007). En enklere metode : veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode. Bergen, Fagbokforl.

Leraand, D. (2016, (2016, 27. mars).). "Den Islamske Stat (Is). ." Store norske leksikon. Retrieved 11/4, 2017, from https://snl.no/Den_islamske_stat_%28IS%29.

Leraand, D. (2017, (2017, 2. mai)). "Algeries Nyere Historie.". Retrieved 17/5, 2017, from https://snl.no/Algeries_nyere_historie.

Leraand, D. J., Jørgen. (2016, (2016, 10. november).). "Intifada.". Retrieved 6/5, 2017, from <https://snl.no/intifada>.

Mæhlum, L. (2011, (2011, 5. august).). "Theo Van Gogh.". Retrieved 13/5, 2017, from https://snl.no/Theo_van_Gogh.

Nesser, P. (2013). Rekruttering og radikaliserings til militant islamisme i Europa. Militant islamisme i Norge. . Performed by Petter Nesser. Politihøgskolen, Oslo. Okt. 23.

Nesser, P., et al. (2013). Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme på internett, Del III Ekstremismeforskningen. Oslo, Politihøgskolen.

Paus, T. S. (2014, (2014, 9. august).). "Det Muslimske Brorskap. ." Retrieved 21/5, 2017, from https://snl.no/Det_muslimske_brorskap.

PST (2015). "ÅPEN TRUSSELVURDERING 2015." from http://www.pst.no/media/74351/PSTs_tv2015-2.pdf.

Qutb, S. and N. S. Eggen (2004). Milepæler. Oslo, L.S.P. forl.

Ramsay, G. (2013). Jihadi culture on the World Wide Web. New York, Bloomsbury Academic.

Said, E. W. and A. Aabakken (2004). Orientalismen : vestlige oppfatninger av Orienten. Oslo, Cappelen.

Salem, A., et al. (2008). "Multimedia Content Coding and Analysis: Unraveling the Content of Jihadi Extremist Groups' Videos." Studies in Conflict & Terrorism **31**(7): 605-626.

Skirbekk, S. (2015, (2015, 20. februar).). "Propaganda. ." Retrieved 23/5, 2017, from <https://snl.no/propaganda>.

SNL (2009, (2009, 14. februar).). "Frihetsstatuen. ." Retrieved 15/3, 2017, from <https://snl.no/Frihetsstatuen>.

SNL (2013, (2013, 10. januar).). "Martyr.". Retrieved 6/5, 2017, from <https://snl.no/martyr>.

SNL (2017, (2017, 3. februar).). "Stereotypi: psykologi.". Retrieved 3/6, 2017, from [https://snl.no/stereotypi - psykologi](https://snl.no/stereotypi_-_psykologi).

Strømmen, Ø. (2011). Det mørke nettet. Oslo, Cappelen Damm.

Strømmen, Ø. (2013). Den sorte tråden : europeisk høyre-radikalisme fra 1920 til i dag. Oslo, Cappelen Damm.

Sunde, I. M. (2013). Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme på internett. Oslo, Politihøgskolen. **2013:1**.

Svendsen, L. F. H. (2011). " Symbol: tegn. ." Retrieved 23/9, 2016, from <https://snl.no/symbol%2Ftegn>.

Sørensen, Ø., et al. (2016). Islamisme : ideologi og trussel. Oslo, Dreyer.

Sørensen, Ø., et al. (2012). Høyreekstremisme : ideer og bevegelser i Europa. Oslo, Dreyer.

Thagaard, T. (2009). Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode. Bergen, Fagbokforl.

Tjønneland, E. (2016, (2016, 4. desember)). "Alt Flyter ". Retrieved 26/6, 2017, from https://snl.no/Alt_flyter.

TV2 (2014). Retrieved 9/4, 2015, from <http://www.tv2.no/a/5908519>.

United States. Congress. House. Committee on Homeland Security. Subcommittee on Intelligence Information Sharing and Terrorism Risk Assessment. (2009). Using the Web as a weapon the Internet as a tool for violent radicalization and homegrown terrorism : hearing before the Subcommittee on Intelligence, Information Sharing, and Terrorism Risk Assessment of the Committee on Homeland Security, House of Representatives, One Hundred Tenth Congress, first session, November 6, 2007. Washington, U.S. G.P.O.,: 1 online resource (iii, 44 p.

VG (2014). "Norske kvinner undertrykker seg selv." Retrieved 26/1, 2017, from http://pluss.vg.no/2014/08/16/1728/1728_23275810?order_id=101091209

VG (2014, 16.08.2014). "Støtter IS' halshugging ". Retrieved 25/12, 2016, from <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/islam-debatten/stoetter-is-halshugging/a/23275610/>

VG (2017). "En historisk tale." Retrieved 29/4, 2017, from <http://www.vg.no/nyheter/meninger/en-historisk-tale/a/969026/>.

Vogt, K. (2005). Islam : tradisjon, fundamentalisme og reform. Oslo, Cappelen.

Vogt, K. (2016, (2016, 31. mai).). "Koranen.". Retrieved 15/3, 2017, from <https://snl.no/Koranen>.

Vogt, K. (2016). "Sunni Og Sjiaislam. I Store norske leksikon. ." Retrieved 25/7, 2016, from <https://snl.no/sunni-og-sjiaislam>.

Vogt, K. and A. Heger (2002). Bruddet : hellige krigere og en ny verdensorden. Oslo, Cappelen.

Wiktorowicz, Q. (2005). Radical Islam Rising : Muslim Extremism in the West. Lanham, Rowman & Littlefield Publishers.

This unique book represents one of the first systematic attempts to explain why thousands of Westerners heed international calls to 'jihad' and join radical Islamic groups. Drawing on his unprecedented access to a radical Islamic group, Quintan Wiktorowicz details the subtle process that can turn seemingly unreligious people into supporters of religious violence. The author's extraordinary fieldwork forms the basis of a detailed case study of al-Muhajiroun, a transnational movement based in London that supports Bin Laden and other Islamic terrorists. Through its rich empirical detail, the case

Winkler, C., et al. (2014). Visual propaganda and extremism in the online environment. Carlisle, PA, Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press.

Østerberg, D. (2012). Sosiologiens nøkkelbegreper og deres opprinnelse. Oslo, Cappelen Damm akademisk.

Vedlegg A

Løpeseddel

Det norske folk må nå stå opp for våre norske frihetsverdier, som trues av islams mørkemenn. Det er nå eller aldri. Islam ønsker å utsette vår vestlige sivilisasjon og erstatte den med en ørkenkult basert på Muhammeds totalitære og fascistiske ideologi.

Ta ansvar. Lær deg sannheten om islam før det er for sent. Meld deg inn i SIAN. Betal inn medlemskontingent kr 300 kontonummer 1503.03.56303. Se innmeldingsskjema på www.sian.no. Kontakt oss på post@sian.no eller facebook.

Stopp Islamiseringen av Norge (SIAN)
Postboks 66 Kjelsås, 0411 OSLO
Org nr 995 885 336

**Vil du la denne perverse barbaren bestemme
hva slags samfunn dine etterkommere skal leve i?**

Det er en løgn at «islam er fred». Islam er genuint voldelig, både mot muslimer og mot ikkemuslimer. Islam betyr underkastelse. Fred i islamsk forstand er en tilstand av fravær av krig fordi all motstand mot islam er nedkjempet. Vi skal enten drepes eller underkues som undermennesker, tvunget til å betale den muslimske mafiasakten jizya. Se feks koranen 8:39 og 9:29. Islamsk fred er en fred uten frihet.

Dersom islam er så fredelig;
– hvorfor er så mange livredde for å fornærme muslimene?
Islam tolererer ikke kritikk, uansett om kritikken er sann eller ei. Islams sharialov definerer kritikk som en fornærmelse. Koranen sier at den som fornærmer islam eller Muhammed skal drepes. Islam er i strid med norsk lov.

Det er en løgn at terrorister ikke har noen religion. Praktisk talt alle terrorister i vår tid er muslimer, og de dreper for islams sak. Koranen og Muhammeds sunna er terroristenes manual.

Islam er ansvarlig for drap på 270 millioner ikkemuslimer i løpet av 1400 år. Islam er verdens mest mørderiske ideologi.

Koranen inneholder 527 vers med intoleranse mot ikkemuslimer. Koranen inneholder 109 vers om vold mot ikkemuslimer. Koranen inneholder 164 vers om jihad mot ikkemuslimer. Koranen inneholder ingen – 0 – gyldige vers som befaler muslimer å være vennlige mot ikkemuslimer.

NORGE TRUES AV FREDENS RELIGION

Islam er den eneste av verdensreligionene som ikke har en «gylden regel». Dette innebærer at islam skiller strengt mellom muslim og «vantro», der vi har lavere verdi enn et dyr.

Muhammed var blant annet en landeveisrøver, kvinnehater, seksualforbryter, slavedriver, torturist, snikmorder og massemorder. I følge ham selv var han også en løgner. Derfor er det et problem at Muhammed er det fremste forbilde for alle levende muslimer.

67 % av Muhammed sin biografi (Sira) dreier seg om jihad mot ikkemuslimer. Å drepe vantro var den viktigste enkeltaksjonen for islams grunnlegger. Siraen forteller at muslimene som sverget troskap til Muhammed forpliktet seg til å føre krig mot hele menneskeheten. Det har alle gode muslimer fortsatt med i 1400 år. Islam er en ond døds kult.

Flertallet av verdens muslimer ønsker at landet de bor i skal styres etter sharialovens bestemmelser. Den Europeiske menneskerettighetsdomstol konstaterte i 2003 at sharia er inkompatibelt med demokrati og menneskerettigheter.

Islam er uforenlig med norske normer, norsk kultur og norsk lovgivning. Islam hater våre frihetsverdier og vårt sekulære styresett. Islamiseringen vil fortsette inntil vår sivilisasjon er utslattet og det norske folket enten er drept eller slavebundet. Det er Allahs klare befaling i koranen.

